

Agendasta teoiksi

Helsinki

YK:n kestävän kehityksen
tavoitteiden toteutuminen
Helsingissä 2019

Helsinki

Sisältö

- 2** Agendasta teoiksi
- 4** Johdanto
- 5** Työskentelyprosessi
- 7** Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021:
Maailman toimivin kaupunki
- 8** Helsingin kaupunkistrategian tavoitteet
- 9** Helsingin kaupunkistrategia ja
YK:n kestävän kehityksen tavoitteet
- 10** YK:n kestävän kehityksen tavoitteet
ja Helsingin kaupunkistrategia
- 14** SDG4: Hyvä koulutus
- 22** SDG8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- 36** SDG10: Eriarvoisuuden vähentäminen
- 52** SDG13: Ilmastotekoja
- 62** SDG16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- 75** Yhteenveto ja johtopäätökset

Agendasta teoiksi

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden paikallinen toimeenpano Helsingissä

YK:n jäsenmaat sopivat vuonna 2015 kestävän kehityksen tavoitteista ja toimintaohjelmasta. Agenda 2030 tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan tasavertaisesti huomioon ympäristö, talous ja ihminen.

Merkittävä osa kestävän kehityksen tavoitteiden tosiasiallisesta toimeenpanosta toteutuu paikallisella tasolla. Kaupunkien rooli tavoitteiden onnistumisessa on merkittävä. Kestävän kehityksen tavoitteet muuttuvat agendasta teoiksi nimenomaan kaupunkitasolla. Tavoitteissa onnistuminen vaatii tulevaisuudessa valtioiden ja kaupunkien vahvaa yhteistyötä.

Helsinki haluaa olla maailman toimivin kaupunki ja erottautua globaalin vastuun paikallisen toteuttamisen edelläkävijänä. Strategiassamme on tunnistettavissa useita tavoitteita, joiden kautta kaupunki osallistuu YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Tavoitteet ovat kaupunkistrategiaamme läpileikkaava asia, mutta niiden onnistumisen konkretisointi vaatii myös lähempää tarkastelua.

Toukokuussa 2018 New Yorkista tuli ensimmäinen kaupunki maailmassa, joka raportoi YK:lle kestävän kehityksen tavoitteiden kehitymisestä kaupunkitasoisella mallilla. Kesäkuussa 2018 kaupunki julkaisi ensimmäisen vapaaehtoisen toimeenpanoraportin. Raportti tekee näkyväksi New Yorkin kehityksen tavalla, joka mahdollistaa vertailun YK:n mittaroinnin kanssa ja avaa kaupungin kestävän kehityksen ohjelman onnistumista suhteessa näihin mittareihin. Ohjelma on myös avannut kaupungille uusia yhteistyömahdollisuuksia YK:n eri toimintojen kanssa, sekä jäsenvaltioiden, muiden kaupunkien ja sidosryhmien kanssa. Se on myös edistänyt kansainvälistä keskustelua ja tuonut kestävän kehityksen tavoitteet konkreettiselle tasolle.

Helsinki päätti syyskuussa 2018 seurata New Yorkin esimerkkiä ja ensimmäisenä kaupunkina Euroopassa sitoutua kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoraportointiin kaupunkitasolla. Raportoinnin tavoitteena on tehdä näkyväksi Helsingin strategian onnistuminen suhteessa YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, tuottaa ymmärrettävää ja avointa tietoa

Kestävän kehityksen tavoitteet muuttuvat agendasta teoiksi nimenomaan kaupunkitasolla.

kaupungin kestävästä kehityksestä, edistää dialogia ja yhteistyötä kansainvälisen yhteisön kanssa, edistää kaupunkien mahdollisuutta vuorovaikutukseen YK:n kanssa, ja osoittaa myös mahdollisia Helsingin heikkouksia, joihin voimme puuttua. Pidemmän tähtäimen visio on tuottaa ratkaisuja ja tietoa, jotka auttavat kaupungeja ympäri maailmaa toteuttamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita niin, että Agenda 2030 todella toteutuu.

Viimeisen vuoden aikana olemme yhteistyössä New Yorkin kaupungin kanssa innostaneet muita kaupungeja mukaan toteuttamaan vapaaehtoisen toimeenpanoraportoinnin ja tänä kesänä moni kaupunki ympäri maailmaa antaa oman raporttinsa YK:lle. Tavoitteenamme on konkreettinen toiminta ja tulos – ei pelkkien raporttien tuottaminen. Kaupunkien yhteinen ääni kuuluu nyt voimakkaammin kuin kenties koskaan aikaisemmin ja sen viesti on selkeä – pysyvän positiivisen muutoksen aikaansaaminen vaatii meitä kaikkia tekemään enemmän kuin parhaamme. Kaupunkien erityislaatuisuus mahdollistaa globaalin vastuun tuomisen jokapäiväisen elämän tasolle.

Helsingin raportti on ensimmäinen vaihe pitkässä prosessissa, jonka lopullinen tavoite on toteuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteita onnistuneesti ja tuloksellisesti kaupungissamme. Nyt tuotettavan tiedon ja näkemyksen pohjalta voimme ohjata resurssijamme ja toimintaamme.

Jan Vapaavuori
Helsingin pormestari

Johdanto

Helsingin tavoitteena on olla yksi maailman johtavista globaalien vastuun paikallisista toteuttajista. Tässä työssä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet tarjoavat globaalisti relevantin viitekehyksen, jonka toteutumisen seuraaminen tarjoaa paitsi todistusaineistoa Helsingin onnistumisesta, myös näkemyksen kehitettävistä alueista.

Käsillä olevassa kestävän kehityksen toimeenpanoraportissa kuvataan, miten Helsingin kaupunkistrategia kytkeytyy YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin ja miten kaupunki edistää ja seuraa niiden toteutumista. Raportoinnin tavoitteena on tuottaa ymmärrettävää ja avointa tietoa kaupungin kestävän kehityksen toimeenpanosta, edistää yhteistyötä kansainvälisen yhteisön kanssa ja vaikuttaa siihen, että kaupunkien panos kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa globaalisti kasvaa.

Maailman toimivin kaupunki – Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021 hyväksyttiin Helsingin kaupunginvaltuustossa 27.9.2017 ja se antaa suunta-aviivat kaupungin toiminnalle. Kaupunkistrategia tiivistetään tässä raportissa kolmeen teemaan: kestävän kasvun turvaaminen, uudistuvat palvelut ja vastuullinen taloudenpito. Näiden teemojen alta on tunnistettavissa 14 tavoitekokonaisuutta, jotka toteuttavat vähintään yhtä YK:n tavoitetta paikallisella tasolla.

YK on määritellyt kaikkiaan 17 kestävän kehityksen tavoitetta (SDG), jotka jakaantuvat 169 alataavoitteeseen. Raportoinnin ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin ristiintaulukointianalyysi (ns. mapping), jossa verrattiin Helsingin kaupunkistrategiaa, strategiaa toteuttavia kärkihankkeita ja Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimintasuunnitelmaa YK:n tavoitteisiin. Sen tuloksena muodostettiin näkemys Helsingin keskeisten strategisten tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteyksistä YK:n tavoitteisiin SDG1–SDG16, ja näitä yhteyksiä kuvataan raportin alkuosassa.

YK:n korkean tason poliittinen foorumi (High-Level Political Forum, HLPF) määrittelee vuosittain painopistetavoitteet, joiden edistymisestä raportoidaan. Tässä vuoden 2019 raportissa keskitytään seuraavien viiden tavoitteen tarkasteluun: hyvä koulutus (SDG4), ihmisar-

Tavoitteena on tuottaa tietoa Helsingin kestävän kehityksen toimeenpanosta, edistää yhteistyötä kansainvälisen yhteisön kanssa ja vaikuttaa siihen, että kaupunkien panos kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa globaalisti kasvaa.

voista työtä ja talouskasvua (SDG8), eriarvoisuuden vähentäminen (SDG10), ilmastotekoja (SDG13) sekä rauha, oikeus ja hyvä hallinto (SDG16). SDG-tavoitteiden mukaan nimetyissä luvuissa syvennytään tarkastelemaan, mitä konkreettisia toimenpiteitä on tällä strategia-kaudella tehty YK:n tavoitteiden edistämiseksi. Toimenpiteiden yhteydessä raportoidaan myös mittareita, joilla kehitystä seurataan.

Suomi on ollut yksi ensimmäisiä maita, joka on asettanut YK:n tavoitteiden saavuttamiselle kansalliset painopisteet, toimenpiteet ja seuranta- ja arviointijärjestelmän. Helsingin paikallinen raportointi täydentää valtakunnallista raportointia ja tavoitteena on, että Helsingin esimerkki rohkaisee myös Suomessa kaupungeja ja muita toimijoita osallistumaan kestävän kehityksen tavoitteiden jalkauttamiseen paikallisesti.

Työskentelyprosessi

Helsingin kaupungin ensimmäinen vapaaehtoinen kestävä kehityksen toimeenpanoraportti (Voluntary Local Review, VLR) toteutettiin New Yorkin kaupungin kehittämää mallia soveltaen, ja siinä kuvataan Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021 ja sitä toteuttava toiminta SDG-viitekehityksessä.

Raportointia varten toteutettiin ns. mapping ristiintaulukoimalla Helsingin kaupunkistrategian tavoitteet, seurantamittaristo ja Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman tavoitteet YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa. Lisäksi tässä vaiheessa kartoitettiin strategiaa toteuttavien seitsemän kärkihankkeen kytkökset YK:n tavoitteisiin sekä koottiin esimerkkejä konkreettisista toimenpiteistä, joita kaupungissa on toteutettu tai meneillään.

Mallinnuksen ensimmäisessä vaiheessa (mapping 1) tarkasteltiin Helsingin tavoitteita, mittareita ja toimenpiteitä ja esiteltiin YK:n tavoitteiden kytkökset Helsingin tavoitteisiin.

Toisessa vaiheessa (mapping 2) kohdistettiin tarkastelu YK:n tavoitteisiin ja kuvattiin, mitkä Helsingin tavoitteet linkittyvät kuhunkin YK:n tavoitteeseen.

Tarkempaa raportointia varten koostettiin selkeät toimenpiteet, jotka linkittyvät YK:n HLPF:n määrittämiin, vuoden 2019 painopistetavoitteisiin hyvä koulutus (SDG4), ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (SDG8), eriarvoisuuden vähentäminen (SDG10), ilmastotekoja (SDG13) sekä rauha, oikeus ja hyvä hallinto (SDG16). Kuvaukset toimenpiteiden edistymisestä kerättiin laajalta joukolta kaupungin asiantuntijoita.

Toimenpidekuvausten yhteyteen valittiin joukko avainindikaattoreita, jotka kuvaavat parhaiten YK:n asettamien kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista kehitystä Helsingissä. Avainindikaattorit poimittiin pääosin Helsingin kaupunkistrategian seurantamittaristosta. Kokonaisuutta täydennettiin muutamalla kontekstiin sopivalla lisäindikaattorilla, joiden avulla Helsinki seuraa kaupungin tilaa ja kehitystä. Indikaattoreiden osalta pyrittiin soveltuvin osin yhdenmukaiseen esittämistapaan muun muassa Eurostatin käyttämien EU-tasoisten SDG-indikaattoreiden sekä Suomen Tilastokeskuksen tuottamien kan-

sallisen tason YK:n kestävä kehityksen indikaattoreiden kanssa.

Seurantaan valitut Helsingin toimenpiteet koostettiin kaupunkistrategiaa toteuttavista kärkihankkeista, Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmasta sekä toimialojen toimintasuunnitelmista. Lisäksi kaupunkistrategiaa toteuttavien hankkeiden ja ohjelmien asiantuntijat täydensivät raporttia muilla YK:n kestävä kehityksen tavoitteita toteuttavilla toimenpiteillä, joita on edistetty strategiakaudella.

Toimeenpanoraportin kehittämistä ja koordinoimista kaupungin sisällä vastasi työryhmä, johon kuului Helsingin kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoita. Raportin toimenpiteiden edistymistä kuvaavien tekstien tuottamiseen osallistui useita kaupungin työntekijöitä Helsingin kaupunginkansliasta, kaupunkiympäristön, kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuurin ja vapaa-ajan sekä sosiaali- ja terveystoimen toimialalta. Työtä ohjasi strategiayksikön vetämä ohjausryhmä. Helsingin raportti toteutettiin marraskuun 2018 ja toukokuun 2019 välisenä aikana.

Maailman toimivin kaupunki

Kaupunkistrategia 2017–2021 on kaupungin uuden johtamisjärjestelmän mukaisesti laadittu

Helsingin uusi kaupunginvaltuusto aloitti strategiatyönsä kokoontumalla seminaariin 15.–16.6.2017. Seminaarissa valtuusto arvioi kaupungin toimintaympäristön nykytilaa ja muutoksia valtuustokauden 2017–2021 kaupunkistrategian valmistelun lähtökohdaksi. Valtuuston strategiatyön pohjaksi seminaariin oli valmisteltu kuntalain edellyttämiä analyyseja. Valtuustoseminaarin aineisto koostui toimintaympäristöraportista, kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisprosessin yhteydessä tehdystä skenaario- ja visio-työskentelystä sekä yrityshaastattelujen yhteen-vektoraportista. Aineisto on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

Elokuun alkupuolella 2017 uudet toimialalautakunnat kokoontuivat strategiaseminaareihin, joissa tunnistettiin kaupungin yhteisiä ja toimialakohtaisia tavoitteita ja teemoja valtuustokaudelle. Kasvatus- ja koulutuslautakunnan seminaari oli 8.8.2017, kaupunkiympäristölautakunnan 10.8.2017, kulttuurin ja vapaa-ajanlautakunnan 9.–10.8.2017 ja sosiaali- ja terveyslautakunnan 9.8.2017. Lisäksi kaupunginhallituksen elinkeino- jaosto käsitteli strategian elinkeinopoliittisia kysymyksiä seminaarissaan 21.8.2017.

Lautakuntien seminaarien jälkeen pormestarin johdolla pormestarikunta työsti näkemystä kaupungin strategian keskeisistä teemoista. Pormestarikunta työskenteli myös yhdessä viranhaltijajohdon kanssa, jotta johtamisuudistuksen yhteydessä keväällä 2017 tehty toimialojen suunnittelu- ja valmistelutyö saatiin hyödynnettyä kaupunkistrategian linjausten laatimisessa. Kaupunginvaltuusto päätti strategiasta 27.9.2017 ja se on luettavissa kokonaisuudessaan kaupungin verkkosivuilla.

Strategiaa seurataan ja raportoidaan mittaritollalla ja seuranta on kytketty kaupungin toiminnan ja talouden raportointiryhtiin.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteet

Helsingin tavoitteena on olla maailman toimivin kaupunki. Strategia asettaa kunnianhimoiset ja selkeät tavoitteet sille, että kaupunki haluaa olla

jatkossa päivä päivältä parempi. Tavoitteena on kansainvälisempi, ketterämpi, palveluhenkisempi ja vetovoimaisempi Helsinki.

Helsinki on ennen kaikkea paikka ja yhteisö. Helsingin tekevät helsinkiläiset itse. Kaupungin vetovoima kumpuaa puhtaasta ja turvallisesta ympäristöstä, ainutlaatuisesta kaupunkikulttuurista sekä kaupunkilaisten osallisuudesta hyvän ja toimivan arjen rakentamisessa.

Strategia tunnistaa, että kaupunkien merkitys aikamme suurten globaalien haasteiden ratkaisijoina kasvaa väistämättä. Kaupungit ovat ratkaisukeskeisiä, pragmaattisia ja ketteriä etsiesään vastauksia niin sosiaalisen segregaaation, ilmastonmuutoksen, energiatehokkuuden kuin osallisuuden ja digitalisaation haasteisiin.

Helsingin kaupunkistrategiassa on tunnistettavissa useita tavoitteita, joiden kautta kaupunki osallistuu globaaliin YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Helsingin kaupunkistrategia tiivistetään kolmeen pääteemaan: kestävän kasvun turvaaminen, uudistuvat palvelut ja vastuullinen taloudenpito. Näiden teemojen alla on 14 tavoitekokonaisuutta, jotka toteuttavat vähintään yhtä YK:n kestävän kehityksen tavoitetta paikallisella tasolla.

Helsingin kaupunki- strategian tavoitteet

Viihtyisä ja turvallinen

Lisäämme Helsingin viihtyisyyttä ja parannamme turvallisuutta.

Hiilineutraali

Kehitämme Helsinkiä ekologisesti kestäväksi ja hiilineutraaliksi.

Hyvinvoiva ja terveellinen

Hyvinvointia ja terveyttä kaikille helsinkiläisille.

Asukaslähtöinen ja osallistava

Helsinkiä kehitetään asukaslähtöisesti ja avoimesti.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Huolehdimme lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja ehkäisemme syrjäytymistä.

Digitaalinen

Hyödynnämme digitaalisuuden mahdollisuudet.

Oppiva

Mahdollistamme elinikäisen oppimisen.

Liikunnallinen ja aktiivinen

Kaupunkilaisten liikkumista edistetään.

Yritysmuuntoinen

Helsingin yritysmuuntoisuutta kehitetään.

Kaupunkirakenteeltaan toimiva

Kaupunkirakenteen kehityksessä huolehditaan saavutettavuudesta ja toimivuudesta.

Vastuullisesti johdettu

Helsinkiä johdetaan vastuullisesti ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan.

Elinvoimainen

Helsingin houkuttelevuutta ja elinvoimaisuutta lisätään.

Taloudellisesti kestävä

Helsingin taloutta hoidetaan vastuullisesti, kestävästi ja tuottavasti.

Luonnoltaan monimuotoinen

Turvaamme kaupunki- ja meriluonnon monimuotoisuuden.

Helsingin kaupunkistrategia ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Helsingin raportoinnin ensimmäinen vaihe (mapping 1), Maailman toimivin kaupunki – Kestävän kehityksen tavoitteet, Kaupunkitasoisen toimeenpanoraportoinnin ensimmäinen osa julkaistiin huhtikuussa 2019 Helsingin kaupunkisymposiumin yhteydessä. Siinä esitellään Helsingin kaupunkistrategian teemat ja tavoitteet sekä strategian seurantamittaristo. Tavoitteiden

yhteydessä nostetaan esimerkkejä konkreettisista toimenpiteistä, joilla kaupunki toteuttaa strategiaansa ja samalla edistää YK:n tavoitteita. Seuraavassa kuvassa havainnollistetaan, mitkä kestävän kehityksen tavoitteet linkittyvät Helsingin kaupunkistrategian kolmeen teemaan: **kestävän kasvun turvaaminen**, **uudistuvat palvelut** ja **vastuullinen taloudenpito**.

Kestävän kasvun turvaaminen

Uudistuvat palvelut

Vastuullinen taloudenpito

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Helsingin kaupunkistrategia

Raportoinnin toisessa vaiheessa (mapping 2) tarkastelu käännettiin siten, että lähtökohtana ovat YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Alla on esitetty kuhunkin YK:n tavoitteeseen linkittyvät Helsingin kaupunkistrategian tavoitteet.

Kestävän kehityksen tavoitteet ja Helsingin kaupunkistrategia

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Digitaalinen

Oppiva

Taloudellisesti kestävä

Hyvinvoiva ja terveellinen

Viihtyisä ja turvallinen

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Liikunnallinen ja aktiivinen

Hiili-neutraali

Vastuullisesti johdettu

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Hiili-neutraali

Oppiva

Viihtyisä ja turvallinen

Asukaslähtöinen ja osallistava

Oppiva

Vastuullisesti johdettu

Luonnoltaan monimuotoinen

Hiili-neutraali

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Kaupunkirakenteeltaan toimiva

Elinvoimainen

Hiili-neutraali

Digitaalinen

Oppiva

Yritysmönteinen

Vastuullisesti johdettu

Taloudellisesti kestävä

Viihtyisä ja turvallinen

Kaupunkirakenteeltaan toimiva

Hiili-neutraali

Digitaalinen

Yritysmönteinen

Viihtyisä ja turvallinen

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Liikunnallinen ja aktiivinen

Kaupunkirakenteeltaan toimiva

Asukaslähtöinen ja osallistava

Digitaalinen

Oppiva

Vastuullisesti johdettu

Viihtyisä ja turvallinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Kaupunki-rakenteeltaan toimiva

Hiili-neutraali

Asukas-lähtöinen ja osallistava

Digitaalinen

Hiili-neutraali

Hiili-neutraali

Luonnoltaan monimuotoinen

Luonnoltaan monimuotoinen

Hiili-neutraali

Luonnoltaan monimuotoinen

Hiili-neutraali

Viihtyisä ja turvallinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Asukas-lähtöinen ja osallistava

Digitaalinen

Vastuullisesti johdettu

Taloudellisesti kestävä

Hyvä koulutus

Helsinki haluaa olla
maailman vaikuttavin
paikka oppia.

SDG 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Hiilineutraali

Oppiva

Helsinki haluaa olla maailman vaikuttavin paikka oppia. Kaupunki tarjoaa jo nykyisin asukkaalleen laadukkaat ja vetovoimaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut. Kasvavassa Helsingissä tarvitaan kuitenkin jatkuvasti aktiivisia toimenpiteitä ja investointeja, jotta kaikille voidaan taata avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Opetuksessa tähdätään siihen, että oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussa ja opiskelee lähialueensa muiden oppilaiden kanssa. Kaupunki pyrkii tarjoamaan toisen asteen koulutusmahdollisuudet kaikille helsinkiläisnuorille ja ammatillista osaamista aikuisten ja työelämän tarpeisiin. Kumppanuusverkostot muun muassa yritysten ja kaupungin eri toimijoiden kesken monipuolistavat opiskelua. Tällaisesta yhteistyöstä esimerkkinä on kehitteillä oleva rakennusalan osaamiskeskittymä Myllypuroon.

Helsingissä hyödynnetään koko kaupunki-alueita kaikenikäisten oppimisen tilana. Opiskeltavia ilmiöitä tarkastellaan kokonaisuuksina ja digitaalinen teknologia rikastuttaa oppimista sekä mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman oppimisen. Tavoitteena on, että jokaisella oppijalla on käytössään ajanmukainen digitaalinen oppimisympäristö ja oppimateriaalit sekä asianmukaiset laitteet. Opetuksen ja oppimisen tietojärjestelmäkehityksen tavoitteena on kehittää ympäristö ja järjestelmä, joka tarjoaa avoimet rajapinnat muihin järjestelmiin, myös valtakunnallisiin järjestelmiin ja tietovarantoihin.

Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelmaan sisältyy koulutukseen liittyviä toimenpiteitä,

joiden tavoitteena on lisätä ilmastonmuutos- ja kiertotalousosaamista kaikilla koulutustasoilla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ympäristöjohtamiseen ja opetussuunnitelmiin on sisällytetty ympäristökasvatus, jossa päiväkodit, koulut, oppilaitokset ja työväenopistot opastetaan edistämään ilmastoystävällistä elämäntapaa.

Kaupunki panostaa maahanmuuttajien koulutukseen, työllistymiseen ja osallistumisen edistämiseen useilla hankkeilla. Tavoitteena on muun muassa parantaa maahanmuuttajien oppimisen edellytyksiä ja tukea sekä osaamisen kehittämistä ja rekrytointia.

Helsinki jakaa kouluille myönteisen erityiskohtelun määrärahaa, jota kohdennetaan osalle kouluista tietyin kriteerein. Myönteisellä erityiskohtelulla edistetään tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja perus- sekä toisen asteen koulutuspalvelujen toteutumista.

Syksystä 2018 lähtien ensimmäisen vieraan kielen opettaminen on aloitettu peruskouluissa jo ensimmäiseltä luokalta lähtien. Helsinkiläisten koulujen vieraskielistä opetusta on lisätty esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa sekä Stadin ammatti- ja aikuisopistossa. Myös kielikyöpyopetusta ja -kasvatusta on lisätty.

Viisivuotiaille tarjotaan maksutonta varhaiskasvatusta 4 tuntia päivässä

Helsinki aloitti maksuttoman varhaiskasvatuksen 5-vuotiaille helsinkiläisille (4h/pv) elokuussa 2018. Laadukas varhaiskasvatus ja opetus vähentävät eriarvoisuutta. Maksuttomuudella on tavoiteltu varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostoa, joka on toteutunut.

Inklusiivinen koulu on tasa-arvoinen ja opettaa erilaisuutta ja kaikkien oikeutta täysivaltaiseen toimintaan.

Inklusiivisessa koulussa oppilaat saavat tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussa

Oppilaiden ja perheiden tilanteet ovat monimuotoisia. Joustavilla opetusjärjestelyillä ja ryhmittelyillä sekä yhteisopettajuudella toteutetaan yksilöllisiä oppimispolkuja ja vastataan oppilaiden tuen tarpeisiin. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas voi opiskella oman alueen koulussa tai lähellä kotia.

Inklusiivisessa koulussa oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussa ja opiskelee lähialueensa muiden oppilaiden kanssa. Koulumatkat lyhenevät ja opinpolun siirtymien määrä vähenee. Inklusiivinen koulu on tasa-arvoinen ja se opettaa erilaisuutta ja kaikkien oikeutta täysivaltaiseen toimintaan. Kun oppilaan tuen tarve on suuri eikä opetusta voida toteuttaa integroituna, opetus järjestetään pienryhmässä luokkamuotoisessa erityisopetuksessa. Erityiskoulut ja vaativan erityisen tuen erityisluokat palvelevat koko kaupungin tasolla.

Helsingin kaupunki käyttää 2 miljoonaa euroa maksuttoman toisen asteen kokeiluun

Kaikille peruskoulun päättävälle on tarjolla jatkokoulutuspaikka Helsingissä. Tämän lisäksi Helsingin kaupunki kohdensi 2 miljoonaa euroa maksuttoman toisen asteen kokeiluun. Rahoitus kohdennetaan kaupungin lukioden sekä Stadin ammattiopiston aloittaville opiskelijoille käytettäväksi lainattaviin oppimateriaaleihin, HSL:n Helsingin sisäisiin matkakortteihin sekä kulttuurikäynteihin.

Helsingin kaupunki on käynnistänyt urheiluosaimisen keskittymän, Urhea-kampuksen toteuttamisen

Urhea-kampusta edistetään urheiluosaamisen keskittymänä. Urhea-kampus muodostuu Mäkelänrinteen lukion laajennuksesta, urheiluhallista sekä opiskelija-asunto-

rakennuksista. Yhteishankkeessa on kartoitettu tilojen yhteiskäyttöä lukion, urheiluhallin ja HOASin kesken. Hankkeen toteuttaminen on käynnistynyt.

Myllypuroon toteutetaan rakennusalan osaamiskeskittymä

Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa Myllypuron rakennusalan osaamiskeskittymässä. Tilasuunnittelu pohjautuu Metropolian kanssa sovittuun yhteistyöhön ja tilojen yhteiskäyttöön. Tilojen toteutus ajoittuu vuosille 2020–2022 ja hanke toteutetaan vuokratilahankkeena.

Oppimisympäristöjä kehittämällä edistetään laaja-alaisen osaamisen kehittymistä

Autenttiset oppimisympäristöt edistävät tulevaisuudessa tarvittavan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimisympäristöä monipuolistetaan ja opetuksessa hyödynnetään koko kaupunkialuetta. Oppija voi sitoa oppimisen arjen todellisiin ympäristöihin ja ongelmiin. Opiskeltavia ilmiöitä tarkastellaan kokonaisuuksina, mikä puolestaan edistää ajattelun ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä. Vuoden 2019 alusta oppilailla on ollut mahdollisuus matkustaa julkisilla kulkuvälineillä maksutta koulupäivän aikana, mikä edistää oppimisympäristön laajentumista koko pääkaupunkiseutuun.

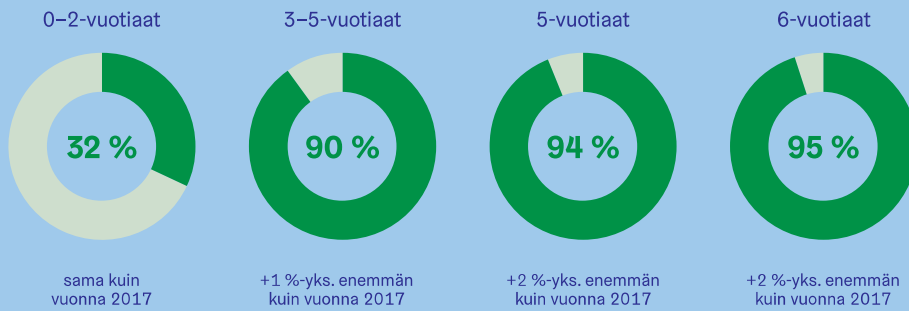
Yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen ovat vahvistuneet. Koulujen arvioiden mukaan oppilaat työskentelevät enemmän yhdessä, tuottavat tietoa ja ratkaisevat ongelmia yhdessä. Nämä ovat keskeisiä tulevaisuuden osaamisen taitoja. Yhteisöllinen työskentely vahvistaa myös tulevaisuudessa tarvittavaa sosioemotionaalisten taitojen kehittymistä. Oppijan aktiivinen rooli ja osallisuus oman oppimisen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa on vahvistunut. Sähköinen portfolio on tehnyt oppimisprosessin näkyväksi ja mahdollistanut yksilöllisen etenemisen.

Helsingin kaupunki on käynnistänyt useita opetuksen digitaalisuutta edistäviä hankkeita

Opetusta kehitetään niin, että digitaalinen osaaminen on ajantasaista Helsingin jokaisessa koulussa ja se tukee koulun pedagogisen toimintakulttuurin muutosta. Perusopetuksessa on tavoite, että jokaisella oppijalla on käytössään ajanmukainen digitaalinen oppimisympäristö ja oppimateriaalit sekä asianmukaiset laitteet. Näin saadaan uusi opetusteknologia ja digitaaliset oppimateriaalit kaikkien käyttöön sekä taataan tasa-arvoinen kohtelu.

Kannettava tietokone mahdollistaa opetusympäristön laajenemisen ja oppimisen seurannan ajasta ja paikasta riippumattomasti. Oppilaskonehankintoja on toteutettu Helsingin kaupungin opetuksen digitalisaatio-ohjelman mukaisesti ja myös koulujen esitystekniikkaa ja langatonta verkkoa on uudistettu. Kouluissa ja oppilaitoksissa on toteutettu oppimisteknologiakokeiluita sekä kartoitettu ja kokeiltu robottitekniikoita, teknologian rakennusarvoja ja sensoreita (Internet of Things). Kokeiluissa

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste 2018

Varhaiskasvatuksen laatu 2018

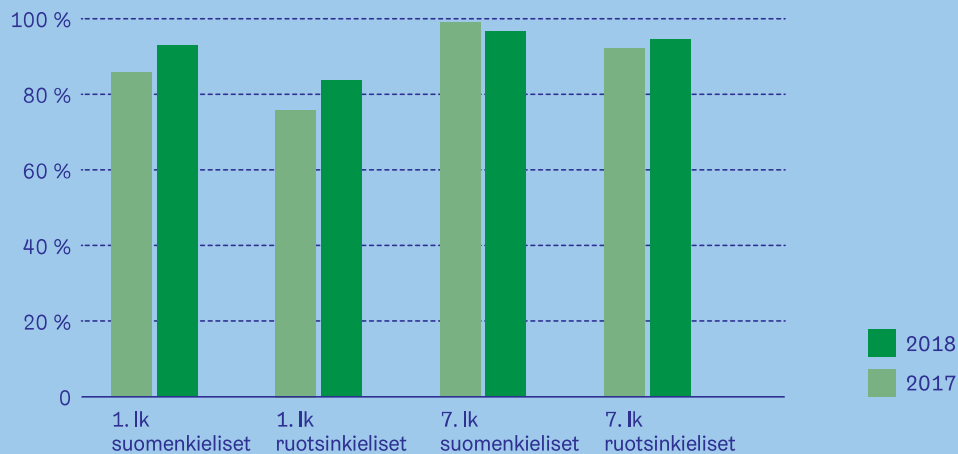
21 %

4,3 %

Ei-kelpoisten lastentarhanopettajien (lastentarhanopettajien, joilla ei ole tehtävää vastaavaa koulutusta) osuus kaikista lastentarhanopettajista.

Lastentarhanopettajien lähtövaihtuvuus (1.1.–31.10.2018)

Lähikoulun valinneiden osuus perusopetuksessa

Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet

2017

4 %

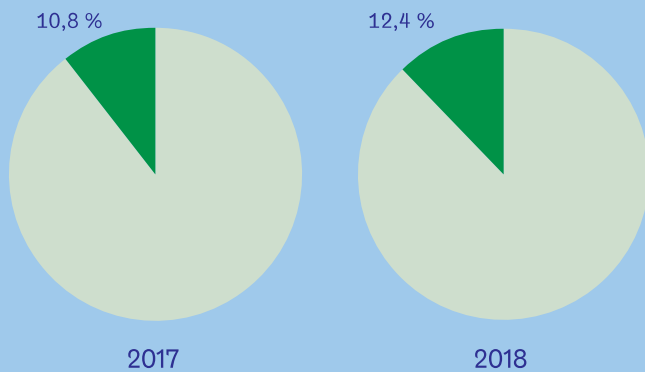
2018

5,6 %

Vuoden 2018 haussa järjestelmä ei laskenut mukaan varasijoilta paikan saaneita valmistavassa koulutuksessa. Vuoden 2019 haussa järjestelmä palautetaan taas vertailukelpoiseksi vuoden 2017 tietoon.

Lähde: Opetushallitus

Vieraskielisten osuus Helsingin lukioista ylioppilaaksi valmistuneista

Lähde: Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Ylioppilaskirjoitusten tulokset

4,3/7

Helsingiläisten lukioiden ylioppilaskirjoitusten tulosten keskiarvo 2017

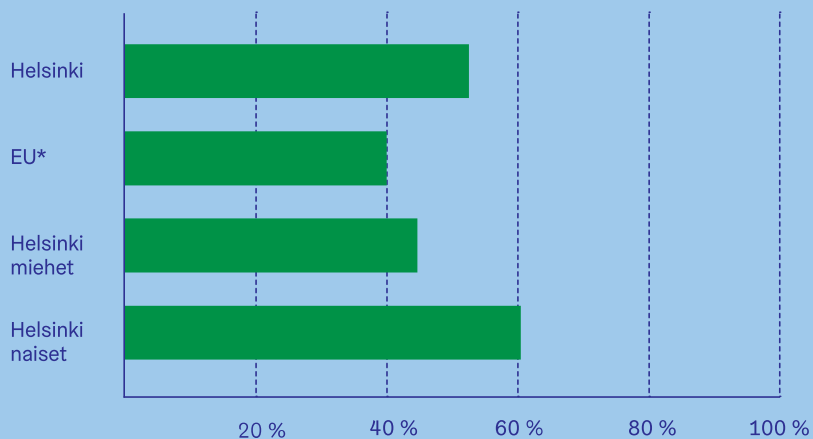
4,2/7

Koko maan lukioiden ylioppilaskirjoitusten tulosten keskiarvo 2017

Lähde: Vipunen, Opetushallinnon tilastopalvelu

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet

(osuus 30–34-vuotiaasta väestöstä 2017)

Lähde: Tilastokeskus, *Eurostat

testataan uusien mahdollisuuksien pedagogista ja teknologista käytettävyyttä.

Vanhentuneiden järjestelmien korvaamiseksi on käynnistetty opetuksen ja oppimisen kokonaisvaltainen tietojärjestelmäkehitys. Tavoitteena on luoda ympäristö ja järjestelmä, joka tarjoaa avoimet rajapinnat muihin järjestelmiin, myös valtakunnallisiin järjestelmiin ja tietovarantoihin. Kokonaisuus pitää sisällään asiakastietojärjestelmän, tekoälypohjaisen oppimisanalytiikan ja oppimisympäristön kehittämisen.

Asiakastietojärjestelmähankkeessa kehitetään ydintoimintaan liittyvää hallinnollista kokonaisuutta eri kohdealueiden ja käyttäjäryhmien toiminnan kehittämiseksi. Tekoälypohjaisen oppimisanalytiikan kehittäminen kohdistuu muun muassa seuraaville osa-alueille: oppimisen ja opintopolun personointi (varhaiskasvatus, perusopetus, lukio- ja ammatillinen koulutus, ammatillinen aikuiskoulutus sekä vapaa sivistystyö), tietojohtamisen tukeminen (mm. koulu- ja oppilasdataa hyödyntäviä visualisointi- ja ennakoitimenetelmiä kehittämällä), syrjäytymisen ehkäiseminen, ammatillisen koulutuksen läpäisyn edistäminen ja oppimisprosessin reaaliaikainen pedagoginen ohjaus (ns. scaffolding). Hankkeessa on tehty yhteistyötä Helsingin yliopiston Growing Mind -tutkimushankkeen kanssa.

Oppimisympäristöjen kehitystyön teknisenä pohjana toimivat Microsoftin ja Googlen teknologiat. Hankkeessa kartoitetaan myös muita oppimisalusta- ja työkalutarpeita.

Ympäristökasvatuksella ohjataan kaupunkilaisia kohti ilmastoystävällistä ja kestävästä elämäntapaa

Suomalaisten kulutuskäyttäytymisen on muuttava huomattavasti kestävämpään suuntaan. Erityisen tärkeää on ottaa uudet toimintatavat osaksi normaalia arkea jo varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa.

Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelmaan sisältyy koulutukseen liittyviä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on lisätä ilmastomuutos- ja kiertotalousosaamista kaikilla tasoilla peruskoulusta ammatilliseen koulutukseen ja työväenopistojen kurssitarjontaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ympäristöjohtamiseen ja opetussuunnitelmiin on sisällytetty ympäristökasvatus, jossa päiväkodit, koulut, oppilaitokset ja työväenopistot opastetaan edistämään ilmastoystävällistä elämäntapaa. Teemoja ovat muun muassa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ekologinen elämäntapa, energiansäästö, jätteiden lajittelu, uusiutuvan energian tuotantomenetelmät ja omat vaikutusmahdollisuudet ilmastomuutoksen hillintään. Näitä teemoja tuodaan esiin eri oppiaineiden ympäristökasvatusosioissa, ympäristöohjelmissa ja kestävä

kehityksen ohjelmissa, ekotukihenkilötyössä sekä luonto- ja leirikouluissa. Helsingin lähikouluperiaate mahdollistaa koulumatkojen tekemisen jalan ja pyöräillen. Pidempien koulumatkojen matkautuki ohjaa oppilaat julkisten liikennevälineiden käyttöön.

Maahanmuuttajien kouluttautumista tuetaan esimerkiksi lisäämällä monikielistä ohjausta varhaiskasvatuksessa, toisella asteella ja koulutuksen siirtymävaiheissa

Helsingin kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi 29.5.2018 Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelman vuosille 2018–2021. Suunnitelman tavoitteena on taata kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään. Kehittämissuunnitelman pääteemoja ovat oppimisen edellytykset ja tuki, ohjaus, neuvonta ja siirtymät sekä osaamisen kehittäminen ja rekrytointi.

Suunnitelmaa toteutetaan 28 toimenpiteen avulla. Toimenpiteinä muun muassa pilotoidaan monikielinen ohjaaja -mallia varhaiskasvatuksessa, toisella asteella ja koulutuksen siirtymävaiheissa sekä luodaan kotoutumisen tukimalli varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja perusopetukseen. Palveluiden kieliversioita päivitetään sekä työpaikalla tapahtuvaa suomen kielen oppimista kehitetään. Lisäksi käynnistetään henkilöstön koulutuksia kielitietoisuudesta, osaamisen tunnistamisesta sekä rasismien tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta.

Myönteisellä erityiskohtelulla edistetään tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toteutumista ja ehkäistään segregatiokehitystä

Helsingin kaupunki on jakanut erityistä tukea tarvitseville kouluille lisärahoitusta jo vuodesta 1999 alkaen. Määräraha jaetaan oppilaaksiottoalueiden väestön koulutus- ja tulotason sekä koulujen oppilaiden maahanmuuttajataustaisuusasteen perusteella. Tämän niin sanotun myönteisen erityiskohtelun mallin avulla edistetään tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen toteuttamista sekä ehkäistään segregatiokehitystä.

Myönteisen erityiskohtelun rahoitusta jatketaan suomen- ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa sekä suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa edelleen ja sitä on laajennettu ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen sekä ammatilliseen koulutukseen.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT:n vuonna 2017 tekemän tutkimuksen Targeted Funding, Immigrant Background, and Educational Outcomes: Evidence from Helsinki's "Positive Discrimination" mukaan Helsingin kau-

Myönteisen erityiskohtelun mallin avulla edistetään tasa-arvoista varhaiskasvatusta ja koulutusta sekä ehkäistään segregatiokehitystä.

pungin kohdennettu myönteisen erityiskohtelun määräraha lisää oppilaiden hakeutumista toisen asteen koulutukseen ja ehkäisee näin koulutuksesta syrjäytymistä. Tutkimuksen perusteella myönteisen erityiskohtelun määrärahaa saavista kouluista oppilaat jatkavat aiempaa enemmän myös lukioon kuin ammattikouluun, mikä osaltaan lisää tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien toteutumista. Myönteisen erityiskohtelun määräraha on tutkimuksen mukaan tehokas ja toimiva tapa vaikuttaa segregatioon.

Ensimmäisen vieraan kielen opetus aloitetaan jo ensimmäiseltä luokalta

Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2018 syksystä lähtien ensimmäisen vieraan tai toisen kotimaisen kielen eli A1-kielen opettaminen on aloitettu peruskouluissa ensimmäiseltä luokalta lähtien. Aikaisemmin A1-kielen opiskelu käynnistyi helsinkiläisissä peruskouluissa kolmannella vuosiluokalla. Suosituin A1-kieli on englanti, muita tarjottavia kieliä espanja, kiina, ranska, ruotsi, saksa, venäjä ja viro.

Englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen paikkamäärä kaksinkertaistetaan

Helsingin kaupunki panostaa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen englanninkielisen toiminnan kehittämiseen. Kunnallisen varhaiskasvatuksen järjestäminen eri kielillä on Helsingissä vielä alkuvaiheessa, mutta esimerkiksi esiopetuksessa on käynnistetty syksyllä 2018 laajamittainen suomi-englanti-esiopetus. Perusopetuksen puolella aloitettiin syksyllä 2018 laajamittainen

suomi-englanti-opetus Malmin peruskoulussa. Syksyllä 2019 opetus laajenee Vesalan ja Laajasalon peruskouluihin.

Lukuvuodelle 2019–2020 ensimmäisen luokan aloituspaikkoja englanninkielisessä opetuksessa on 50 ja kaksikielisessä suomi-englanti-opetuksessa 100. Paikkamääriä lisätään siten, että lukuvuonna 2020–2021 englanninkielisessä opetuksessa aloittaville tarjotaan 100 aloituspaikkaa ja kaksikielisessä suomi-englanti-opetuksessa aloittaville samoin 100 aloituspaikkaa. Myös yksityiset opetuksenjärjestäjät ovat lisänneet englanninkielisen koulutuksen paikkoja.

Lukiokoulutuksessa Ressun lukion IB-linjan aloituspaikkojen määrä on kaksinkertaistettu. Kokonaisopiskelijamäärä tulee kaksinkertaistumaan vuoteen 2021 mennessä, verrattuna strategiakauden alkuun, vuoteen 2017. Helsingin kaupungilla on valmius aloittaa englanninkielinen lukiokoulutus. Koulutusta ei ole vielä aloitettu, koska valtakunnallinen lainsäädäntöprosessi englanninkielisen ylioppilastutkinnon osalta on kesken.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on käynnistetty englanninkielinen matkailualan perustutkintokoulutus. Koulutus on jatkuvassa haussa, mikä mahdollistaa joustavan koulutuksessa aloittamisen. Koulutustarvetta ja hakijoiden määrää seurataan osana normaalia hakeutumisvaiheen raportointia. Englanninkielisen koulutuksen järjestämislupa on myönnetty 1.1.2019 alkaen myös media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoon sekä ravintola- ja cateringalan perustutkintoon.

Kielitaitoa monipuolistetaan lisäämällä kielten opetusta

Koillisen Helsingin alueen varhaiskasvatuksessa käynnistyi syksyllä 2018 ruotsin kielen kielikylypy-opetus ja syksyllä 2019 aloittaa uusi kielikylypyluokka (Hiidenkiven peruskoulu). Syksyllä 2019 päiväkotit Veräjänmäessä alkaa kielikylypyryhmä, jolle luodaan myöhemmin jatkumo Oulunkylän ala-asteen kouluun.

Kielirikasteinen esiopetus jatkui syksyllä 2018 neljällä alueella ja neljällä kielellä: venäjä, ranska, englanti ja espanja. Lisäksi kielirikasteinen englannin kielen opetus aloitettiin neljässä koulussa. (Taivallahden ja Jätkäsaaren peruskoulut, Ruoholahden ja Kaisaniemen ala-asteet). Vuonna 2019 kielirikasteinen englannin kielen opetus laajenee neljään kouluun (Itäkeskuksen, Merilahden ja Kannelmäen peruskoulut ja Siltämäen ala-aste).

Kiinan kielen opetusta on laajennettu aloittamalla Itäkeskuksen peruskoulussa kiinan opetus A1-kielenä ensimmäiseltä luokalta syksyllä 2018. Helsingin kielilukiassa kiinan kielen opetustarjontaa on lisätty.

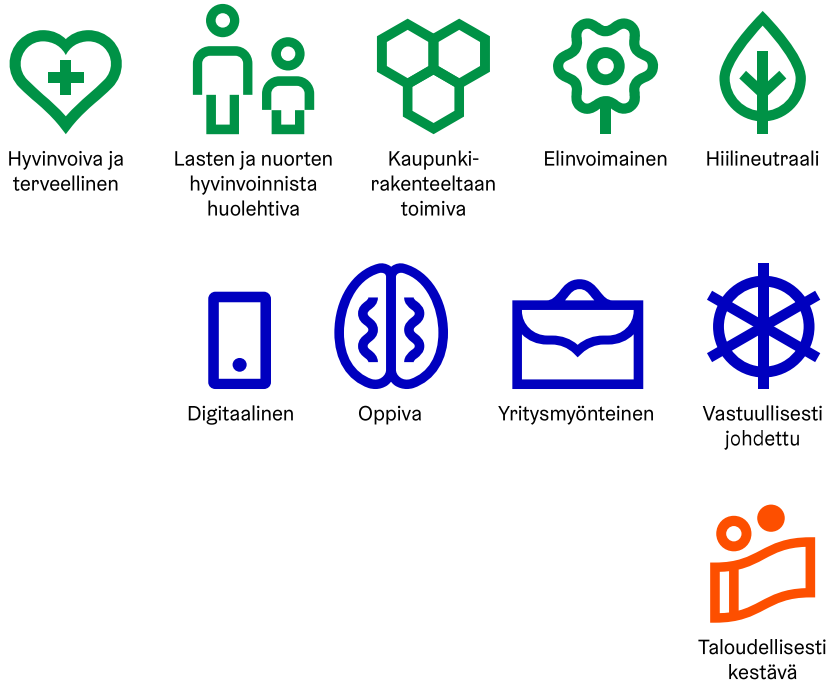

Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Helsinki haluaa luoda toimivan ja viihtyisän urbaanin ympäristön, joka tarjoaa hyvän kasvualustan yritysten innovaatiotoiminnalle ja joka edistää kestävästä talouskasvusta ja työllisyyttä.

SDG 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.

Vetovoimainen keskusta on Helsingin käyntikortti ja koko pääkaupunkiseudun elinehto. Tavoitteena on varmistaa keskustan vetovoimaisuus ja kansainvälinen kilpailukyky niin yritysten sijoittumis- ja investointikohteena, kuin asuinpaikkana ja vierailukohteena. Helsingin keskusta pyritään nostamaan yhdeksi maailman halutuimmista elinkeinoelämän sijoittumispaikoista.

Kaupunginkanslian elinkeino-osaston toimenpiteet kasvuyrittäjyyden edistämiseksi, innovaatio- ja yritys ekosysteemin ja yliopistokampusten kehittämiseksi sekä kokeilualueiden ja -alustojen luomiseksi tähtäävät sellaisen ympäristön syntymiseen, jonne halutaan investoida.

Helsingin kaupunki vastaa tai on mukana kymmenissä hankkeissa ja muissa toimenpiteissä, joissa kehitetään ja testataan uusia innovaatioita sekä edistetään niiden hyödyntämistä yritysten liiketoiminnassa. Innovaatiot liittyvät esimerkiksi älyliikenteeseen, digitaalisiin oppimiskäytäntöihin, terveyteen ja hyvinvointiin, puhtaisiin ja älykkäisiin ratkaisuihin (esimerkiksi energiatehokkuus, rakentaminen, ilmanlaadun mittaaminen, kierrätys) sekä uusien teknologioiden hyödyntämiseen yritysten ja muiden toimijoiden palvelukehityksessä (5G, AI, IoT, VR/AR/XR).

Kaupunki selvitti tuhannen helsinkiläisen yrityksen näkemykset kaupungin yritysystävällisyydestä, elinkeinopolitiikasta ja yrityksille suunnatuista palveluista. Yritykset ovat aiempaa tyytyväisempiä Helsinkiin sijaintipaikkana, mutta suhtautuvat kriittisesti kaupungin hintatasoon ja liikenteen sujuvuuteen. Yritysten halukkuus tehdä yhteistyötä kaupungin kanssa on erittäin korkea.

Hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta Helsingissä on edelleen yli 30 000 työtöntä (maaliskuu 2019). Samaan aikaan TE-toimistoon ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut ennätyskorkeaksi (noin 12 800 työpaikkaa). Helsingin alueella on työvoimapulaa muun muassa rakentamisen tehtävissä, Horeca-toimialalla sekä ICT:ssä asiantuntijatyössä. Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut on aktiivisesti mukana kehittämässä toimintaa työvoimapula-aloille.

Palvelutuotannon ohella kaupungin työllisyyspalvelut on monipuolisesti mukana kehittämässä työllisyyden ekosysteemin toimintaa. Vaikuttaminen TE-toimiston palveluhankintoihin, uusien innovatiivisten kokeilujen edistäminen sekä yritysten aktivointi yhteiskuntavastuullisuuteen ovat esimerkkejä tästä kehittämisestä.

Ammatillisen koulutuksen koulutustarjonta on suunniteltu tehdyn ennakoitavuuden pohjalta vastaamaan laadullisesti ja määrällisesti työvoimatarpeisiin ja mahdollisuuden suorittaa tutkintojen lisäksi tutkinnon osia.

Helsinki on yhdessä pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Lahden kanssa asettanut yhteisen kunnianhimoisen tavoitteen olla maailman paras testialue älykkäille ja puhtaille ratkaisuille. Kun ratkaisut otetaan käyttöön ensin Helsingissä ja niiden toimivuus on todistettu, tästä syntyy referenssejä ja vientiliiketoimintaa. Uudet kaupunkilaisten elämänlaatua parantavat ja päästöjä vähentävät kaupunkiratkaisut toimivat näyteikkunana maailmalle, mikä lisää kaupungin kansainvälistä vetovoimaa.

Perinteisen joukkoliikenteen rinnalle tai osaksi sitä tulevat uudet liikkumispalvelut voivat parantaa liikenteen sujuvuutta ja liikkumisen energiatehokkuutta. Tällöin kasvihuonekaasupäästöt kuljettua henkilökilometriä kohden pienenevät. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi erilaiset kyydinjako-, yhteiskäyttö- ja vertaisvuokrauspalvelut, kutsuhjattu joukkoliikenne tai yleisemmin liikkuminen palveluna -konseptin (Mobility as a Service, MaaS) mukaiset palvelupaketit. Niissä eri kulkumuotoja joustavasti yhdistellen käyttäjälle tarjotaan koko matkaketju ovelta ovelle yhden keskitetyn käyttöliittymän kautta esimerkiksi yhdellä lipulla tai kuukausimaksulla.

Jakamis- ja kiertotalouden mukaista uutta liiketoimintaa syntyy kaupungeissa tiivistyvässä tahdissa. Kaupunkien roolina on toimia alustana uusille ja potentiaalisille jakamis- ja kiertotalouden kokeiluille ja tukea niiden vahvistumista. Lisäksi kiertotalouden edistämiseksi kaupungin omassa toiminnassa on paljon käyttämätöntä potentiaalia.

Helsinkiä markkinoidaan kansainvälisesti ja keskeisissä kohdekaupungeissa toteutetaan valittujen teemojen ympärille rakentuvia Helsinki-tapahtumia. Matkailua kehitetään kestävä matkailun ohjelman mukaisesti ja Helsinkiin luodaan saaristoa hyödyntävä, kansainvälinen julkinen taiteen Helsinki Biennaali, jonka lisäksi kaupunkiin houkuttelee suurtapahtumia.

Kävelykeskustan laajentaminen selvitetään

Strategian mukaan kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toteutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin. Selvitystyö on projektiohjelman mukaan valmis keväällä 2020.

Hankkeen vaikutukset kohdistuvat alueelle, jossa on Suomen merkittävin kiinteistöomaisuuskeskittymä ja joka tuottaa merkittävät agglomeraatioedut kansantaloudelle. Kävelykeskustan laajentamisen ja maanalaisen kokoojakadun yhteisvaikutukset Helsingin liikenteeseen ja seudun elinkeinoelämään arvioidaan kokonaisuutena. Tavoitteena on viihtyisän kävely- ja pyöräily-ympäristön kehittäminen ja kävelyn edistäminen ensisijaisena liikkumismuotona kaupunkiympäristössä.

Helsinki on onnistunut houkuttelemaan Smart & Clean -investointeja

Helsinki Business Hubin strategian mukaisesti yhtiö edistää aktiivisesti älykkäitä ja puhtaita (smart & clean) ratkaisuja tuottavia suoria ulkomaisia

investointeja pääkaupunkiseudulle. Strategian mukaisesti on keskitytty tällä alalla erityisesti älyliikkumisen ja älyrakennusten ratkaisuihin. Yhtiön toiminnassa seurataan vuositasolla näille sektoreille tulevia greenfield- ja kasvupääoma-investointeja. Vuoden 2018 aikana yhtiön seudulle edistämistä työpaikoista 16 prosenttia kohdentui tälle sektorille. Tämän alan startup-yrityksille hankitusta kasvupääomasta 24 prosenttia kohdentui älyliikkumisen sektorille. Alkuvuoden 2019 aikana on houkuteltu kaksi tämän sektorin greenfield-investointia Helsinkiin sekä yksi ulkomainen pääomasijoitus toimialan startup-yritykseen.

Yrityspalvelut-yksikkö kehittämään Helsinkiä yritysystävällisemmäksi

Helsingin kaupungin elinkeino-osastolle on perustettu syksyllä 2018 yrityspalvelut-yksikkö, joka kehittää kaupungin yrityksiin liittyvää toimintaa entistä asiakasmyönteisemmäksi, ennakoitavammaksi ja tunnetummaksi sekä vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä. Yksikön tavoitteena on parantaa yritysten ja kaupungin välistä vuorovaikutusta monipuolisesti erityisesti seuraavilla osa-alueilla: yritysten sijaintipaikka ja toimintaympäristö, yritysten työvoimatarpeet sekä merellinen ja matkailuyritystoiminta. Samalla yksikön tavoitteena on vahvistaa ymmärrystä yritysten tarpeista ja toimintaedellytyksistä koko Helsingin kaupungin organisaatiossa. Yksikköön keskitettiin muun muassa pienyritysten ja alueellisten yritysyhteisöjen kanssa työskentelevät yritysluotsit sekä yrityksiä työvoiman hankinnassa auttavat yrityskoordinaattorit.

Työllistymistä yksityiselle sektorille edistetään yrityskoordinaattoritoiminnalla

Yrityskoordinaattorit ottavat yhteyttä, tapaavat ja kuuntelevat kaikenkokoisia yrityksiä ja heidän työvoimatarpeitaan löytääkseen uusia työmahdollisuuksia. Tarkoituksena on auttaa yrityksiä löytämään osaavaa työvoimaa, mahdollistaa yritysten kestävä kasvu ja vaikuttaa omalla toiminnallaan kohtaamisongelman ratkaisemiseen. Yrityskoordinaattorit edistävät lisäksi Helsinki-lisän tunnettuutta ja neuvovat yrityksiä työllistämisen taloudellisten tukien hyödyntämisessä. Yrityskoordinaattoritoiminnalla autetaan myös yrityksiä toteuttamaan sosiaalista yhteiskuntavastuuta tarjoamalla työmahdollisuuksia haasteellisessa työmarkkinatilanteessa oleville, kuten nuorille, maahan muuttaneille ja pitkäaikaistyöttömille.

Yrityskoordinaattoritoiminta kohdistuu vahvasti työvoimapula-aloilla toimivien yritysten työvoimatarpeiden tyydyttämiseen. Tarkoituksena on luoda kohtaamisia ja kehittää vaikuttavia väyliä työnantajien ja työnhakijoiden välille. Yrityskoordinaattoreiden palvelutarjontaan kuuluvat

Helsinki on tarjonnut monipuolisesti kokeilualustoja uusien liiketoimintapotentiaalia omaavien ratkaisujen kehittämiseksi.

muun muassa erilaiset työnhakutapahtumat, työhön suuntaavat rekrytoivat ja perehdyttävät koulutusohjelmat sekä erilaiset info- ja sparraus-tilaisuudet. Palveluiden vaikuttavuutta kehitetään jatkuvasti yhteistyössä yrityksiä ja muiden sidosryhmien kanssa.

Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien helsinkiläisten työllistymistä yksityiselle sektorille ja järjestöihin tuettiin myöntämällä Helsinki-lisää 540 asiakkaan työllistämiseksi aiheutuvien työnantajien kulujen keventämiseksi.

Yritysluotsit lisäävät vuorovaikutusta kaupungin ja yritysten välillä

Yritysluotsit ovat aloittaneet toimintansa vuoden 2018 syksyllä. Toiminta käynnistettiin luomalla suhteet keskeisiin ulkoisiin ja sisäisiin sidosryhmiin. Vuoden 2018 syyskuusta vuoden 2019 maaliskuuhun loppuun mennessä yritysluotsit ovat jalkautuneet yrityksiin kohdaten yhteensä 1500 yritystä, ohjanneet ja neuvoneet 50 yritystä heidän yhteydenottojensa perusteella, sekä edistäneet kaupungin osallisuusmallin mukaisesti alueellista elinvoimaisuutta yrittäjien välistä yhteistyötä kehittämällä. Yritysluotsit ovat palvelleet yritysten lisäksi kaupungin sisäisiä sidosryhmiä nostaten yritys näkökulmaa esiin osana kaupungin toimintaa ja päätöksentekoa.

Yritysneuvojat tukevat uusien yritysten kasvua

Helsingin kaupungin yritysneuvonnan ja -kasvun keskus NewCo Helsinki tarjoaa maksutonta yritysneuvontaa kaikille helsinkiläisille. Se on muuttanut toimintamalliaan ekosysteemin kapa-

siteettia järjestelmällisesti hyödyntäväksi. Osana tätä muutosta on palkattu vertikaalikohtaisia yritysneuvoja terveyden, terveysvaikutteisten elintarvikkeiden, peliteollisuuden, laajennetun todellisuuden, kasvatuksen ja smart & clean -ratkaisujen aloille.

Näiden toimialakohtaisten yritysneuvojen päätehtävä on edistää oman vertikaalin ekosysteeminsä toimivuutta ja tuloksellisuutta erityisesti startup- ja scaleup-yritysten osalta. Helsinkiläisille kasvuun tähtääville, nuorille yrityksille (alle 7 toimintavuotta) myönnetään myös matka-avustuksia ja järjestetään muun muassa sijoittajatapaamisia, joissa startup- ja scaleup-yritykset voivat tavata kansainvälisiä sijoittajia, jakelijoita, korporaatioita ja mediaa. Lisäksi järjestetään tapahtumia, joissa sisältöinä ovat vertikaalista näkökulmasta kiinnostavat teemat. Merkittävimmän yksittäisen tapahtuman Helsinki Startup Dayn (HSD2019), sisältötemoina ovat peliala ja terveys.

Yritysneuvonnassa on otettu käyttöön uusia palveluja, minkä seurauksena voidaan palvella suurempaa määrää asiakkaita ja palveluun pääsee nopeammin. Lisäksi on palkattu projekti-rahoituksella yksi venäjänkielinen yritysneuvoja. Neuvontakieliin on lisätty myös ranska ja espanja.

NewCo Helsingin neuvonnan asiakkaat perustivat vuonna 2018 ennätysmäärän uusia yrityksiä, 1180. Kasvua edellisestä vuodesta oli 20 prosenttia. Startup-asiakkaitten osalta palvelun saavutettavuutta on parannettu muun muassa avaamalla sähköpostiosoite, johon vastataan vuorokauden kuluessa yhteydenotosta.

Kaupunginkanslian elinkeino-osaston yrityspalvelut osallistuu vuosina 2018–2020 kumppanina 6Aika CircVol Suurivolyymisten sivuvirtojen ja maamassojen hyödyntäminen kaupungeissa -hankkeeseen. Helsingin osuudessa kehitetään uutta bio- ja kiertotalouden teollista yrityskehittämää Östersundomin yleiskaava-alueelle. Tavoitteena on myös vahvistaa alueen biologisiin resursseihin perustuvaa yritys ekosysteemiä ja ydinklustereita muun muassa elintarviketuotannon, ruokapalveluiden ja biojätteiden hyödyntäjien keskuudessa.

Helsinki toimii kokeilualustana uusille innovaatioille

Kaupunki on tarjonnut monipuolisesti kokeilualustoja uusien liiketoimintapotentiaalia omaavien ratkaisujen kehittämiseksi. Kehitysympäristöinä ja kokeilualustoina ovat toimineet esimerkiksi katuverkko, sosiaali- ja terveystoimialan palveluyksiköt, kaupunginosat ja asuinalueet sekä koulut. Kokonaisvaltaisempaa kaupunkitasoista toimintamallia koskien kaupungin toimimista kokeilualustana valmistellaan parhaillaan.

Kaupunginosista rakenteilla oleva Kalasatama on toiminut monipuolisena Smart City

Helsinki on edistänyt sekä sijaintiin että verkostomaiseen yhteistyöhön perustuvien yritysekosysteemien ja yritysklusterien kehittämistä.

-kaupunginosana ja niin ikään rakenteilla oleva Jätkäsaari tarjoaa ympäristön uusien liikkumisratkaisujen kehittämiseksi ja esimerkiksi ilmanlaadun mittaamiselle 5G-tekniologiaa hyödyntäen. Jätkäsaari Mobility Lab kokoaa yhteen merkittävän yritys- ja tutkimusekosysteemin liikkumisen osalta. Koko kaupunkia on kehitetty oppimisympäristönä osana Tulevaisuuden älykkäät oppimisympäristöt -hanketta, jossa muun muassa kaupunginmuseo ja keskustakirjasto Oodi ovat toimineet helsinkiläisten koulujen ohella kehitysalustana uusille ratkaisuille, esimerkiksi kouluissa on toteutettu 20 kokeilua syksyn 2018 ja kevään 2019 aikana.

Tukkutorin ja Teurastamon aluetta on hyödynnetty uusien elintarvike-, cleantech- ja kiertotalousratkaisujen alustana. Kaupungin rakentamispalvelu Stara tarjoaa mahdollisuuksia myös uudelle elinkeinotoiminnalle innovaatio-ohjelmansa kautta.

Helsingin omalla älykaupungin yhteiskeittämiseen erikoistunut innovaatioyhtiö Forum Viriumilla on lisäksi käynnissä noin 30 hanketta, joista valtaosassa kaupunkia kehitetään alustana uutta luovalle elinkeinotoiminnalle. Helsinki on lisäksi mukana useissa pääkaupunkiseudun Smart & Clean -säätöön kautta toteutettavissa kehittämishankkeissa. Myös kaupungin innovaatorahaston kautta toteutettavilla hankkeilla on merkittävä rooli. Lisäksi Suomen kuuden suurimman kaupungin yhteisen 6Aika-strategian avulla on edistetty merkittävästi Helsingin kokeilualustatoiminnan kehittymistä. Kansainvälisillä hankkeilla ja yhteistyöllä esimerkiksi Horizon 2020 -hankkeiden kautta sekä osallistamalla EIT:n

(European Institute of Technology) toimintaan (muun muassa Climate KIC, Urban Mobility KIC, Digital KIC) tehdään eurooppalaista yhteistyötä ja edistetään Helsingin osaamista ja näkyvyyttä kansainvälisesti.

Yrityksille tarjotaan monipuolisia sijaintimahdollisuuksia

Helsinki on edistänyt sekä sijaintiin että verkostomaiseen yhteistyöhön perustuvien yritysekosysteemien ja -klusterien kehittämistä monin tavoin. Maria 01 tarjoaa houkuttelevan sijainnin kasvuhakuisille startup-yrityksille. Kampusalueita on kehitetty siihen suuntaan, että niille voisi jatkossa sijoittua nykyistä enemmän yritystoimintaa ja että kampuksilta syntyisi nykyistä enemmän tieto- ja osaamis pohjaista yritystoimintaa. Kehittämiskohteenä ovat olleet muun muassa Viikin ja Arabian kampukset. Health Capital Helsinki -hankkeessa (HCH) on kehitetty erityisesti Meilahden yliopistokampusta life science -alojen tutkimukseen perustuvan uuden liiketoiminnan keskittymänä.

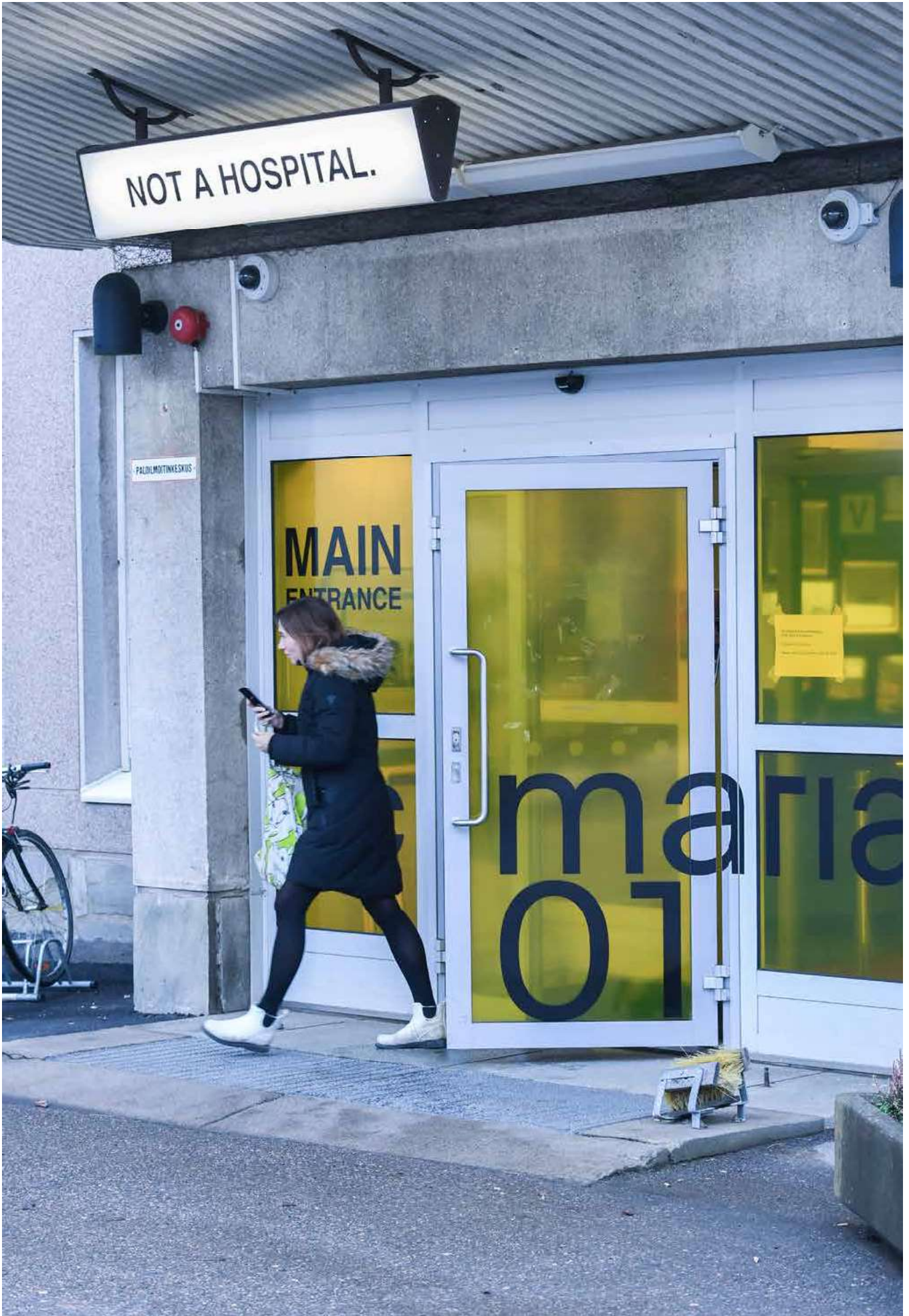
Maria 01 -alueesta Pohjois-Euroopan suurin kasvuyrityskampus

Maria 01 -kasvuyrityskeskittymän kehittämistä jatkettiin ottaen käyttöön uusia rakennuksia kasvuyritysten ja heille palveluja tarjoavien toimijoiden käyttöön. Kaikki toistaiseksi valmistuneet toimitilat olivat vuodenvaihteessa startup- ja kasvuyrityskäytössä ja tiloissa toimi noin 130 kasvuyritystä ja muuta kasvuyrittäjyyttä edistävää toimijaa. Laajempaan Maria 01:n ympärille synnyttävään kasvuyrityskampukseen tähtäävä Campus Maria -hanke käynnistyi vuonna 2018. Valitun konsortion kanssa käynnistettiin loppuvuodesta 2018 kumppanuuskaavoitus sekä yhteistyö konseptin jatkokehittämiseksi. Työhön osallistui laaja joukko yrityksiä ja muita kumppaneita.

Meilahden kampuksesta kansainvälisesti merkittävä terveystieteiden innovaatio- ja liiketoimintaympäristö

Helsingissä on useita huippuosaamisen korkeakoulukampuksia ja keskittymiä, joiden elinkeinopoliittista hyödyntämistä on systemaattisesti lähdetty vahvistamaan. Helsingin yliopiston Meilahden kampuksella sijaitsee Pohjois-Euroopan toiseksi suurin sairaala, Helsingin yliopistollinen keskussairaala (HUS), josta viimeisen kymmenen vuoden aikana on syntynyt yli 700 hoitoalan innovaatiota. Lisäksi alueella sijaitsee tutkimus- ja opetuskeskus Biomedicum Helsinki.

Vuonna 2016 kaupunki, Helsingin yliopisto, Aalto-yliopisto ja HUS perustivat Health Capital Helsinki -allianssin, jonka tavoitteena on luoda Helsingistä yksi merkittävimmistä Pohjois-Euroopan paikoista tehdä life science- ja terveysteknologian alan innovaatioita, tutkimusta sekä liike-

Helsingissä oli

388 005

työpaikkaa vuonna 2016

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto

Aloittaneet yritykset

Lähde: Tilastokeskus

5 647

aloittanutta yritystä
vuonna 2017

6 701

aloittanutta yritystä
vuonna 2018

Avointen rajapintojen määrä

Lähde: Helsingin kaupunki

774

tietojärjestelmää
2018

24 tietojärjestelmää, joilla
on avoin ulkoinen rajapinta

828

tietojärjestelmää
2019

23 tietojärjestelmää, joilla
on avoin ulkoinen rajapinta

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt lisääntyivät vuosien 2017 ja 2018 välillä

7 000 t CO₂-ekv.

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt (kokonaispäästöt) olivat vuonna 2017 **647 000 t CO₂-ekv.** ja vuonna 2018 **654 000 t CO₂-ekv.** Lähde: HSY

toiminnan kehittämistä. Vuonna 2019 allianssiin tulivat mukaan myös muut pääkaupunkiseudun kaupungit sekä ammattikorkeakouluja. Yhteistyön puitteissa on yliopistolähtöisen yrittäjyyden ja innovaatioiden synnyn edistämiseksi ja tutkimuksen ja yritystoiminnan yhteen saattamiseksi käynnistetty muun muassa Biomedicum-innovaatiotila ja Terkko Health Hub. Yhteistyötä ja apua on tähän mennessä hakenut yli 100 yritystä, on syntynyt 16 uutta startup-yritystä ja pääomaisijoituksia on tullut yli 17 miljoonaa euroa. Lisäksi on tehty tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotosopimuksia yli kymmenen suuren yrityksen kanssa ja Meilahdessa asenteet ja palvelulupaus innovaatiotoimintaan ja yritysyhteistyöhön ovat selkeästi parantuneet.

Kesällä 2019 avataan Meilahden kampukseen Health-hautomo (inkubaattori) tutkimuslähtöisille varhaisen vaiheen tiimeille ja yrityksille tukemaan innovaatioita ja kasvua. Hautomo tarjoaa kehitysympäristön ja palveluja tuotteen ja liikeidean kehittämiseen. Tavoitteena on synnyttää hautomon ympärille laajempi, alkuvaiheen yritysten ja inkubaatio-alumnien verkosto, joka voi osallistua tapahtumiin ja toimintaan myös inkubaatio-ohjelman jälkeen.

Datan avaus mahdollistaa liiketoimintaa

Helsinki Region Infoshare -palvelun (HRI) tukemana Helsingin kaupunki avaa dataa, joka on hyvää raaka-ainetta lukuisille yrityksille muun muassa tapahtuma-, liikenne- ja paikkatietoalalla. HRI on edistänyt kuntayhteistyössä datan avaamista standardisoidusti ja harmonisoidusti, mikä edistää avointa dataa käyttävän liiketoiminnan skaalaamista. Lisäksi HRI on järjestänyt yrityksille suunnattuja kehittäjätapauksia ja hackathoneja, jotka ovat osaltaan mahdollistaneet liiketoiminnan synnyttämisen ja kehittämisen.

Helsingissä kokeillaan innovatiivisia vähähiilisiä liikkumispalveluita ja -ratkaisuja

Kaupunkistrategian mukaisesti kestävien liikennemuotojen kulkumuoto-osuutta kasvatetaan ja Helsinki on kokonaisvaltaisesti toimivan älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijä. Liikenteen päästövähennyksiä toteutetaan lisäämällä pyöräilyn ja kävelyn suosiota ja nostamalla sähköautojen, sähköbussien ja raidejoukko liikenteen osuutta. Helsinki edistää kysyntäohjattuun liikennejärjestelmään siirtymistä ja toimii testialustana liikennekaaren mahdollistamien uusien älykkään liikkumisen palveluiden (muun muassa Mobility as a Service) kaupallistamiseksi ja tulevaisuuden teknologioiden edistämiseksi.

Helsingin seudun liikenne (HSL) avasi keväällä 2018 maailman ensimmäisiin kuuluvan mobiililip-

pujen kaikille avoimen jälleenmyyntirajapinnan, OpenMaaS:in. Vuoden mittaan jälleenmyyntirajapintaa kehitettiin ja loppuvuodesta rajapinnalta oli saatavissa mobiilikertaliput ja vuorokausiliput sekä viimeisimpänä henkilökohtaiset kausiliput. OpenMaaS-rajapinta mahdollistaa MaaS- eli liikkuminen palveluna (Mobility as a Service) -konseptin mukaisille operaattoreille ja muille joukko- liikennelippujen jälleenmyynnistä kiinnostuneille lippujen integroinnin osaksi omia palveluita ja näin osaltaan tarjoaa mahdollisuuksia liikkumisen palveluistumiskehitykselle.

Perinteisen joukkoliikenteen rinnalle tai osaksi sitä tulevat uudet liikkumispalvelut voivat parantaa liikenteen sujuvuutta ja liikkumisen energiatehokkuutta. Tulevaisuudessa myös robottiautot ja automatisoitu liikenne kuuluvat uusien liikkumispalveluiden valikoimaan ja niistä on tehty Helsingissä jo kokeiluja. Innovatiivisia vähähiilisiä liikkumisratkaisuja on kokeiltu muun muassa asemanseuduilla, Kalasatamassa ja Jätkäsaarassa, ja kaupungin tulee kehittää toimintaansa testialustana edelleen. Lisäksi kehittyvät reittiopas- ja matkansuunnittelupalvelut ja reaaliaikaisen tietoon perustuvat dynaamiset liikenteenohjausjärjestelmät tukevat liikkumisen energiatehokkuuden paranemista. Myös liikkumistarvetta vähentävät palvelut, kuten etätyöskentelyn ja lähellä harrastamisen mahdollisuudet, verkkokauppa tai etäterveydenhoitopalvelut vähentävät liikkumisesta aiheutuvia päästöjä.

Kaupunki on käynnistänyt älyliikenteen kehittämisohjelman päivitystyön. Ohjelmassa tunnistetaan älyliikenteen kehitystrendit ja toimintaympäristön muutokset sekä määrittellään kehittämistoimenpiteet ja Helsingin rooli liikenteen digitalisaatiossa. Kehittämisohjelmassa asetetaan liikenteen digitalisaatiolle tavoitevuosi 2030. Vuosien 2019–2024 toimenpiteet ohjelmoidaan noin kymmeneksi konkreettiseksi toimenpiteeksi, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.

Maamassojen paremmalla hallinnalla ja hyötykäytöllä saatu aikaan suuria säästöjä

Kiertotalous on nousemassa merkittäväksi tekijäksi rakentamisen alalla. Helsingissä tämä on näkynyt viime vuosien aikana erityisesti rakentamisessa ylijäävien maamassojen järjestelmällisessä koordinaatiossa. Maamassojen hyödyntäminen rakennushankkeissa vähentää kuljetuksista aiheutuvia päästöjä ja kustannuksia. Helsingissä vuodesta 2014 lähtien toteutettu kaivumaiden hyödyntämisen kehittämisohjelma tähtää siihen, että kaikille kaupungin omilla työmailla kaivettaville ja louhittaville maamassoille löytyisi hyötykäyttökohde. Paremmalla maamassojen hallinnalla ja hyötykäytöllä on pelkästään Hel-

singissä saavutettu 5–10 miljoonan euron vuosisäästöt. Vuoteen 2018 mennessä kaivumaiden kehittämisohjelman toimenpiteet ovat säästäneet Helsingin kaupungille noin 36 miljoonaa euroa, 5,3 miljoonaa litraa polttoainetta ja 13 400 tonnia hiilidioksidipäästöjä.

Kierto- ja jakamistaloudelle laaditaan tiekartta

Kierto- ja jakamistalouden käsitteet tukevat voimakkaasti toisiaan, ja ne molemmat edellyttävät uudenlaista ajattelutapaa taloudelliseen toimintaan. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 on asetettu tavoitteeksi, että päästövähennyksiä ja kiertotalouden hankkeita toteutetaan Helsingissä yhteistyössä yritysmaailman ja kaupunkilaisten kanssa. Helsinki haluaa toimia yhä aktiivisemmin alustana mielenkiintoisille ja tuloksellisille innovaatioille, jotka tuottavat myös uusia vientimahdollisuuksia. Helsingissä kiertotalouden suurimmat mahdollisuudet löytyvät rakentamisesta, jakamistaloudesta sekä kestävästä biologisista kierroista ruokaketjussa ja energiantuotannossa. Kierto- ja jakamistalouden edistämiseksi laaditaan tiekartta vuoden 2019 aikana.

Smart & Clean -muutosprojekteilla luodaan liiketoimintaa, hillitään ilmastonmuutosta ja parannetaan asukkaiden elämänlaatua

Smart & Clean -säätiö on Helsingin seudun yritysten, kaupunkien, tutkimuslaitosten ja Suomen valtion yhteinen viisivuotinen (2016–2021) muutosprojekti. Säätiö on käynnistänyt vuoteen 2018 mennessä seitsemän vaikuttavaa muutosprojektiä, joissa on mukana jo 100 yritystä. Uudenlaisia ratkaisuja rakennetaan muun muassa ilmanlaadun, korjausrakentamisen, liikenteen, hulevesien laadunhallinnan ja muovin kiertotalouden parissa. Projekteilla on kaksi tavoitetta: kasvattaa hiilikädenjälkeä globaalisti sekä vähentää hiilijalanjälkeä Helsingin seudulla ja Suomessa. Samalla luodaan yrityksille uutta liiketoimintaa ja Helsingistä kehitetään yhdessä paikka, jossa elinkeinoelämä vauhdittaa ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja auttaa kaupunkia luomaan asukkailleen parempaa elämänlaatua.

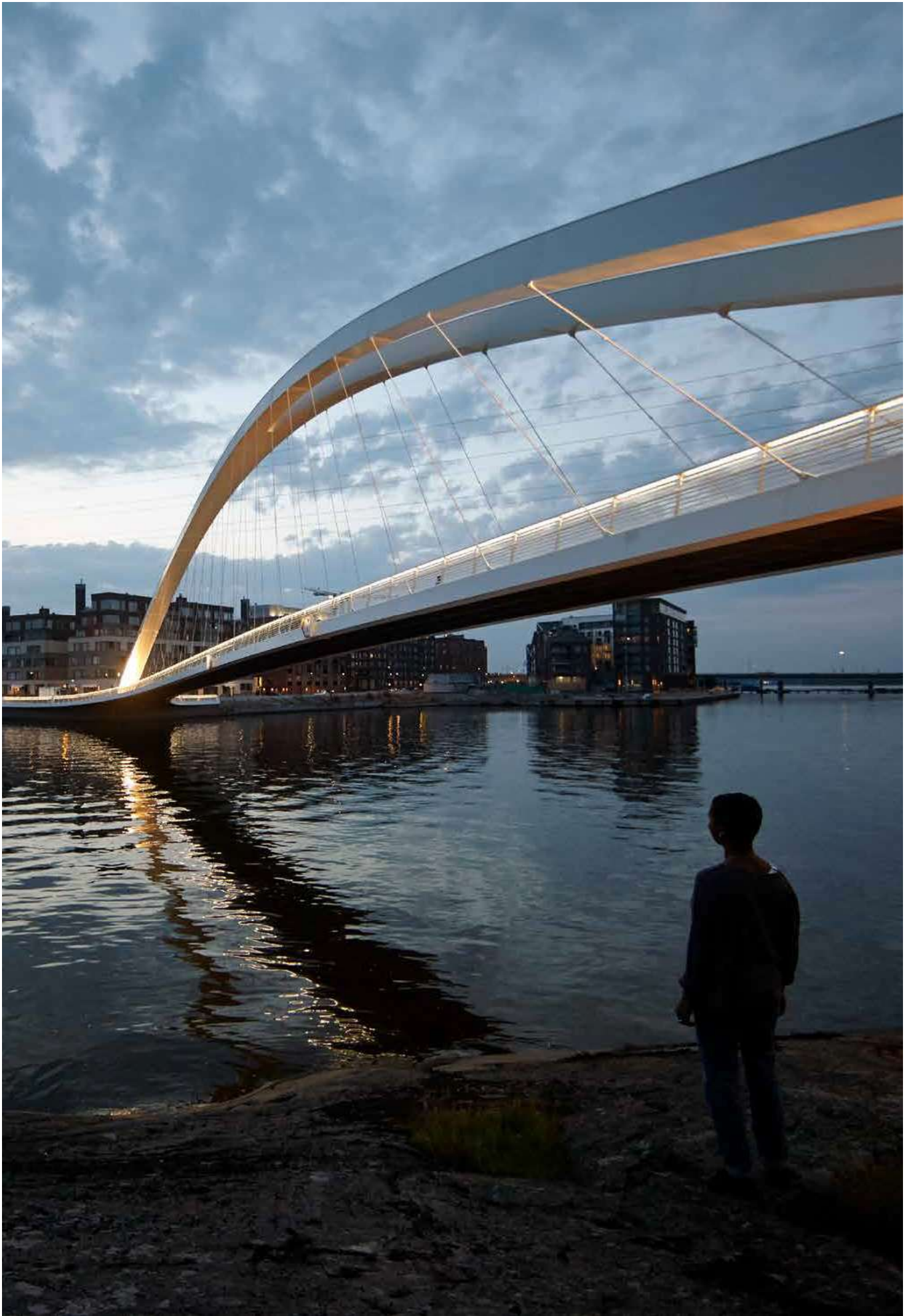
Yksi esimerkki smart & clean -projekteista on Helsinki Metropolitan Air Quality Testbed (HAQT), jossa luodaan pääkaupunkiseudulle tiheää ja tarkkaa ilmanlaadun mittausjärjestelmää. Mitä tarkempaa tietoa ilmanlaadusta saadaan, sitä helpompaa sen parantaminen on. Uusilla mittaus- ja mallinnusmenetelmillä voidaan mallintaa ilmanlaatu jopa 15 metrin tarkkuudella sekä luoda ennusteita ilmanlaadun kehittymiselle. Tarkan tiedon ja ennusteen perusteella voidaan esimerkiksi kehittää terveyspalveluita. Tarkka tieto ilmanlaadusta auttaa myös ohjaamaan liikennettä pois alueilta, joihin ilmansaasteita kertyy helposti.

Uudenlaisia ratkaisuja rakennetaan muun muassa ilmanlaadun, korjausrakentamisen, liikenteen, hulevesien hallinnan ja muovin kiertotalouden parissa.

International House Helsinki -toimintamalli vakinaistettu

International House Helsinki -palvelu (IHH) tarjoaa valtaosan maahanmuuttajien tarvitsemista alkuvaiheen neuvonta- ja viranomaispalveluista saman katon alta. IHH avasi ovensa uusissa tiloissa 3. huhtikuuta 2019. Muuton myötä IHH:n palvelutarjonta myös laajeni. Palvelun avulla on muun muassa onnistuttu nopeuttamaan ja helpottamaan maahan saapuvien alueelle asettautumista sekä työn aloittamista. Esimerkiksi ulkomaisen työntekijän henkilötunnuksen saamista on pystytty jouduttamaan yli kahdella viikolla. Työntekijä saa IHH:sta suomalaisen henkilötunnuksen sekä tarvitsemansa muut alkuvaiheen neuvonta- ja viranomaispalvelut nopeasti ja vaivattomasti saman käynnin aikana. IHH-palvelussa rekisteröitiin ensimmäisenä toimintavuonna 2018 yli 31 000 asiakkuutta. IHH palvelee myös yrityksiä ja työnantajia ulkomaiseen työvoimaan ja sen rekrytointiin liittyvissä kysymyksissä. Toimintaan osallistuvat Helsingin ja Espoon kaupunkien lisäksi Uudenmaan maistraatti, Verohallinto, Kela, Maahanmuuttovirasto, Uudenmaan TE-toimisto, Eläketurvakeskus, Helsingin seudun kaupunkamari sekä Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK.

International House Helsinki -palvelun yhteydessä avattiin joulukuussa 2017 maahanmuuttajien työsuhdeneuvontaa tarjoava lakimiespalvelu, joka auttaa ulkomaisia työntekijöitä muun muassa työsuhteisiin ja -sopimuksiin liittyvissä juridisissa kysymyksissä. Palvelua tarjotaan suomeksi ja englanniksi sekä sähköpostitse että puhelimitse. Palvelun tuottamisesta vastaa Suomen ammatti-

Työllisyysaste (15–64-vuotiaat)

2017

72,4 %

2018

74,0 %

Lähde: Tilastokeskus,
työvoimatutkimus

Työttömyysaste

2017

8,4 %

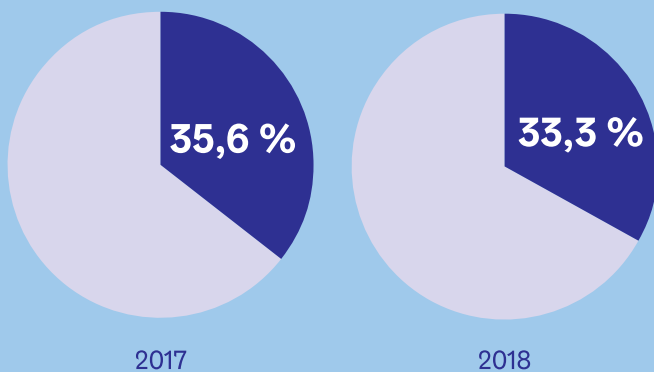
2018

7,9 %

Lähde: Tilastokeskus,
työvoimatutkimus

Pitkäaikaistyöttömyys

(osuus kaikista työttömistä)

Lähde: TEM

Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret

(16–29-vuotiaat)

2015

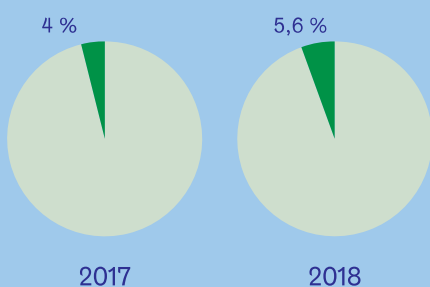
6,8 %

2016

6,6 %

Lähde: Tilastokeskus

Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet

Vuoden 2018 haussa järjestelmä ei laskenut mukaan varasijoilta paikan saaneita valmistavassa koulutuksessa. Vuoden 2019 haussa järjestelmä palautetaan taas vertailukelpoiseksi vuoden 2017 tietoon.

Lähde: Opetushallitus

liittojen keskusjärjestö SAK. Syyskuuhun 2018 mennessä työsuhdeneuvontaan oli tullut 922 yhteydenottoa.

Työllisyyspalveluiden painopiste on vaikeassa työmarkkina-asemassa olevissa työttömissä

Kaupunki järjestää tukea ja palveluita lakisääteisten palvelujen rinnalla erityisesti pitkään työttömänä olleille, nuorille, osatyökykyisille ja maahanmuuttajille. Vuosittain noin 10 000 helsinkiläiselle työttömälle tuotetaan työllistymistä edistäviä palveluja. Työttömät helsinkiläiset voivat saada neuvontaa, ohjausta ja monialaista yhteispalvelua työllistymisensä edistämiseksi. Neuvontapalveluja on Ohjaamo-toiminnan puitteissa suunnattu erityisesti alle 30-vuotiaille helsinkiläisille. Vuoden 2019 aikana vastaavaa palvelua pilotoidaan myös yli 30-vuotiaille asiakkaille yhdessä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Neuvonnan tavoitteena on antaa asiakkaille tietoa, jonka avulla he voivat omatoimisesti edistää työllistymistään.

Ohjauksessa ja monialaisessa yhteispalvelussa tavoitteena on asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille joko suoraan tai koulutuksen kautta. Tämä tapahtuu yhteistyössä asiakkaan ja verkoston kanssa järjestämällä työllisyyspalveluita ja koordinoimalla niitä työllistymistä edistäväksi kokonaisuudeksi.

Kaupunki järjestää työllistymisen tueksi myös niin sanottuja työelämäpalveluja sekä omilla työpaikoillaan että muilla työnantajilla Helsingin lisän avulla. Työelämäpalveluja ovat työkokeilu, palkkatuettu työ sekä palkkatuettu oppisopimus. Työelämäpalveluissa on vuosittain noin 3 500 asiakasta. Vuoden 2019 aikana Helsingin lisää koskevat myöntämiskriteerit uudistetaan matalan kynnyksen työmahdollisuuksien lisäämiseksi.

Helsingin kaupungin työllisyyspalvelussa kokeillaan pilottina vuoden 2019 aikana Horeca-toimialan yhteistyötä paremman kohtaannon aikaansaamiseksi. Pilotti pyritään laajentamaan toiminnallisena yhteistyön mallina myös muille toimialoille. Lisäksi Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut on toteuttamassa koodarikoulutuksen pilottia yhdessä palveluntuottajan kanssa.

Me-koulu vahvistaa kodin ja koulun välistä yhteistyötä

Me-koulukehittämisellä etsitään ratkaisuja siihen, kuinka koulu voisi entistä paremmin vahvistaa oppilaiden pärjäämistä koulun jälkeisessä maailmassa. Kokeilu aloitetaan Mellunmäestä, Malmilta ja Kannelmäestä.

Me-koulukehittämisessä on käynnistetty käytännön kokeiluja, joilla pyritään takaamaan kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Läpileikkaavana tavoitteena kokeiluilla on vahvistaa yhteisölli-

syyttä koko koulussa sekä kodin ja koulun välillä. Seuraavia kokeiluja on pilotoitu ensimmäisen kevään aikana. Me-tunti on luokanopettajan viikoittainen tunti harjoituksille ihmissuhde-, kaveri- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen turvallisen aikuisen läsnä ollessa. Lisäksi huolta koulussa herättäneille lapsille järjestetään kohdennettua pienryhmätoimintaa sosiaalisten ja yhteistyötaitojen kehittämiseksi.

Me-koulukehittämisessä vahvistetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä muun muassa kodin ja koulun yhteisillä illoilla, joista ensimmäiset tavoitettiin 92 osallistujaa. Tarkoituksena on vahvistaa yhteisöllisyyttä, mahdollistaa aitoja kohtaamisia ja kasvatuskumppanuutta. Yhdessä tekemisen kautta myös vanhemmat tutustuvat toisiinsa, mikä ennaltaehkäisee konflikteja ja kiusaamista. Me-valmennuksessa vanhemmat oppilaat valmentavat nuorempia ja saavat näin arvokkaan valmennuskokemuksen sekä todistuksen työstään, ja nuoremmat oppilaat, joilla ei ole ennestään harrastusta, saavat ilmaisen harrastuksen turvallisten ja sitoutuneiden valmentajien kanssa. Hiljainen välitunti puolestaan tarjoaa mahdollisuuden rentoutua hektisen koulupäivän keskellä. Nivelvaiheen tuessa taas vanhemmat oppilaat tukevat ryhmäytymisen kautta pienempiä oppilaita siirtymisessä yläkoulun puolelle. Tavoitteena on saada vanhemmat oppilaat olemaan turvallisia ja esimerkillisiä vastuuta ottavia vanhempia oppilaita, tehdä siirtymävaiheesta mielekäs ja hälventää pelkoja uuteen kouluun siirtymisestä. Me-kouluisissa myös vahvistetaan alueellista verkostoyhteistyötä ja kehitetään niin sanottua monitoimikoulua alustana erilaisille lapsiperheiden palveluille. Koulun muuttaminen entistä monialaisemmaksi oppimisympäristöksi tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden kiinnittyä yhä useampaan turvalliseen aikuiseen.

Stadin ammattiopiston Brygga kokoaa yhteen tutkintokoulutusta edeltävät vaihtoehdot nuorille

Ammatillisen koulutuksen reformi tuli voimaan vuoden 2018 alusta. Keskeisiä muutoksia on, että nuorten ja aikuisten koulutusta toteutetaan samojen säädösten perusteella. Opintoihin haakeutuminen on jatkuvaa ja opiskelijat opiskelevat vain sellaista, mistä heillä ei vielä ole osaamista. Opiskelijat etenevät opinnoissaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman mukaan, joten tutkintojen suorittamistavat ja -ajat vaihtelevat. Suunnitelmaan kirjataan olemassa oleva osaaminen sekä puuttuvan osaamisen hankkiminen. Lisäksi siihen suunnitellaan osaamisen osoittaminen näytöillä sekä mahdollinen oppimiseen tarvittava tuki. Tämä muutos edellyttää uudenlaista pedagogista mallia ja työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä.

Stadin ammattiopiston Brygga kokoaa yhteen tutkintokoulutusta edeltävät vaihtoehdot nuorille ja nuorille aikuisille. Brygga mahdollistaa polun tutkintokoulutukseen ja oppisopimukseen. Lisäksi Brygga tarjoaa Stadin ammattiopistossa jo opiskelulle vaihtoehdon, jos opinnot ovat vaarassa keskeytyä.

Koulutuksilla ja palveluilla vastataan koulutustakuuseen ja jokaiselle nuorelle ja nuorelle aikuiselle tarjotaan sopiva vaihtoehto joustavasti. Ohjaamo-palvelun ja etsivän nuorisotyön kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten palveluihin ohjaamiseksi.

Bryggaan on koottu ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus Valma, nuorten työpajatoiminta, perusopetuksen lisäopetus ja avoimet opinnot. Valmassa opiskelija voi parantaa opiskeluvaihtoehtoja ja kokeilla erilaisia koulutusvaihtoehtoja oman alan löytämiseksi. Nuorten työpajat mahdollistavat toiminnallisen oppimisympäristön työkokeilun keinoin. Työpajatoiminnalla tavoitetaan sellaisia nuoria, joilla on haasteita koulutukseen siirtymisessä tai vaikea elämäntilanne. Perusopetuksen lisäopetuksen toteuttaminen ammatillisessa oppilaitoksessa tarjoaa perusopetuksen päättöluokan jälkeen motivoivan oppimisympäristön parantaa jatko-opiskeluvaihtoehtoja ja korottaa perusopetuksen päättönumeroita.

Kaupunkiorganisaation toimintakulttuuria kehitetään osaamisen, johtamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta

Kaupungin tavoitteena on kehittää toimintakulttuuria kaupungin sisällä. Toimenpiteinä ovat valmentavan työotteen edistäminen esimies- ja asiantuntijatyössä. Tämä tarkoittaa, että määritellään kaupungin esimiestyön periaatteet ja ne otetaan huomioon koko kaupungissa esimies- ja asiantuntijatyön kehittämistoimenpiteissä: muun muassa valmennusohjelmissa, mentoroinnissa ja vertaisryhmissä. Työssäoppimisen muotoja kehitetään ja painoarvoa lisätään niin, että 70 prosenttia oppimisesta tapahtuu työssä. Liikkuvan työn lisäämistä tuetaan vaikuttamalla asenteisiin ja tätä tukeviin tilaratkaisuihin. Muun muassa kaupungintalon aula on otettu henkilöstön ja kaupunkilaisten vuorovaikutteisen työskentelyn käyttöön.

Henkilöstön digiosaamista kehitetään digisuunnitelman pohjalta, mikä lisää henkilöstön valmiuksia hallita uusia digitaalisia työvälineitä, selvittää digitalisaation myötä muuttuvista työtehtävistä ja toimintatavoista, edistää yhdenvertaisuutta, työmarkkinakelpoisuutta, työhyvinvointia ja tuottavuutta sekä estää digi-syrjäytymistä. Johdolle, esimiehille ja asiantuntijoille toteutetaan digi-tilaisuuksia, joissa teemoina ovat digitaalisen

transformaation johtamisen lisäksi digi-tekniologiat ja niiden hyödyntäminen. Koko henkilöstölle järjestetään kaupunkiyhteisen työvälineen, O365:n koulutuksia.

Tietohallinnon ja toiminnan kehittäjille sekä esimiehille toteutetaan kehittämismenetelmien ja projektityön teemakursseja sekä ICT-palvelujohtamisen valmennusohjelma tuottavuuden ja kestäväen talouskasvun tukemiseksi.

Tarkoituksena on käynnistää hanke, jolla tuetaan työuran alussa olevien ja nuorten työntekijöiden työhyvinvointia. Helsinki osallistuu myös Osaaminen käyttöön Suomessa -hankkeeseen, jolla edistetään Suomeen tulevien työuran alussa olevien maahanmuuttajien työllistymistä sekä tuetaan muunkielisten urakehitystä, kieli-aidon kehittymistä ja rekrytointia. Osallisuus-hankkeella vahvistetaan kaupungin henkilöstön osallistumismahdollisuuksia ja kehitetään uusia osallistamisen menetelmiä ja välineitä.

Helsingistä kestävä matkailukohde

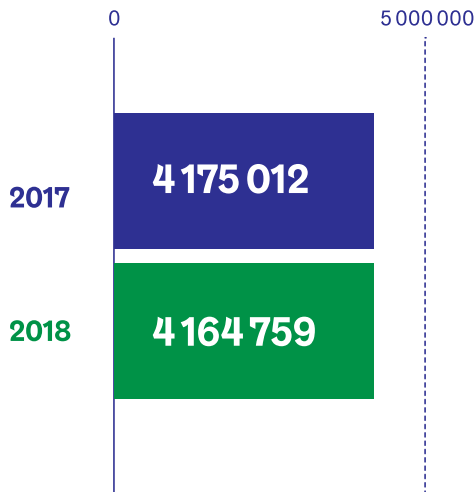
Helsingin kaupungille valmistetaan kestäväen matkailun ohjelma vuonna 2019. Helsinki on sitoutunut YK:n alaisen Maailman matkailujärjestön (World Tourism Organization, UNWTO) Lissabonin julistukseen, joka sisältää 15 eri tavoitetta kestäväen kaupunkimatkailun kehittämiseksi. Helsinki toimii pilottikohteena Visit Finlandin Sustainable Finland -ohjelmassa, joka ohjaa matkailuyrityksiä ja matkakohteita kestäväen matkailuun. Helsinki Marketing lanseeraa kesällä 2019 Think Sustainably -palvelun, jonka avulla kestävät yritykset, kuten matkailuyritykset, saavat enemmän näkyvyyttä Helsinki Marketingin toimenpiteissä.

Helsingin kaupunki on perustanut uuden matkailuinfran kehittämissuunnan helmikuussa 2019. Ryhmä keskittyy matkailuinfran kannalta olennaisiin kokonaisuuksiin, jotta matkailu voi kasvaa kestävästi tulevaisuudessa. Ensimmäiset kehittämiskohteet ovat opasteet, matkailubussi-liikenne ja julkiset käymälät. Lisäksi Helsinki valittiin EU:n komission toimesta ensimmäiseksi European capital of smart tourism -kohteeksi vuodelle 2019.

Kansainvälinen nykytaiteen suurtapahtuma Helsinki Biennaali huomioi kestävyden

Helsinki Biennaali on joka toinen vuosi toistuva kansainvälinen nykytaiteen suurtapahtuma. Ensimmäinen tapahtuma järjestetään Vallisaaressa kesällä 2020. Näyttelyn kuratoinnista ja tuotannosta vastaa Helsingin kaupungin taidemuseo HAM. Biennaaliin odotetaan 300 000:a vierasta. Näyttely on kaikille avoin ja maksuton. Biennaali lanseerattiin 2.5.2019 Helsingissä ja 7.5.2019 kansainvälisesti Venetsian Biennaalissa. Näyttelyohjelma julkistetaan maaliskuussa 2020.

Yöpymisten määrä

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Biennaali on keskeinen osa Helsingin merellisen strategian toteutusta ja kaupungin merellisyyden aiempaa vahvempaa hyödyntämistä kestävän matkailun edistämiseksi. Biennaalin suunnittelussa, toteutuksessa ja raportoinnissa huomioidaan kestävyysnäkökulma esimerkiksi siten, että tapahtuma ottaa käyttöön Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän. Biennaali lisää suomalaisen kuvataiteen kansainvälistä tunnettuutta ja Helsingin vetovoimaa kuvataidekaupunkina. Tapahtuman vaikutukset taide- ja kulttuurialaan, talouteen, ympäristöön, saaristoon, matkailuun ja muihin keskeisiin aihepiireihin arvioidaan osana loppuraportointia.

Tapahtumien Road Map kannustaa suur tapahtumien järjestämiseen

Helsingin kaupungille perustettiin keväällä 2018 suur tapahtumien koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on edistää muun muassa suur tapahtumien järjestämistä kaupungissa. Kaupungille on tuotettu Tapahtumien Road Map, jonka tavoitteena on kirkastaa kaupungin tavoitteet ja toimintaa ohjaavat periaatteet myös suur tapahtumiin liittyen. Kaupungilla on käynnissä Lean-prosessi, jossa tavoitteena on suoraviivaistaa tapahtuma-alueiden vuokraukseen liittyviä käytäntöjä. Kaupunki on pyrkinyt myös edistämään kansainvälisten suur tapahtumien järjestämisen olosuhteita, esimerkiksi Suvilahden aluetta kehittämällä ja Garden Helsinki -rakennushankkeeseen liittyen.

Suomi toimii EU:n puheenjohtajanaan syksyn 2019. Kaupungin linjaamassa suunnitelmassa todetaan, että Helsinki toimii Suomen EU-puheenjohtajakaudella kiinnostavana kokous-

näyttämönä sekä kestävän kaupunkikehityksen eurooppalaisena suunnannäyttäjänä. Kestävän kaupunkikehityksen toimenpiteissä tuodaan esiin avoimen ja tasa-arvoisen kansalaisyhteiskunnan toimivuuteen ja tasapainoiseen kaupunginosien kehittämiseen liittyviä ratkaisuja painopisteenä lasten, nuorten ja maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen. Helsinki tuottaa Suomen EU-puheenjohtajakauden avajaistapahtuman, joka on luonteeltaan kaikille avoin kaupunkijuhla. Yleisölle tapahtuma on kutsu yhteisiin ilmasto- ja ympäristökoihin ja globaalien haasteiden ratkaisemiseen Euroopan Unionissa. Lisäksi Helsinki Impact Conference lokakuussa 2019, joka järjestetään Helsingin kaupungin ja Eurocities-järjestön yhteistyönä, kokoaa yhteen eurooppalaisia päättäjiä ja kaupunkien muutoksentehtäjiä tiivistämään yhteistyötä, jossa kaupungit toimivat globaalien ongelmien ratkaisijoina ja eurooppalaisen yhteistyön yhdistäjinä. Konferenssissa kuullaan näkemyksiä esimerkiksi kaupunkien roolista ilmastomuutoksen torjuna ja sosiaalisesti kestävän kehityksen edelläkävijöinä.

Suomen ja Kiinan presidenttien tapaamisen yhteydessä keväällä 2017 sovittiin Kiina-Suomi-talviurheiluvuodesta 2019. Suomi on ensimmäinen maa, jonka kanssa Kiina on hyväksynyt tämän tyyppisen talviurheilukumppanuuden. Kiina-Suomi-talviurheiluteemavuoden sekä vuoden 2022 talviolympialaisten valmistelujen uskotaan edistävän kiinalaisten kiinnostusta Suomen talviurheiluosaimiseen. Teemavuotta toteutetaan yhteistyössä ministeriöiden, kaupunkien ja yritysten kanssa. Teemavuoden eri osa-alueiden asiantuntijaseminaareissa, tapahtumissa ja tapaamisissa kestävyys, vastuullisuus, yhdenvertaisuus, älykkäät ratkaisut ja traditio ovat suomalaisen osaamisen keskeisiä sisältöjä ja arvoja valmennuksen ja koulutuksen ohella.

Helsinkiä tehdään näkyväksi myös muissa kaupungeissa

Helsinki tuo osaamistaan esille myös muualla maailmassa. Buenos Airesissa, New Yorkissa ja Los Angelesissa on toteutettu syksyllä 2018 ja keväällä 2019 YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kaupunkitasoiseen jalkauttamiseen liittyviä tapahtumia yhteistyössä New Yorkin kaupungin kanssa. Tukholmassa ja New Yorkissa kaupunki on osallistunut merkittävänä yhteistyökumppanina Slush Small Talks -tapahtumiin. Helsinki on ollut yhteistyökumppanina myös kaikissa kansainvälisissä Slush-tapahtumissa (Singapore, Shanghai, Tokio) vuonna 2018.

Eriarvoisuuden vähentäminen

Eriarvoisuuden vähentäminen niin väestöryhmien kuin alueidenkin välillä on yksi Helsingin keskeisimmistä tavoitteista. Kaupungin sosiaalipolitiikassa nojataan inhimillisyyteen, tukitoimenpiteiden oikea-aikaisuuteen ja pitkäjänteisyyteen.

SDG 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.

Viihtyisä ja turvallinen

Hyvinvoiva ja terveellinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Liikunnallinen ja aktiivinen

Kaupunki-rakenteeltaan toimiva

Asukas-lähtöinen ja osallistava

Digitaalinen

Oppiva

Vastuullisesti johdettu

Helsingin väestö on kasvanut keskimäärin yli prosentin vuosivauhtia yli kymmenen vuoden ajan. Sama tahti näyttää jatkuvan myös tulevaisuudessa. Helsingin kasvu kertoo kaupungin vetovoimasta ja siitä, että ihmiset haluavat asua täällä. Kasvu on Helsingille myönteinen asia, mutta myös resursseja edellyttävä haaste. Väestöryhmien välisen ja alueiden välisen eriytymisen hillitseminen on korkealla kaupungin agendalla. Sukupuolten tasa-arvo on läpäisevä periaate kaikessa kaupungin toiminnassa.

Helsingissä asuu paljon ihmisiä, joiden elämässä on lyhytaikaisia tai pitkäaikaisia vaikeita ongelmia. Helsinki pyrkii pitämään huolta myös niistä, joita elämä on kolhinut. Kaupungin sosiaalipolitiikassa nojataan inhimillisyyteen, mahdollisimman ajoissa toimimiseen ja pitkäjänteisyyteen. Kaupunki edistää sitä, että mahdollisimman moni pääsee kiinni työelämäänsä ja oman sekä perheensä asioiden omaehtoiseen järjestämiseen. Maahanmuuttajien osaamisen hyödyntämiseen työmarkkinoilla ja laajemmin yhteiskunnassa panostetaan, sillä ne ovat onnistuneen kotoutumisen edellytyksiä.

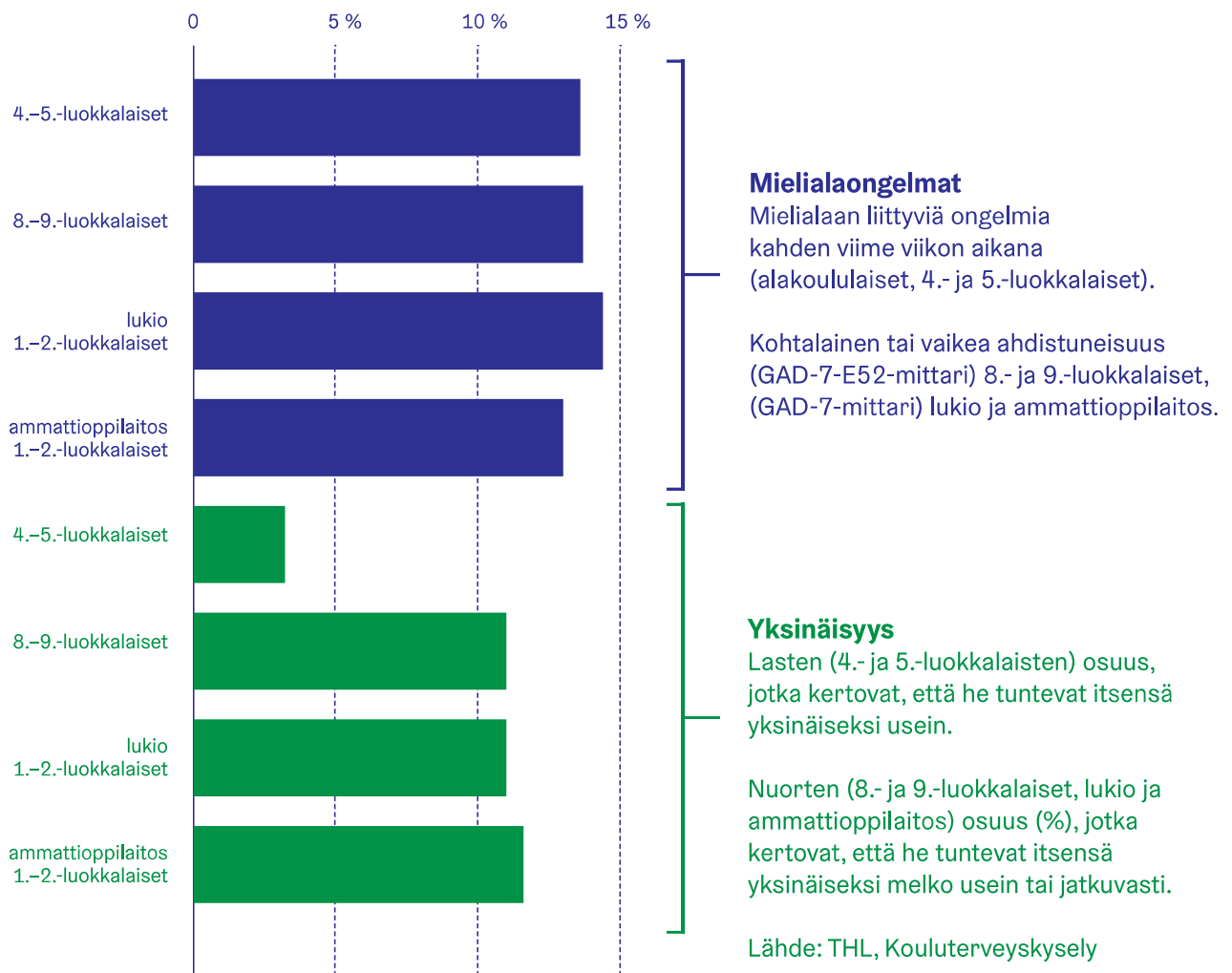
Nuorten syrjäytymiskierre, erityisesti koulutuksesta ja työstä, on yhteiskuntamme vakavimpia ongelmia ja huolestuttava seuraus metropolialueilla korostuvasta polarisoitumiskehityksestä. Ongelman lievittäminen on tärkeää sekä inhimilliseltä että taloudelliselta kannalta ja kaupungin turvallisuuden, viihtyisyyden kuin elinkeinopoliittisten intressien edistämiseksi. Mukana-ohjelman toimenpiteillä tähdätään systeemiseen muutokseen, jonka myötä lasten ja nuorten syrjäytyminen, ylisukupolvisen syrjäy-

tymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä.

Eriarvoisuuden vähentäminen on kuitenkin Helsingissä lapsia ja nuoria laajempi tavoite. Päämääränä on tavoittaa aikaisemmin apua ja tukea tarvitsevat kaupunkilaiset – erityisesti heidät, jotka tarvitsevat paljon tukea tai hoitoa. Sosioekonomisia ja alueellisia terveys- ja hyvinvointieroja kavennetaan tietoon ja vaikuttavuuteen perustuvilla menetelmillä. Kaupunki tunnistaa syrjäytymisen ehkäisylle keskeisiä ryhmiä myös työikäisten ja ikääntyvien ikäryhmissä ja räättälöi heille yksilöllisiä ja parempia palvelukokonaisuuksia. Etsivään työhön sekä yksinäisyyden ehkäisyyn panostetaan. Hyvinvointieroja ja eriytymiskehitystä sekä niihin kohdistuvia kaupungin toimenpiteitä toteutetaan ja seurataan kaupunkitasoisena kokonaisuutena.

Tasavertaisten mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki panostaa kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen saavutettavuuden parantamiseen. Kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kansalais- ja kulttuuritoimintaan. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen saavutettavuutta parannetaan myös tuomalla palveluja perhekeskuksiin ja osaksi koulujen ja päiväkotien toimintaa. Julkisten alueiden ja tyhjen tilojen tilapäistä käyttöä kulttuuri- ja kansalaistoimintaan helpotetaan muutenkin ja kaupunki pyrkii edistämään myös vajaakäytössä olevien muiden kuin kaupungin omistuksessa olevien tilojen käyttöä. Lisäksi kirjastoissa tuetaan laajasti kaupunkilaisten tietoyhteiskuntataitoja muun muassa tarjoamalla opastusta ja tukea digitaalisten palvelujen käyttöön sekä tarjoamalla

Lasten ja nuorten psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi 2017

kaupunkilaisten käyttöön maksuttomat verkko- yhteydet ja asiakastietokoneet.

Helsinki edistää asukkaidensa mielenterveyttä, toimijuutta ja päihteettömyyttä sekä vahvistaa ikääntyneiden toimintakykyä ja osallistumista Stadin ikäohjelman mukaisesti. Liikkumishjelman avulla puolestaan lisätään kaikkien kaupunkilaisten liikkumista ja parannetaan liikuntapalvelujen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Liikunta merkitsee monelle terveyshyötyjen ohella kavereita, yhteistä tekemistä, sosiaalisia taitoja, iloa ja onnistumista. Siten liikuntaohjelman tavoitteet kytkeytyvät vahvasti myös syrjäytymisen ehkäisyyn, terveyserojen ja eriarvoisuuden kaventamiseen sekä osallistumisen myötä maahanmuuttajien kotouttamiseen. Liikuntaohjelman toimenpiteissä huomioidaan erityisesti ne kaupunkilaiset, jotka liikkuvat vähän ja joiden liikkeellelähdössä on selkeitä, tunnistettuja esteitä.

Kaupungin työllisyyttä edistäviä palveluita suunnataan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä.

Kaupunki panostaa erityisesti toisen polven maahanmuuttajien koulutuksen, työllistymisen ja osallisuuden edistämiseen.

Asukkaiden todellisuuden eriytyminen on maailmalla yksi suurimmista kaupunkien haasteista. Myös Helsingissä on havaittavissa merkkejä asuinalueiden välisten sosioekonomisten erojen kasvusta. Kaupunginosien eriytyminen otetaan Helsingissä vakavasti. Helsinki on kansainvälisessä vertailussa onnistunut hillitsemään eriytymistä paremmin kuin useimmat verrokki-kaupunkimme. Helsinki tavoittelee jatkossakin asemaa segregaaion ehkäisyn eurooppalaisena huippuesimerkkinä ja mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin.

Asuntopolitiikalla on keskeinen rooli segregaaion ehkäisemisessä. Asuinalueiden sosioekonomista eriytymistä pyritään vähentämään muun muassa asuntokannan alueellista hallintamuotojakaumaa tasapainottamalla sekä luomalla edellytykset riittävälle asuntotuotannolle, joka turvaa asuinalueiden elinvoimaisuuden ja toimivat lähipalvelut. Tämän lisäksi erilaisia tukitoi-

menpiteitä kohdennetaan alueille, joille on kasautunut huono-osaisuutta ennakoivia tekijöitä.

Perheille tarjotaan varhaisen vaiheen tukea lasten hyvinvoinnin lisäämiseksi

Perheille tarjotaan ennaltaehkäiseviä ja pitkäkestoisia tukimuotoja, kuten yhteistyössä Lastensuojelun keskusliiton kanssa suunniteltu Perheohjaamo-malli. Ulkomaalaistaustaisten nopeampaa työllistymistä ja koulutukseen pääsyä edistetään muun muassa Stadin osaamiskeskustoiminnalla. Osaamiskeskus yhdistää kotoutumiskoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, sosiaalisen kuntoutuksen ja työllistymisen palvelut.

Helsinki Lapset SIB -vaikuttavuusinvestoinnissa lapsiperheiden tukitoimet käännetään raskaista korjaavista palveluista varhaisen tuen kevyempiin ennakoiviin palveluihin. Tavoitteena on lisätä lasten hyvinvointia ja katkaista perheiden huono-osaisuuden kierre kohdentamalla toimenpiteitä ennaltaehkäisevästi ja pitkäkestoisesti perheisiin. Rahoitusinstrumenttina toimenpiteessä käytetään Lapset SIB (Social Impact Bond) -vaikuttavuusinvestoinnin mallia. Keväällä 2019 hankkeessa on suunniteltu malli ja vaikuttavuusseuranta sekä suunniteltu yhdessä Lastensuojelun keskusliiton kanssa interventio-palveluina Perheohjaamo-malli, joka tulee tarjotaan perheille niin yksilöllistä tukea kuin ryhmä- ja yhteisötoimintaa.

Ulkomaalaistaustaisten nuorten koulutus- ja työllisyysmahdollisuuksia parannetaan tarjoamalla ohjausta ja vahvistamalla digitaatioita

Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmassa 2018–2021 kiinnitetään huomiota muun muassa hiljattain maahan muuttaneiden perheiden tukemiseen erityisesti koulutuksen siirtymävaiheissa. Varhaiskasvatuksessa ja perusasteen opetuksessa pilotoidaan monikielinen ohjaaja -mallia, jolla pyritään siihen, että ulkomaalaistaustaiset nuoret saavat vahvempaa monikielistä tukea siirtyessään peruskoulusta toiselle asteelle muun muassa realististen tavoitteiden asettamisessa, koulutukseen hakeutumisessa, koulutusvalintojen pohdinnassa sekä opinto-ohjauksessa.

Nuorten eriarvoisuuden vähentämiseen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän Mukana-ohjelman toimenpiteenä Kontulaan on suunnitteilla erityisesti ulkomaalaistaustaisille nuorille suunnattu valmennusta ja koulutusta sisältävä työpaja sekä työllisyyspalveluiden neuvonnan alueellinen, joustava ja mukautuva, hybridimäinen palvelu. Osana kehitteillä olevaa yleistä mallia Helsingin kaupunki ja Google ovat neuvotelleet yhteistyöstä, jonka eräänä tavoitteena on tuoda Kontulaan digitaatiojen huippuluokan

koulutus. Digikoulutusten sekä niihin liitetävän työnantaja- ja oppilaitosyhteistyön myötä on tarkoitus avata Kontulan nuorille uusia polkuja työhön ja koulutukseen sekä vahvistaa heidän mahdollisuuksiaan vastata nopeasti muuttuvan työelämän osaamisvaatimuksiin. Eriyisinä tavoitteina on tuoda onnistumisen ja kyvykkyyden kokemuksia suurimmassa syrjäytymisriskissä oleville nuorille sekä purkaa työelämän segregatiota ICT-alalla. Näihin tavoitteisiin pyritään Kontulassa järjestettävillä I am remarkable -työpajoilla sekä tytöille ja naisille suunnatuilla koodauskoulutuksilla.

Kaupungin englanninkielisiä palveluita lisäämällä parannetaan palveluiden saavutettavuutta

Kaupunki lisää englanninkielisiä palveluitaan. Eriyisesti huomiota kiinnitetään englanninkielisiin kasvatus- ja koulutuspalveluihin sekä vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksiin.

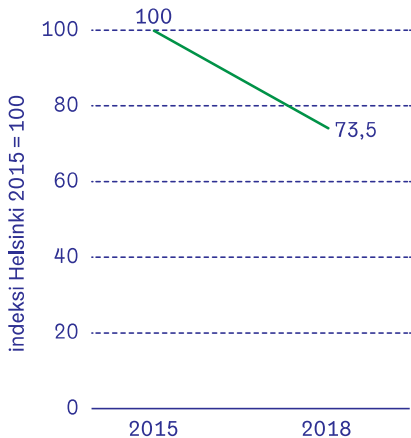
Pormestari asetti (1.2.2019, §23) työryhmän selvittämään kaupungin englanninkielisten palvelujen kehittämistä. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus sellaisista keskeisistä palveluista, joiden tulee olla saatavilla myös englannin kielellä sekä valmistella toimenpideluettelo ja vaiheistus käytännön toteutuksesta. Työryhmän raportissa esitettiin suosituksia kaupungin englanninkielisen viestinnän sekä englanninkielisten palveluiden kehittämiseen. Asia käsitellään kaupungin johtoryhmässä, jonka jälkeen päätetään toimenpiteiden edistämisestä kaupunkitasolla. Osana työtään työryhmä keräsi markkinointi- ja viestintätarkoituksiin koonnin kaupungin nykyisistä englanninkielisistä palveluista. Samanaikaisesti työryhmän kanssa käynnistyi myös viestinnän kehittämisryhmän toiminta.

Englanninkielisten palveluiden kehittämisellä tähdätään kaupungin palveluiden parempaan saavutettavuuteen. Kehittämisen kohteina ovat muun muassa viestintä, markkinointi ja palveluiden kieliriippumattomuus. Eriyisesti työryhmän raportissa kiinnitetään huomiota palveluiden, kuten kasvatuksen ja koulutuksen saavutettavuuteen sekä vapaa-ajan harrastusten mahdollisuuksiin englannin kielellä.

Stadin osaamiskeskus on mahdollistanut maahanmuuttajien nopeamman työllistymisen ja koulutukseen pääsyn

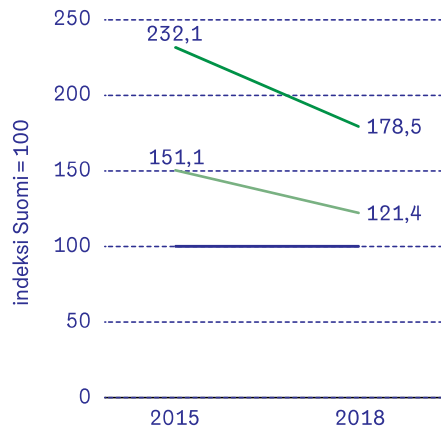
Stadin osaamiskeskuksen toiminnan tavoitteena on nopeuttaa maahanmuuttajien siirtymistä koulutukseen ja työelämään, parantaa suomen tai ruotsin kielen taidon hankkimis- ja täydentämismahdollisuuksia sekä huolehtia maahanmuuttajaperheille annettavasta moniammatillisesta tuesta ja opiskeluhollosta.

Huono-osaisuusindeksi Helsingissä

Mitä pienempi luku verrattuna vuoteen 2015, sitä parempi tilanne.

Huono-osaisuusindeksi Helsingissä verrattuna koko maahan

Helsinki
178,5

Helsinki, ilman asunnottomuutta

121,4

- Helsinki
- Helsinki, ilman asunnottomuutta
- Suomi

Koska asunnottomuus keskittyy pääkaupunkiseudulle ja erityisesti Helsinkiin, esitetään huono-osaisuusindeksistä myös versio, jossa se jätetään pois.

Huono-osaisuusindeksi muodostuu seuraavista tiedoista

	Osuus vuonna 2018	Muutos vuoden 2015 jälkeen
Asunnottomat yksinäiset / 1000 asukasta	2,8	-2,9
Alkoholia humalahakuisesti käyttävien osuus, %	8,8	-5,0
Itsensä yksinäisesti tuntevien osuus, %	8,5	-2,1
Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti (väh. 10 kk) saaneiden osuus, %	4,1	-0,8

Lähteet: Helsingin kaupunki, THL/FinSote, Kela, ARA

Stadin osaamiskeskus yhdistää kotoutumis- koulutuksen, ammatillisen koulutuksen, sosiaalisen kuntoutuksen ja työllistymisen palvelut. Stadin osaamiskeskuksen palvelut kattavat asiakkaan osaamisen kartoittamisen, puuttuvan osaamisen täydentämisen ja tuen ammatillisen tutkinnon suorittamiseen tai työllistymiseen.

Toimintaa ja palveluja laajennetaan ja lisätään edelleen (muun muassa digitalisointi, robotiikka, yrityskoordinointi, polkuryhmät sekä perustaitoryhmät). Jo nyt toimiva Stadin osaamiskeskus on mahdollistanut maahanmuuttajien nopeamman ja joustavamman työllistymisen sekä koulutukseen pääsyn.

Kulttuuripalvelut tuodaan osaksi perhekeskuksia ja varhaiskasvatusta

Itäkeskuksen Itäkadun perhekeskuksessa on järjestetty lapsiperheille keväällä 2019 taide-toiminnan pop up -pajoja yhteistyössä kulttuuripalvelujen kanssa. Hankkeessa tutkitaan, miten taidetoiminnan järjestäminen toimii perhekeskusympäristössä. Samalla selvitetään

kulttuuritoiminnan tuomista kesällä 2019 avattavaan Kallion perhekeskukseen ja kuullaan asiakkaiden toiveita leikkiympäristössä järjestettävissä tilaisuudessa. Toiminnan resursointia selvitetään yhdessä kulttuuripalvelujen kanssa. Tavoitteena on saada taidekasvattajan ja kulttuurituottajan työpanosta perhekeskukseen.

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluja tuodaan osaksi koulujen ja päiväkotien toimintaa

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on asettanut vuoden 2019 tavoitteeksi toimivan palvelutarjottimen rakentamisen kouluille ja päiväkodeille. Palvelutarjotin pilotoidaan Vuosaarella ja Kannelmäessä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on asettanut tavoitteeksi koko kaupungin hyödyntämisen oppimisympäristönä. Myös opetussuunnitelmat kannustavat ilmiöoppimiseen. Lisäksi Helsingin seudun liikenne HSL on päättänyt, että koululuokkien ja päiväkotiryhmien liikkuminen joukkoliikenteessä on maksutonta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluilla on valtavasti

Kirjastoissa tuetaan tietoyhteiskunta- ja digitaitoja tarjoamalla opastusta ja tukea digitaalisten palveluiden käyttöön. Digitaalisen syrjäytymisen ehkäisy on yhdenvertaisuuden parantamista.

annettavaa opetussuunnitelman toteuttamiseen, mutta tällä hetkellä koulut ja päiväkodit eivät käytä näitä palveluja tasaisesti. Tavoitteena on, että kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen käyttäminen osana koulujen ja päiväkotien toimintaa kannustaa lapsia ja nuoria käyttämään palveluja myös vapaa-ajalla.

Vuoden 2019 aikana tutustutaan Kannelmäen ja Vuosaaren alueen koulujen ja päiväkotien arkeen ja lisätään ymmärrystä, miten palvelujemme käyttäminen olisi helpompaa ja houkuttelevampaa. Vuosien 2019 ja 2020 aikana rakennetaan toimiva tapa, jolla koulut ja päiväkodit saavat yhtäläisesti tietoa matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksista. Palvelujen tasarojoista käyttöä aletaan myös seurata. Työssä hyödynnetään jo tällä hetkellä toimivia malleja kuten Kultus.fi-palvelua.

Kansliapäällikkö on asettanut ohjausryhmän ohjaamaan kehitystyötä, jonka tavoitteena on, että kulttuurin ja vapaa-ajan tilat, olosuhteet ja palvelut voivat paremmin tukea opetussuunnitelman tavoitteita. Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata kehitystyötä niin, että palvelupolku on sujuva niin kouluille ja päiväkodeille kuin kulttuurin ja vapaa-ajan toimijoillekin. Ohjausryhmän työn lähtökohdina ovat kaupungin strategiset tavoitteet lasten liikuttamisesta osana heidän arkeaan sekä kaupungista kaikenikäisten oppimisen tilana. Kehittämistyön pohjana ovat jo parhaillaan käynnissä olevat hankkeet ja hyvät käytännöt. Työn tavoitteena on vahvistaa toimialojen yhteistä näkemystä kaupungista oppimisympäristönä ja määritellä yhteisiä kehittämishankkeita.

Kirjastot tarjoavat helsinkiläisille maksuttoman pääsyn verkkoon ja digitaalisiin palveluihin

Helsingin kaupunginkirjastolla on laaja toimipisteiden verkosto (38 toimipistettä), joissa on yhteensä noin 390 asiakastietokonetta. Asiakastietokoneet ovat maksutta kaikkien kirjastokortin haltijoiden käytettävissä.

Kirjastojen asiakastietokoneet ovat ahkerassa käytössä koko kirjastoverkossa, ja keskustakirjasto Oodin avautumisen myötä niiden määrä kasvoi entisestään. Vuonna 2018 kirjastojen asiakaskoneilla tilastoitiin 590 000 istuntoa. Kaikissa kirjastoissa on käytössä myös maksuton langaton verkko, johon asiakas voi liittyä omalla laitteellaan.

Kirjastoissa tarjotaan monipuolista opastusta digitaalisten palveluiden käyttöön

Kirjastoissa tuetaan kaupunkilaisten tietoyhteiskunta- ja digitaitoja tarjoamalla opastusta ja tukea digitaalisten palveluiden käyttöön yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Väestöryhmien erot tunnustetaan ja palveluita kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.

Helsingissä annettavaa digineuvontaa koordinoi kaupunkitasoisesti kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön asettama Digi-osaamisen vahvistamisen projektiryhmä. Projektiryhmään kuuluu kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön, kirjaston, nuorisotyön, työväenopiston, asukastalojen ja palvelukeskusten työntekijöitä sekä järjestöjen toimihenkilöitä ja vapaaehtoisia.

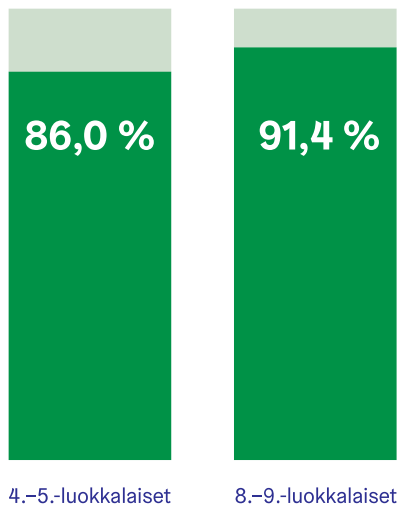
Kaupunginkirjastossa jokaisella alueella on vähintään yksi kirjasto, joka tarjoaa säännöllistä ryhmäopastusta. Vastuu digiopastuksen järjestämisestä lankeaa suurille ja keskisuurille kirjastoille. Yksilöopastusta tarjotaan jokaisessa kirjastossa, joko oman henkilökunnan toimesta tai alueelta saadun tuen avulla. Opastusta voi olla säännöllisenä toimintana tai epäsäännöllisenä. Opastusta tarjotaan vähintään kaksi kertaa vuodessa esimerkiksi valtakunnallisten teema-päivien yhteydessä.

Myös yhteistyökumppanit, kuten Enter ry:n vertaisopastajat tai oppilaitosyhteistyönä datanomiopiskelijat, voivat tarjota opastuksia kirjaston tiloissa henkilökunnan opastusten rinnalla. Yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa kannustetaan, mutta minimivaatimuksia ei aseteta. Yhteistyötahojen järjestämä opastus ei kuitenkaan korvaa henkilökunnan järjestämää opastusta.

Vuonna 2018 kirjaston järjestämissä tekniikan ja digitaalisen asioinnin opastuksissa tilastoi-

Niiden lasten ja nuorten osuus, joilla on harrastus

2017

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

tiin lähes 40 000 pidempää opastuskertaa ja 140 000 pikaopastusta.

Asiakaspalveluhenkilökunnan taitotasoa on nostettu kaupunginhallituksen vuonna 2018 myöntämän lisämäärärahan turvin siten, että noin 320 henkeä osallistui sähköisen asioinnin koulutukseen.

Kirjastoissa järjestetään myös e-kutsuja, joiden tavoitteena on saada asiakkaat ja henkilökunta yhdessä tutustumaan kirjaston laajaan e-aineistovalikoimaan.

Matalan kynnyksen Versta-pajoissa opitaan digitaalisia taitoja

Lähikirjastoissa on käynnistetty Makerspace/Versta-pajatoiminta. Matalan kynnyksen pajatoiminnassa opetellaan käyttämään digitaalisia teknologioita, niiden käyttöliittymiä ja muita uudenaikaisia työkaluja. Toiminnan painotetuimpia osa-alueita ovat olleet IoT, robotiikka, 3D-tulostaminen, 3D-mallinnus sekä koodaus. Osia näistä voi myös yhdistellä toisiinsa ja hyödyntää esimerkiksi musiikillisissa, visuaalisissa, virtuaalisissa sekä muissa käytännönläheisissä työpajoissa. Esimerkiksi musiikkia ja ääntä sisältävässä työpajassa puhutaan asioista yleisellä tasolla, mutta samalla annetaan paremmat valmiudet toimia esimerkiksi uudessa keskusta-kirjasto Oodissa.

Digitaalisen syrjäytymisen ehkäisy on yhdenvertaisuuden parantamista digitaalisessa maailmassa. Laitteiden opettelu parantaa myös digitaalisen identiteetin parempaa hallintaa, sekä käyttöliittymien peruslogiikan hahmottamiskykyä. Kirjasto tarjoaa lisäksi mahdollisuuden perehtyä

asioihin, joihin ei muuten olisi mahdollisuutta perehtyä tai kokea. Kirjasto tarjoaa mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen.

Makerspace, eli versta-toiminnan kehittäminen on tärkeä osa kirjaston toimintaa tulevaisuudessa. Näkyvimmin versta-toimintaa järjestää ja tarjoaa kirjasto Oodi, jonka versta-toiminnan peilaaminen lähikirjastoihin alueittain varmistaa osaamisen jakautumisen, sekä toiminnan jatkuvuuden.

Versta-toiminta on osa kirjasto oppimisympäristönä -ajattelua sekä koulujen koko kaupunki oppimisympäristönä -ajattelua. Kirjaston versta-toimintaa kehitetään yhdessä käyttäjien kanssa ja kaupungin toimialarajat ylittäen. Kouluihin ja kaupungin muihin toimipisteisiin on tulossa erilaisia teknologialaboratorioita ja myös kirjaston versta-toimintaa suunnitellaan näihin tiloihin peilaten ja yhdessä tehden. Versta-toiminta nivotaan osaksi pedagogista työtä. Alueelliset pedagogiset informaattorit yhdessä versta-vastaavien ja muun päiväkotijärjestäjien ja kouluyhteistyötä tekevän henkilöstön kanssa suunnittelevat sisältöjä koulu- ja oppilaitosyhteistyöhön.

Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma mahdollistaa jokaiselle lapselle liikkumisen ilon ja riittävän fyysisen aktiivisuuden vuoden 2021 loppuun mennessä

Varhaiskasvatuksen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma on laajan asiantuntijaverkoston ja satojen pilotti-päiväkotien yhteistyöllä kehitetty maksuton valtakunnallinen liikkumis- ja hyvinvointiohjelma. Ohjelman tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle liikkumisen ilo sekä riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus. Ohjelman strategisesta johtamisesta vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus. Ohjelmaa hallinnoi LIKES-tutkimuskeskus.

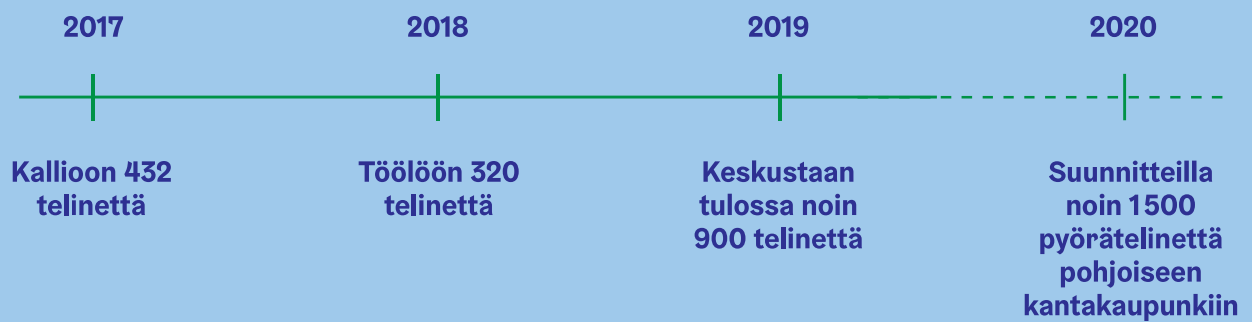
Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman jalkauttamista varten on perustettu moniammatillinen työryhmä ja lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstöä on koulutettu jalkauttamista silmällä pitäen. Varhaiskasvatuksen olosuhteita on kehitetty liikunnallisuutta suosivaksi uusimalla polkupyöriä, tekemällä teip-pauksia päiväkoteihin sekä uusimalla välineistöä. Lapsia, perheitä ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä on kohdattu eri tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Liikkumisohjelman toimenpiteitä on käsitelty varhaiskasvatuksen esimiesten tilaisuuksissa.

Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmaan on toistaiseksi liittynyt 121 varhaiskasvatustyksikköä seuraavasti:

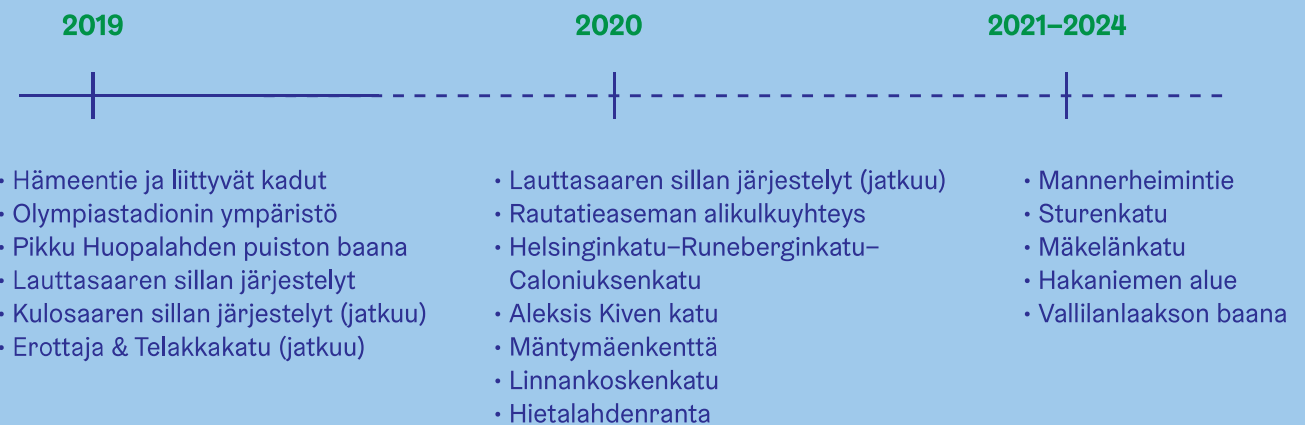
- päivähoiton yksiköt 46 kpl
- päiväkodit 52 kpl
- leikkiopuistoyksiköt 10 kpl
- leikkiopuistot ja perhetalet 3 kpl
- perhepäivähoidon tiimit 6 kpl
- yksityiset päiväkodit 4 kpl

Kaupunkilaisten pyöräilyä edistetään rakentamalla 3 000 uutta pyörätelinettä ja 75 kilometriä pyörätietä kantakaupunkiin

Pyörätelineitä toteutetaan:

Kantakaupungin pyöräteiden tavoiteverkko rakentuu:

Vauvasirkustoiminta on laajennettu kaikkiin leikkipuistoyksiköihin

Liikkumisohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on avattu kaikkien leikkipuistoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien toimintasuunnitelmissa. Toimipisteet ovat tarkentaneet tavoitteen toteutumista omissa väliarvioinneissaan. Vauvasirkustoiminta on laajennettu kaikkiin leikkipuistoyksiköihin. Toukokuussa 2019 järjestettiin pyöräilykasvatusta alueellisesti kymmenessä Pyörällä päästään -tapahtumapäivässä.

Liikkuva opiskelu -ohjelma laajenee kolmesta pilottilukiosta kuuteen lukioon lukuvuonna 2019–2020

Liikkuva opiskelu -toiminta on osa Liikkuva koulu -ohjelmaa, joka on yksi Suomen hallituksen osamisen ja koulutuksen kärkihankkeista. Toiminnan tavoitteena on opiskelijoiden fyysisen aktiivisuuden ja opiskelukyvyyn lisääminen.

Valtionavustushakemus Liikkuva opiskelu -toimintaan on tehty ja päätös mahdollisesta rahoituksesta saadaan toukokuussa 2019. Tapahtumia on järjestetty kahdeksan vuonna 2018 ja kaksitoista vuonna 2019.

Kymmenen koulunpihan liikkumisolosuhteita parannetaan vuodelle 2019 myönnetyllä lisärahoituksella

Kaupunginhallituksen päätöksen 26.10.2018 mukaisesti vuoden 2019 toimintasuunnitelmaan on osoitettu infraomaisuuteen lisämääräraha 10 koulunpihan liikuntapaikkarakentamiseen. Kunnostettaviksi koulupihoiksi on valittu Merilahden peruskoulu (Kallvikinniementien toimipiste), Grundskolan Norsen Kronohagen-enheten 1–4, Grundskolan Norsen Cygnaeus-enheten 5–9, Kaisaniemen ala-asteen koulu, Hiidenkiven peruskoulu, Torpparinmäen peruskoulu, Zacharias Topeliuskolan, Kontulan ala-asteen koulu, Ruoholahden ala-asteen koulu ja Snellmannin ala-asteen koulu. Valittujen koulujen lisäksi lähivuosina kunnostetaan rakentamisohjelmassa mukana olevien koulujen pihat perusparannushankkeiden yhteydessä.

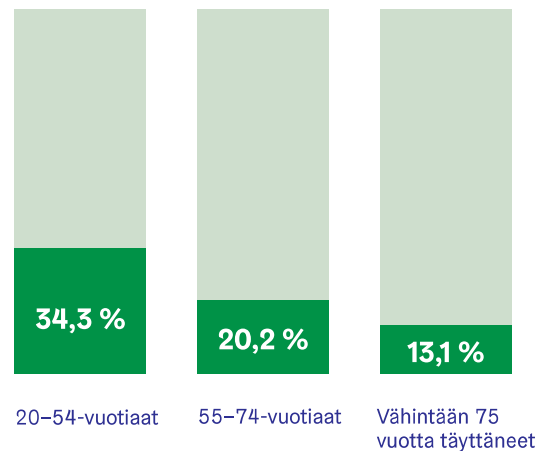
Kaikille hankkeeseen valituille kouluille tehtiin digitaalisen lomakkeen avulla osallistaminen. Tämän lisäksi viidelle koululle tarjottiin mahdollisuutta käyttää lisätyn todellisuuden iPad-sovellusta välineistön suunnittelussa. Kuulemisen tuloksia hyödynnetään suunnittelussa.

Liikunnallista harrastustoimintaa järjestetään yhä useammassa koulussa

Kaikissa Helsingin kouluissa toteutetaan keski- viikkoisin klo 14.30–17 yhteinen harrastusaika syyslukukaudesta 2019 alkaen. Koulujen tiloja tarjotaan harrastajien käyttöön. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on mukana tarjoamassa

Varsinaista kuntoliikuntaa tai urheilua useita tunteja viikossa harrastavien osuus ikäluokasta

2018

Lähde: THL/FinSote

harrastusmahdollisuuksia, mutta toiminnan järjestäjiksi haetaan myös muita toimijoita, kuten järjestöjä ja seuroja.

Osana syrjäytymisen ehkäisyn kärkihanketta on asetettu tavoitteeksi, että jokainen Kontulan alueen peruskoulun kolmasluokkalainen saa mieluisan säännöllisen harrastuksen. Toimenpiteellä pyritään systeemiseen muutokseen Kontulan alueen asukkaiden harrastuskulttuurin muuttamisessa ja sitä kautta laajempiin hyvinvointivaikutuksiin.

Harrastuspassi on yläkoululaisille suunnattu valtakunnallinen mobiilisovellus, jonka tavoitteena on lisätä yläkouluikäisten mahdollisuuksia harrastaa. Kunnat, yritykset, säätiöt ja yhdistykset voivat ladata sovellukseen maksuttomia tai edullisia harrastuksia, harrastusten kokeilukertoja ja pääsylippuja. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Helsingin kaupungille 185 000 euroa sovelluskehitykseen. Sovelluksen hankintapäätös tehty 20.2.2019.

Kaupungin työntekijät kiinnittävät huomiota ikääntyneiden asiakkaiden arkiliikkumiseen ja liikkumiskyvyn säilyttämiseen

Liikkumissopimus tarkoittaa ikääntyneen arkiliikkumisen suunnitelmallista tukemista kotihoitokäyntien aikana. Kotikäynnillä tarjotaan tukea kotona toimimiseen ja liikkumiseen. Samalla vähennetään ylimääräistä ikääntyneen puolesta tekemistä sekä ohjataan ja rohkaistetaan ikääntyneitä säännölliseen liikkumiskyvyn harjoittamiseen.

Liikkumissopimus on työväline, jonka avulla työntekijät kiinnittävät huomiota asiakkaiden

arkiliikkumisen ja liikkumiskyvyn säilymiseen. Liikkumissopimukseen sisällytetään niitä arkielämän osa-alueita, jotka hoitajan ja asiakkaan välisessä keskustelussa nousevat esille henkilökohtaisesta hygieniasta ja arkiaskareista omaehtoiseen harjoitteluun tai ryhmäliikuntaan. Liikkumissopimuksen peittävyys on tällä hetkellä 51 prosenttia (11.4.2019). Strategiakauden tavoitteena on, että vähintään 70 prosenttia asiakkaita on liikkumissopimuksen piirissä.

Sukupuolivaikutusten arviointitiedolla parannetaan tasa-arvon toteutumista sekä kaupungin palveluiden laatua ja kohdentumista

Strategiahankkeessa on päätetty tehdä sukupuolivaikutusten arviointi seuraaville palveluille:

- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala: seuratuksen sukupuolivaikutusten arviointi
- Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: erityinen tuki perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa
- Kaupunkiympäristön toimiala: aluesuunnittelupalvelu
- Sosiaali- ja terveystoimiala: omaishoidon tuki.

Kokonaisuudessaan sukupuolivaikutusten arviointihanke kytkeytyy kestäväen kehityksen tavoitteeseen vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä tarjoamalla tutkittua tietoa pohjaksi toimenpiteille, joiden päämääränä on taata yhtäläiset mahdollisuudet, poistaa syrjinnän mahdollistavia käytäntöjä ja edistää sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista. Sukupuolivaikutusten arviointi tuottaa tietoa, joka parantaa paitsi tasa-arvoa myös kaupungin palveluiden laatua ja kohdentumista. Näistä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hanke on jo päättynyt, muista hankkeista valmistuvat raportit syksyllä 2019.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arviointihankeessa tarkasteltiin, miten tilavaraukset sekä yhdistysten ja seurojen toiminta- ja tilankäyttöavustukset kohdentuvat sukupuolittain ja selvitettiin, kuinka seuroissa koetaan tasa-arvon toteutuminen. Arvioinnin tulokset julkaistiin joulukuussa 2018. Arviointihankkeesta saadun tiedon pohjalta voidaan edistää ja toteuttaa toimenpiteitä, jotka vähentävät eriarvoista kohtelua kaupungin seuroille ja yhdistyksille tarjoamissa tukimuodoissa. Tilojen tarjoaminen ja seurojen toiminta- ja tilankäyttöavustukset myös edistävät sosiaalista osallistumista ja arviointi antaa työkaluja niiden entistä parempaan ja tasa-arvoisempaan kohdentamiseen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan hankkeessa tarkastellaan erityistä tukea perusopetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa. Poikien osuus erityistä tukea saavista on 70 prosenttia,

Etsitään keinoja, jotka tukevat sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista sekä kannustavat siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta, taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

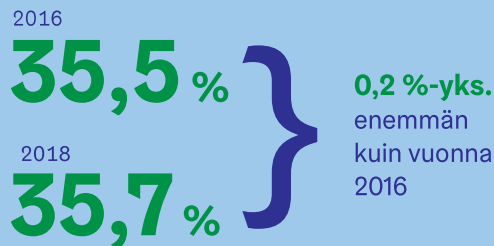
ja hankkeessa pyritään löytämään syitä siihen, miksi poikien osuus on niin suuri. Hankkeessa kartoitetaan erityiseen tukeen liittyvää tilastotietoa, tarkastellaan erityisen tuen prosessia sekä tehdään haastatteluja erityisen tuen ammattilaisten kanssa. Arvioinnilla selvitetään erityisen tuen kohdentumista, ja se tarjoaa tietoa mahdollisesti syrjivien käytäntöjen poistamiseen ja palveluiden parempaan kohdentamiseen. Laadukkaan koulutuksen ja tarvittavan tuen tarjoaminen myös edistää sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunkiympäristön toimialan arviointihanke perustuu asuinalueella tehtyyn asukaskyselyyn ja sen tuloksiin. Hankkeessa tarkastellaan aluesuunnittelun prosessia. Asukaskyselyn arviointi tuottaa tietoa siitä, ketkä osallistuvat asukaskyselyihin ja miten asukaskyselyissä kerätty tieto heijastuu itse aluesuunnitelmaan. Tämän tiedon pohjalta voidaan etsiä keinoja, jotka tukevat sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista sekä kannustavat siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta. Samalla nähdään, kohtelevatko kaupunkiympäristön toimialan aluesuunnittelun toimenpiteet asukkaita tasa-arvoisesti. Tulosten soveltaminen mahdollistaa aluesuunnittelun, jolla vähennetään eriarvoisuutta.

Sosiaali- ja terveystoimialan hankkeessa tarkastellaan omaishoidon tukea. Omaishoidon tuen saajista 70 prosenttia on naisia, vaikkakin eri ikäryhmissä miesten ja naisten osuus vaihtelee. Kartoittamalla olemassa olevaa tietoa, analysoi-

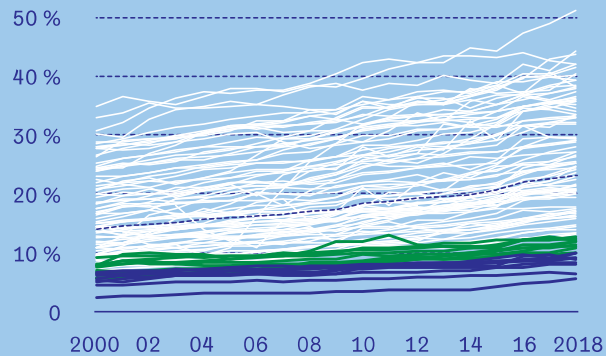
Alueiden eriytymisen indeksi

Eriytyminen koulutustason mukaan

Indeksi ilmaisee, kuinka suuren osan yhdestä ryhmästä pitäisi asua eri alueella kuin nyt asuu, jotta jakauma olisi sama kuin toisella ryhmällä. Vain perusasteen suorittaneet vs. ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet. Laskettu Helsingin osa-alueiden tiedoista. Rajaus: 25 vuotta täyttäneet Suomessa syntyneet.

Ylemmän korkeakoulun suorittaneiden osuus Helsingin osa-alueilla

Kuviossa mukana vain yli 100 asutokunnan alueet. Rajaus: 25 vuotta täyttäneet.

Jakauman keskihajonta

2000

7,5

2016

10,5

Jokainen viiva kuvaa yhtä osa-alueetta, koko Helsingin luku merkitty katkoviivalla.

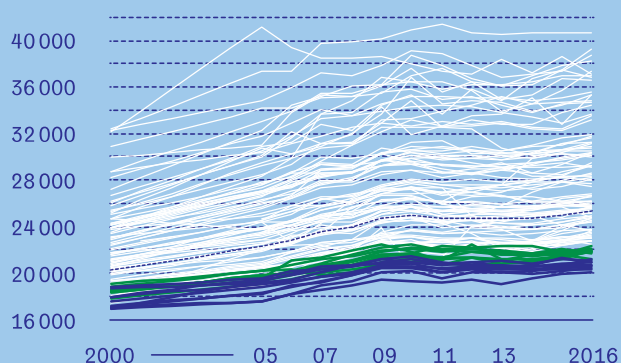
Siniset ja vihreät viivat: 20 alhaisimman koulutustason aluetta.

Eriytyminen tulotason mukaan

Alimpaan vs ylimpään tuloviidennekseen (kvintiliini) kuuluvat henkilöt. Tulokäsite: käytettävissä oleva tulo kulutusyksikköä kohti. Tulokvintililit on laskettu Helsingin seudun tasolla.

Mediaanitulo vuoden 2016 rahassa Helsingin osa-alueilla

Kuviosta puuttuvat suurituloisimmat Karhusaari, Kaivopuisto ja Kuusisaari sekä pienituloisin Viikin Tiedepuisto, joka on opiskelija-alue. Mukana vain yli 100 asutokunnan alueet.

Jakauman keskihajonta

2000

5 277

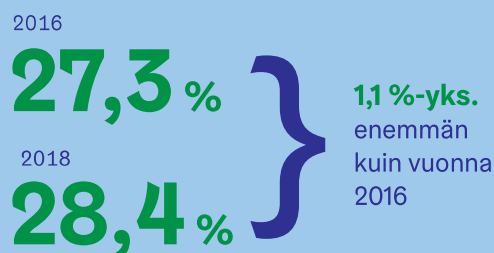
2016

8 197

Jokainen viiva kuvaa yhtä osa-alueetta, koko Helsingin luku merkitty katkoviivalla.

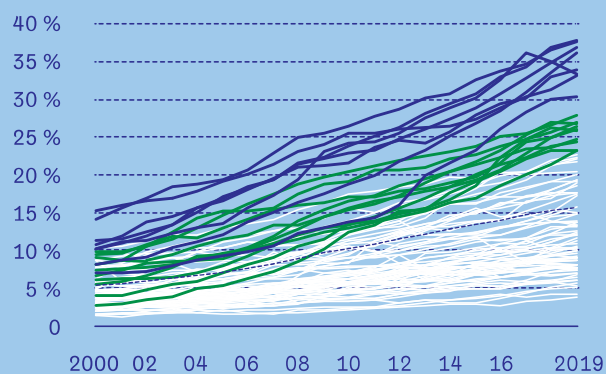
Siniset ja vihreät viivat: 20 pienimmän tulotason aluetta.

Eriytyminen etnisen taustan mukaan

Ulkomaalaistaustaiset vs. kantäväestö. Laskettu Helsingin osa-alueiden tiedoista.

Vieraskielisten osuus Helsingin osa-alueilla

Kuviossa mukana vain yli 100 asutokunnan alueet.

Jakauman keskihajonta

2000

2,9

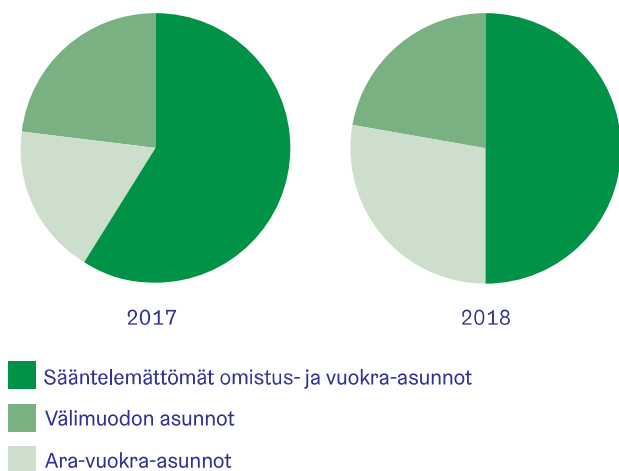
2016

8,7

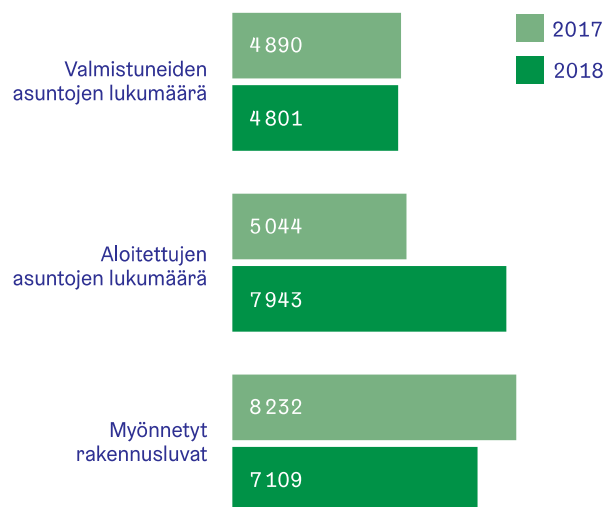
Jokainen viiva kuvaa yhtä osa-alueetta, koko Helsingin luku merkitty katkoviivalla.

Siniset ja vihreät viivat: 18 aluetta, joilla suurimmat osuudet vieraskielisistä.

Asuntotuotannon hallintamuotojakauma

Asuntotuotannon tunnuslukuja

Graafien lähde: Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

mallalla vuonna 2018 tehtyä kyselyä omaishoitajille ja kuvaamalla omaishoidon tuen palveluprosessia pyritään selvittämään omaishoidon tuen sukupuolittunutta luonnetta. Tuotetulla tiedolla edistetään asianmukaisia toimenpiteitä mahdollisen syrjinnän vähentämiseksi ja kaupungin palveluiden paremman kohdentumisen edistämiseksi. Hoitovastuun sukupuolittuneisuus on kaupungin palveluita laajempi kysymys, mutta on tärkeää, että tutkittu tieto omaishoidon sukupuolivaikutuksista tekee hoivan sukupuolittuneisuutta näkyväksi. Lisäksi se mahdollistaa eriarvoistavien käytäntöjen poistamisen ja tukee entistä toimivampien palveluiden kehittämistä omaishoitajille.

Sukupuolitietoisella budjetoinnilla kohti tasa-arvoisempia palveluita

Helsingin kaupunginvaltuusto on edellyttänyt, että tasa-arvohankkeen osana pilotoidaan sukupuolitietoisesta budjetoinnin menetelmää jonkin toimialan yhdessä tai useammassa palvelussa. Pilotointi on sovittu toteutettavaksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluissa, joihin kuuluvan seuratuon sukupuolivaikutusten arviointi on valmistunut loppuvuodesta 2018. Pilotointia on suunniteltu alkuvuosi 2019 kaupunginkanslian tasa-arvo-, talousarvio- ja tutkimustoimintojen asiantuntijoiden sekä kulttuurin ja vapaa-ajan asiantuntijoiden yhteistyönä. Varsinainen pilotointi aloitetaan keväällä 2019.

Sukupuolitietoista budjetointia on Suomessa pilotoitu aiemmin muun muassa valtiovarainministeriön hankkeessa sekä joissakin kunnissa,

mutta siitä ei ole olemassa vakiintuneita käytäntöjä. Pilotoinnin tulokset raportoidaan vuoden 2019 loppuun mennessä ja samalla esitetään suosituksia jatkotoimista, jotta sukupuolittainen budjetointi vakiintuisi osaksi kaupungin taloussuunnittelua ja raportointia. Sukupuolittainen budjetointi tukee sukupuolinäkökulmaa läpäisevänä periaatteena ja on tehokas keino vähentää eriarvoisuutta ja tukea toimenpiteitä, joilla edistetään sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista.

Asuntopoliittisin toimenpitein edistetään kaupunginosien tasavertaista kehitystä

Kaupungin asuntopoliittisena tavoitteena on jo pitkään ollut huolehtia asuntojen tasapainoisesta hallinta- ja rahoitusmuotojakaumasta koko kaupungissa ja kaupunginosittain. Näin halutaan varmistaa, että erilaisilla väestöryhmillä on mahdollisuus asua eri puolilla Helsinkiä. Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman (AM-ohjelma) tavoitteena on, että valmistuneista asunnoista 45 prosenttia toteutuu sääntelemättömänä omistus- ja vuokra-asuntotuotantona, 30 prosenttia välimuodon asuntoina kuten Hitas- ja asumisoikeusasuntoina ja 25 prosenttia pitkäaikaisesti kohtuuhintaisina ara-vuokra-asuntoina. Hitas on Helsingissä käytössä oleva asuntojen hinta- ja laatutason sääntelyjärjestelmä.

Asuntomarkkinatilanteesta johtuen vuonna 2017 sääntelemättömänä tuotantona valmistui lähes 60 prosenttia asunnoista. Välimuodon osuus oli 18 prosenttia ja ara-vuokra-asuntojen 23

Tontinluovutuksessa varmistetaan, että hallinta- ja rahoitusmuototavoitteet toteutuvat kaupungin omistamalla maalla. Yksityisten omistamalla maalla tavoitteen toteutuminen varmistetaan maankäyttösopimuksin.

prosenttia. Vuonna 2018 vastaavat luvut olivat 50 prosenttia, 28 prosenttia ja 22 prosenttia. Kaupungin oman tuotannon tavoitteena on 50 prosenttia välimuodon asuntoja ja 50 prosenttia ara-vuokra-asuntoja. Vuosina 2017–2018 välimuodon asuntoja valmistui 51 prosenttia ja ara-vuokra-asuntoja 49 prosenttia.

Kaupungin tontinluovutuksessa varmistetaan, että hallinta- ja rahoitusmuototavoitteet toteutuvat kaupungin omistamalla maalla. Yksityisten omistamalla maalla tavoitteen toteutuminen varmistetaan maankäyttösopimuksin. Kaavoituksessa luodaan toteutusedellytykset eri hallinta- ja rahoitusmuotojen mukaiselle asuntorakentamiselle jokaisessa kaupunginosassa.

Eriytymiskehitykseen puuttuminen vaatii systemaattisia ja pitkäjänteisiä toimenpiteitä. Helsingissä on vuodesta 2018 alkaen valmisteltu kaupunkiuudistusprojekteja, jotka kohdentuvat esikaupunkialueille. Kohdealueita on viisi: Malminkartano–Kannelmäki, Malmi, Mellunkylä, Meri-Rastila ja Jakomäki. Toimenpiteitä suunnitellaan pitkälle aikavälille, lähitulevaisuudesta reilun 15 vuoden päähän.

Rakentamisen lisäksi alueita kehitetään muiden poikkihallinnollisten toimenpiteiden avulla. Kaupungin vuonna 2017 toteutettu laaja organisaatiouudistus antaa tähän uudenlaisia mahdollisuuksia. Esimerkiksi käynnissä oleva Mukana-ohjelma hakee poikkihallinnollisia systeemiä ratkaisuja syrjäytymisen ehkäisyyn, ja toimenpiteet kohdistuvat kaupunkiuudistusprojektien kanssa samoille alueille. Myllypuron kaupunginosan positiivinen kehitys osoittaa,

että kaupungin kynnysinvestoinneilla ja asuntotarjonnan lisäämisellä voidaan lisätä alueen elinvoimaisuutta.

Kaupunki luo edellytyksiä kasvavalle asuntotuotannolle

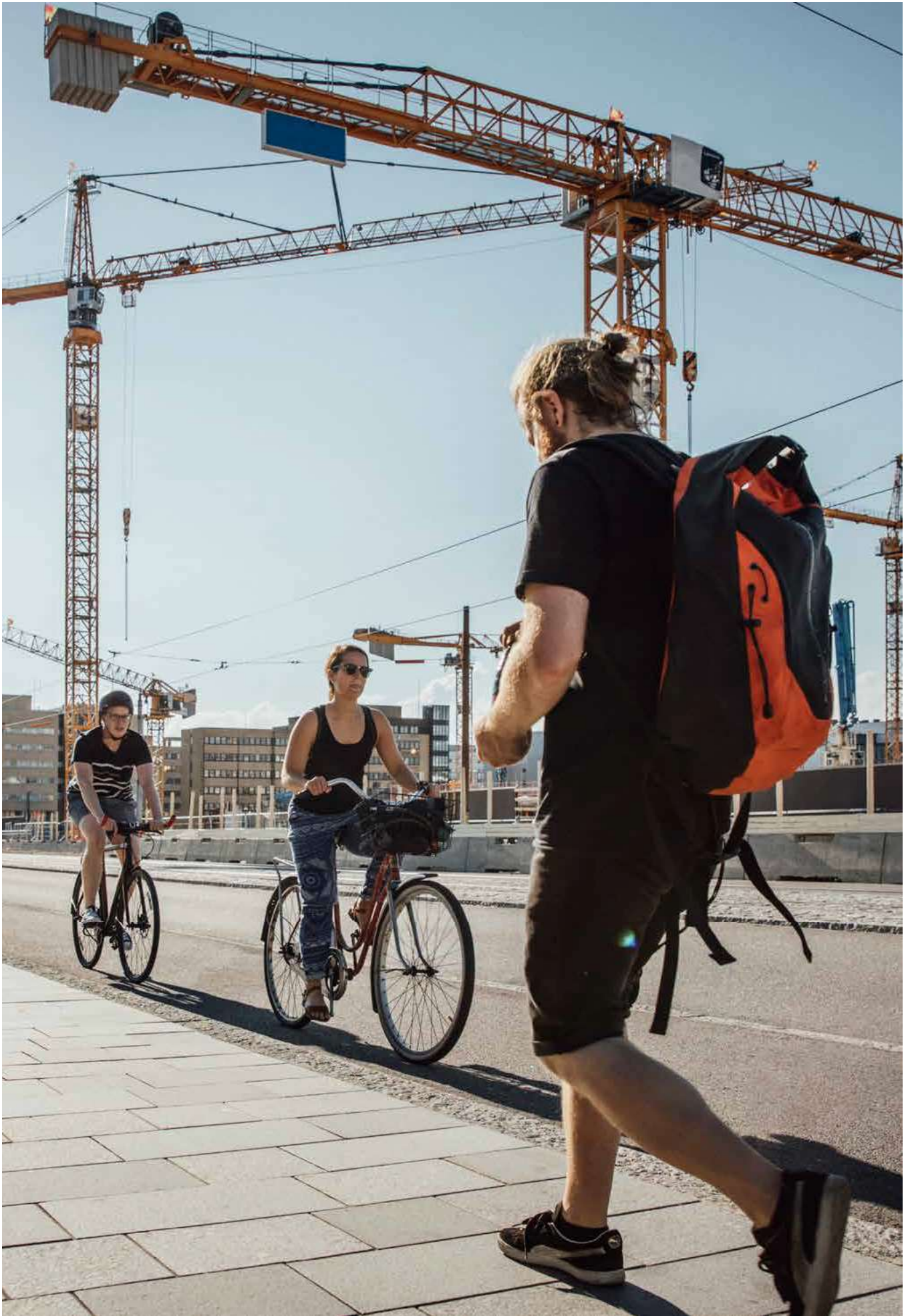
Asuntorakentaminen on ollut Helsingissä kasvussa. Strategiakauden ensimmäisinä vuosina 2017–2018 asuntoja valmistui keskimäärin noin 4 870 asuntoa vuodessa. Asuntorakentamisen aloituksia oli vuonna 2017 noin 5 070 asunnon verran, vuonna 2018 jo noin 7 940. Rakennuslupia myönnettiin vuosina 2017–2018 keskimäärin 8 090 vuodessa. Vuodenvaihteessa 2018–2019 asuntoja oli rakenteilla ennätysmäärä, noin 10 000 asuntoa, kun vuotta aikaisemmin asuntoja oli rakenteilla noin 7 000.

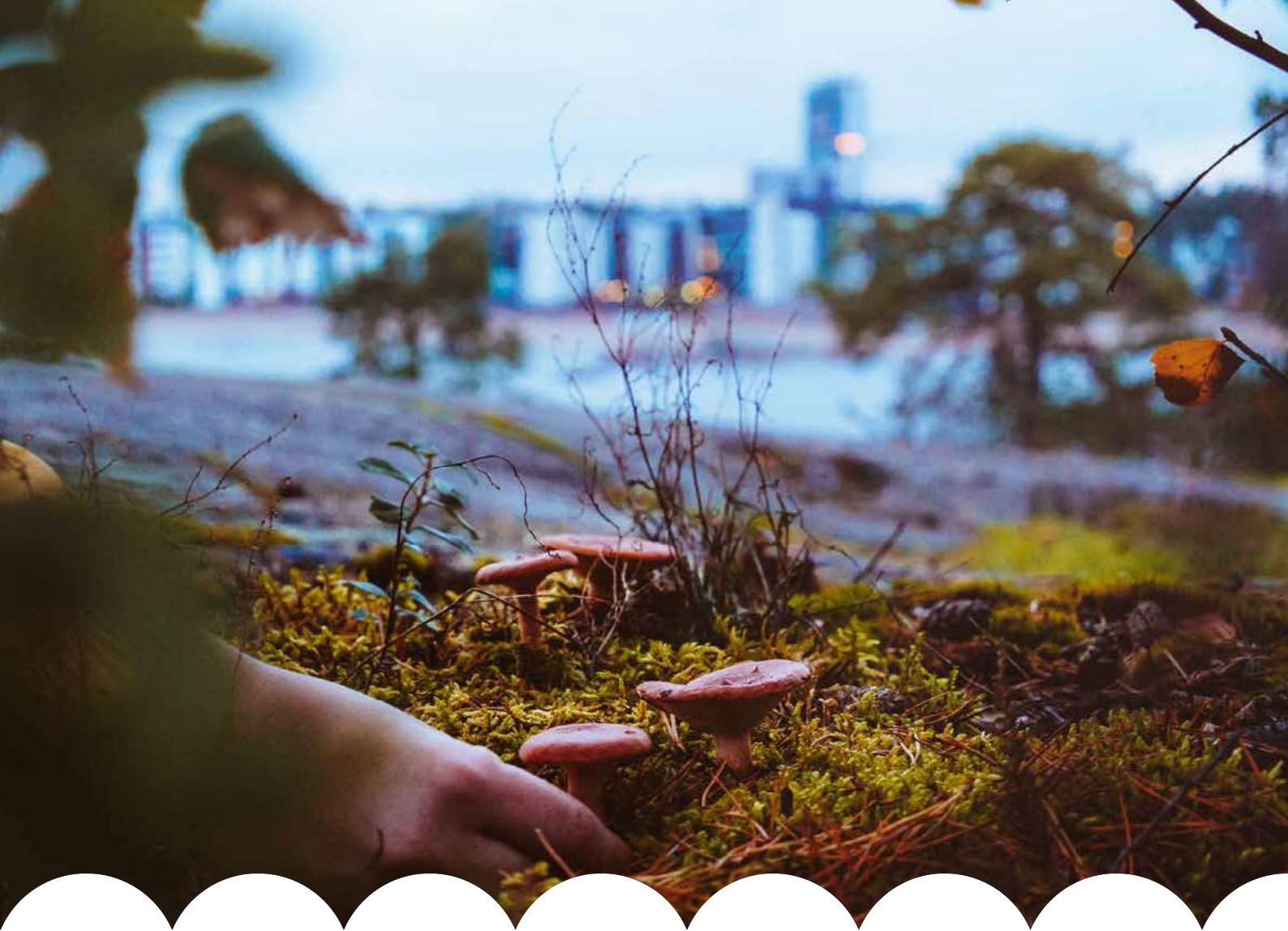
Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa (AM-ohjelma) 2016 kaupungin asuntotuotantotavoite asetettiin 6 000 asuntoon vuodessa. Kaupunkistrategiassa vuonna 2017 asuntotuotantotavoite nostettiin 7 000 asuntoon vuodessa valtuustokauden jälkipuoliskolla vuosina 2019–2021.

Kaupungin oma asuntotuotanto vastaa osaltaan asuntotuotantotavoitteen toteutumisesta. Tavoitteeksi on AM-ohjelmassa asetettu 1 500 asuntoa vuodessa. Vuosina 2017–2018 kaupungin omana tuotantona valmistui yhteensä 2 320 asuntoa. Asuntorakentamisen aloituksia on ollut samana aikana yhteensä 3 050 asunnon verran.

Helsingin kaupunkirakenne on edelleen tiivistynyt vuosina 2017–2018. Asuntoja on valmistunut sekä uusille, hyvin saavutettaville alueille, että vanhoille alueille täydennysrakentamisena. Täydennysrakentamisen osuus valmistuneista asunnoista oli vuosina 2017–2018 keskimäärin noin 60 prosenttia. Kerrostaloihin on uusista asunnoista valmistunut keskimäärin noin 90 prosenttia.

Asuntorakentamisen edellytykset varmistetaan kaavoituksella ja luovuttamalla kaupungin maata asuntorakentamiseen. Vuonna 2017 asemakaavoitukselle AM-ohjelmassa asetettu 600 000 kem² tavoite ylittyi, kun kaavoja lainvoimaistui yli 700 000 kem². Vuonna 2018 asemakaavoja lainvoimaistui 545 000 kem². Asemakaavavarantoa oli vuodenvaihteessa 2018–2019 lähes viiden vuoden asuntorakentamista vastaava määrä. Tontteja asuntorakentamiseen luovutettiin vuosina 2017–2018 yhteensä 568 000 kem². Tonttivarantoa oli vuodenvaihteessa 2018–2019 yli viiden vuoden asuntorakentamista vastaava määrä. Helsingin uusi yleiskaava astui voimaan joulukuussa 2018. Yleiskaava ohjaa jatkossa asemakaavoitusta ja mahdollistaa kasvun tiiviiksi kaupungiksi, jonka useita keskuksia yhdistää raideliikenne.

Ilmasto- tekoja

Helsinki on sitoutunut kantamaan vastuunsa ilmastonmuutoksen hillinnässä.

SDG 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

Hiilineutraali

Luonnonmonimuotoinen

Helsinki on sitoutunut kantamaan vastuunsa ilmastonmuutoksen hillinnässä. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 tavoitteeksi on asetettu hiilineutraali Helsinki vuoteen 2035 mennessä. Tähän päästään vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä Helsingissä 80 prosenttia. Jäljelle jäävä 20 prosenttia kompensoidaan siten, että Helsinki huolehtii päästövähennysten toteutumisesta muualla. Helsingin kasvihuonekaasupäästöjen merkittävimpiä lähteitä ovat rakennusten lämmitys, sähkönkäyttö ja liikenne. Ilmastotavoitteet koskevat kaupunkiorganisaation lisäksi kaupunkilaisia ja Helsingissä toimivia organisaatioita. Helsingistä saadaan hiilineutraali yhteistyöllä.

Ilmasto muuttuu hillintätoimista huolimatta ja siksi sopeutuminen ilmastonmuutokseen on noussut yhtä tärkeäksi kuin muutoksen hillintä. Sopeutumisella tarkoitetaan keinoja, joilla vähennetään muuttuvasta ilmastosta aiheutuvia haittoja ja hyödynnetään etuja. Säilyttämällä ja rakentamalla vihreää infrastruktuuria ja välttämällä maanpinnan sulkemista parannetaan hulevesien hallintaa, ehkäistään lämpösaarekeilmiön voimistumista, lisätään elinympäristön monimuotoisuutta ja estetään ravinteiden ja epäpuhtauksien kulkeutumista vesistöön. Kaupungin ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset hyväksyttiin kaupunginhallituksessa toukokuussa 2019.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma hyväksytty

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa joulukuussa 2018. Toimenpideohjelma kertoo, miten päästövähennykset käytännössä saavutetaan.

Toimenpideohjelmassa esitellään Helsingin nykyiset ilmastotoimet ja päästöjen kehityksen ennusteet vuosille 2030 ja 2035. Päästötavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet on määritelty osa-alueittain. Jokaiselle osa-alueelle on esitetty nykytilan kuvaus, tavoitteet ja keskeisimmät päästövähennystoimenpiteet.

Osa-alueet ovat:

- liikenne
- rakentaminen ja rakennusten käyttö
- kuluttaminen, hankinnat, jakamis- ja kiertotalous
- Smart & Clean -kasvu
- energiayhtiö Helen Oy:n kehitysohjelma
- hiilinielut ja päästöjen kompensointi
- viestintä ja osallistaminen
- ilmastotyön koordinointi, seuranta ja arviointi.

Osallistava valmisteluprosessi

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaan on kirjattu 147 toimenpidettä vastuuorganisaatioineen ja aikatauluineen. Toimenpideohjelman valmistelussa testattiin avointa päätöksentekokäytäntöä. Avoin päätöksentekokäytäntö on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) kehitetty menetelmä, jonka tarkoituksena on auttaa tekemään julkisen hallinnon päätösprosesseista avoimempia ja läpinäkyvämpiä. Avoimeen päätöksentekokäytäntöön kuuluu osallistumisen ja tiedon avoimuus: mahdollisimman laaja joukko saa osallistua ja heillä on samat tiedot käytössään koko prosessin ajan asian valmistelusta päätöksentekoon. Tällä tavalla voidaan varmistaa, että paras asiantuntemus

Helsingin kasvihuonekaasupäästöt (kokonaispäästöt)

2017

2 665 000 t CO₂-ekv.

2018

2 559 000 t CO₂-ekv.

Helsingin kasvihuonekaasupäästöt (asukaskohtaiset päästöt)

2017

4,1 t CO₂-ekv.

2018

3,9 t CO₂-ekv.

Helsingin kokonaispäästöt ovat vähentyneet 27 prosenttia vuodesta 1990. Vaikka Helsingin päästöt ovat olleet pitkällä aikavälillä laskusuunnassa, on päästöjä tulevaisuudessa vähennettävä entistä enemmän ja nopeammin. Kaupunki on kasvanut ja uusia asukkaita tulee Helsinkiin noin 8 000 vuodessa. Keskimääräisen helsinkiläisen päästöt ovatkin jo noin 45 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990, vaikka asukasmäärä on kasvanut noin 150 000:llä.

Lähde: HSY

on käytössä ja että osallistujat sitoutuvat toimintaan paremmin. Avoin päätöksentekokäytäntö sitoo yhteen Helsingin strategiset tavoitteet avoimuudessa, osallisuudessa sekä digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisessä. Toimenpideohjelmaa valmisteltaessa kaikki materiaalit olivat saatavilla verkkosivuilla ja ohjelmaa yhteiskirjoitettiin avoimessa verkkodokumentissa. Vaikka aikataulun kiireellisyyden vuoksi ei pystytty kampanjoimaan laajasti, työpajoihin ja verkossa työstämiseen osallistui yhteensä lähes 300 henkilöä. Avoimesti toteutettua valmistelua keuhuttiin ja sen uskottiin myös nopeuttaneen kirjoitustyötä. Avointa päätöksentekokäytäntöä kehitetään eteenpäin toimenpiteiden toteutuksessa ja seurannassa.

Liikenteen päästöjä vähennettävä 69 %

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen määrä Helsingissä vuonna 2018 oli noin 654 kilotonnia (CO₂-ekv.). Määrä on 2010-luvulla pysynyt ennallaan. Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi liikenteen päästöille asetettiin oma tavoite: tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 69 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2035 mennessä.

Liikenteestä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä voidaan vähentää vaikuttamalla seuraaviin asioihin:

- matkasuorite eli kuinka monta kilometriä kuljetaan
- kulkumuotojakauma eli millä kulkuvälineellä kuljetaan
- yksikköpäästöt eli kuinka paljon päästöjä syntyy kuljettua kilometriä kohti.

Matkasuoritteeseen ja kulkumuotojakaumaan kaupunki vaikuttaa maankäytöllä, hinnoittelulla ja kestäviä kulkutapavaihtoehtoja tarjoamalla. Yksikköpäästöihin vaikuttavat teknologian kehitys eli vähäpäästöisten käyttövoimavaihtoehtojen (sähkö, biopolttoaineet) ja moottorien tehokkuuden (hyötysuhteen) kehittyminen.

Liikenteen toimenpiteet liittyvät kestävien kulkumuotojen käytön lisäämiseen, liikenteen hinnoitteluun, kaupunkirakenteen täydentymiseen, kehittyneemmän ajoneuvoteknologian käytön lisääntymiseen, satamatoiminnan päästöjen vähentymiseen sekä uusien liikkumispalveluiden ja liikkumisen ohjauksen käyttöönottoon.

Pääkaupunkiseudulla on käynnistynyt Helsingin kaupungin koordinoima Hiilineutraalit ja resurssiviisaat yritysalueet -hanke, jossa kehitetään päästöttömän sataman ja työmaan konseptit.

Smart & Clean-säätiön Bio Sata -hankkeessa pääkaupunkiseudun bussit ja Helsingin kaupungin työkoneet tavoittelevat siirtymistä 100-prosenttisesti jäte- ja tähdepohjaisiin biopolttoaineisiin.

Rakennusten päästöjä vähennettävä 82 %

Rakentaminen ja rakennusten käyttö on liikenteen ohella toinen merkittävä päästöjä aiheuttava sektori, sillä suurin osa helsinkiläisten päästöistä syntyy rakennusten lämmityksestä ja sähkön käytöstä. Rakennusten energiankäytön päästövähennystavoite on 82 prosenttia vuosina 1990–2035. Tavoite on mahdollista saavuttaa, mutta edellyttää toimenpiteiden nopeaa ja laajamittaista käynnistämistä.

Ilmastotavoitteet koskevat kaupunkiorganisaation lisäksi kaupunkilaisia ja Helsingissä toimivia organisaatioita. Helsingistä saadaan hiilineutraali yhteistyöllä.

Rakennusten lämmitys aiheuttaa yli puolet Helsingin päästöistä. Lämpö tuotetaan pääosin vielä fossiililla polttoaineilla, mistä aiheutuu suuret päästöt. Mitä vähemmän rakennukset kuluttavat lämpöä, sitä vähemmän sitä tarvitsee tuottaa. Noin 90 prosenttia helsinkiläisistä kiinteistöistä kuuluu kaukolämpöverkkoon. Hiilineutraaliin energiantuotantoon siirtyminen kustannustehokkaasti tarvitsee tuekseen sitä, että helsinkiläiset vähentävät rakennustensa lämmitystarvetta. Tähän on kolme keskeistä keinoa:

- rakennuksien energiatehokkuutta voidaan parantaa
- energiaa voidaan tuottaa kiinteistökohtaisesti
- voidaan ottaa talteen ilman ja veden mukana hukkaan menevää lämpöä aktiivisesti.

Toimenpiteet kohdistuvat kaupungin omistamiin palvelu- ja asuinrakennuksiin, ulkovalaistukseen, yksityiseen vanhaan rakennuskantaan, puurakentamiseen, asemakaavoitukseen, tontinluovutukseen, rakennusvalvontaan, uusiutuvan energiaan sekä rahoitukseen ja kannustimiin.

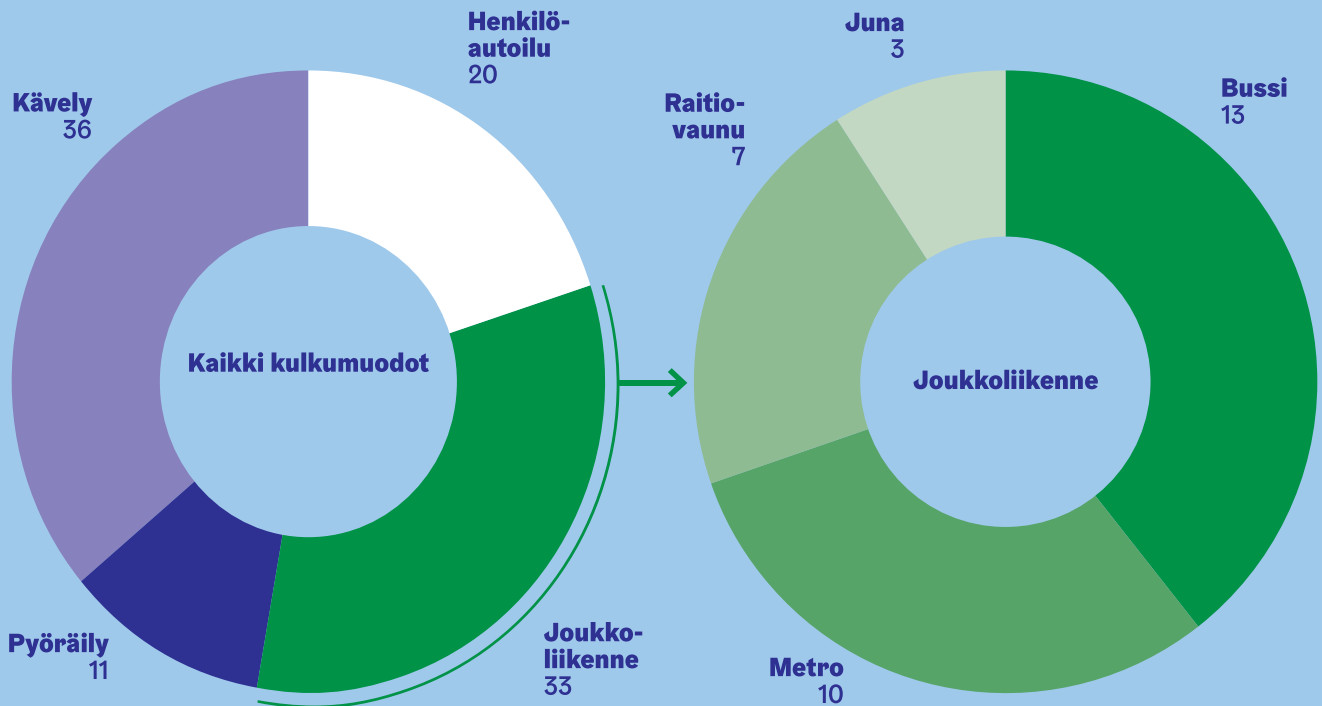
Kohti kiertotaloutta

Hankinnat muodostavat yli 40 prosenttia Helsingin kaupungin menoista. Hankintojen arvo koko konsernihuomioiden on yli kaksi miljardia euroa vuosittain ja siitä rakentamisen osuus on noin puolet. Kokonaistaloudelliset, koko elinkaaren huomioivat hankinnat voivat nostaa kustannuksia lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä niillä on kuitenkin mahdollista vähentää päästöjä, kasvattaa laatua ja saavuttaa samalla taloudellisia säästöjä.

Hiilineutraali Helsinki tarkoittaa kaupunkialueella tuotettujen suorien päästöjen vähentämistä 80 prosentilla. Tämä tavoite ei sisällä kaikkia tuotteiden elinkaaren aikaisia päästöjä, joihin sisältyy raaka-aineiden hankinta,

Kulutusajakauma 2018

Tehtyjen Helsingin sisäisten matkojen pääasiallinen kulutusajakauma, prosenttia kaikista matkoista

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkialueen energian kulutus

2017

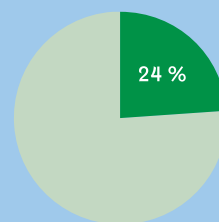
13 783 GWh

2018

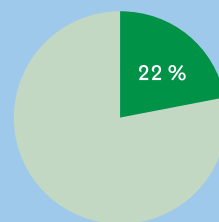
13 797 GWh

Lähde: HSY

Uusiutuvan energian osuus kaupunkialueella

2017

2018

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala

tuotteen valmistaminen, logistiikka, käyttö ja jätehuolto. Helsingin hiilijalanjälki koostuu suorien Helsingissä syntyvien päästöjen lisäksi myös muusta kulutuksesta. Tähän kuuluvat muualla tuotettu ruoka, matkustaminen ja alueelle tuodut kulutustavarat kuten myös palveluiden käyttö Helsingin ulkopuolella. Helsingin kulutukseen perustuva hiilijalanjälki on hieman yli kaksinkertainen verrattuna niin sanottuihin suoriin päästöihin. Vaikka päästölaskentaan ei voida vielä sisällyttää kaupunkilaisten koko hiilijalanjälkeä, pidettiin tärkeänä nostaa Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaan myös kuluttamisen elinkaaripäästöjä vähentäviä toimia. Näitä ovat muun muassa ruoan hiilijalanjäljen pienentäminen sekä jakamistalouden ja kiertotalouden edistäminen.

Luonnonvarojen kulutus kytkeytyy ilmastonmuutoksen lisäksi moniin muihin haitallisiin ympäristövaikutuksiin. WWF on kuvannut tätä laskemalla vuosittain maailman ylikulutuspäivän. Se on laskennallinen päivä, jona ihmisten ekologinen jalanjälki ylittää maapallon kyvyn tuottaa uusiutuvia luonnonvaroja ja sitoa fossiilisten polttoaineiden aiheuttamia päästöjä. Vuonna 2019 suomalaisten laskennallinen ylikulutuspäivä oli jo 5. huhtikuuta.

Toinen mittari, jolla kuvataan kulutuksen ilmasto-vaikutusta, on hiilijalanjälki. Helsingin hiilijalanjäljellä tarkoitetaan helsinkiläisten kulutuksen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä riippumatta siitä, missä ne syntyvät. Helsingin hiilijalanjälkeä on arvioitu alustavasti jo vuonna 2011, jolloin tulokseksi saatiin noin 11 tonnia CO₂-ekvivalenttia asukasta kohti. Helsingin kulutukseen perustuva hiilijalanjälki on siis hieman yli kaksinkertainen verrattuna niin sanottuihin suoriin päästöihin.

Asuminen, liikkuminen ja ruoka muodostavat kulutuksen kuormituksesta valtaosan. Viime vuosina tehtyjen arvioiden mukaan hiilijalanjälki asumisessa on pienentynyt, kun taas elintarvikkeiden hiilijalanjälki on pysynyt ennallaan. Tavoitteena on, että helsinkiläisten hiilijalanjälki pienenee. Asukkaiden hiilijalanjäljen arviointia tulaa tekemään jatkossakin.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteet liittyvät ilmasto- ja kiertotalousosaamisen lisäämiseen kaikilla tasoilla, kasvisruoan lisäämiseen ja hävikkiruuan vähentämiseen, lajittelun tehostamiseen, kestäviin hankintoihin sekä jakamis- ja kiertotalouden edistämiseen.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt, että kaupungin tavoitteena on puolittaa liha- ja maitotuotteiden kulutus kaupunkikonsernissa vuoteen 2025 mennessä ja että tavoitteen tukemiseksi valmistellaan kaupunkikonsernin kattava suunnitelma, jossa huomioidaan eri toimialojen erilaiset mahdollisuudet vähentää liha- ja maitotuotteiden kulutusta.

Smart & Clean -työpaikkoja, investointeja ja liiketoimintaa

Älykkään ja puhtaan kasvun mahdollistavat toimenpiteet ovat oleellinen osa Helsingin hiilineutraaliuusuosuohjelmaa. Suunnitelmallisilla ja pitkäjänteisillä toimenpiteillä kau-

**Kaupungin tytäryhtiön
Pääkaupunkiseudun
Kierrätyskeskus Oy:n
kautta kiersi vuonna 2018
yhteensä 4,3 miljoonaa
tavaraa, mikä säästi
kiinteitä luonnonvaroja
46,7 miljoonaa kiloa.**

punki voi merkittävästi edesauttaa puhtaan ja älykkään liiketoiminnan kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä alueelle. Tämä puolestaan mahdollistaa uudenlaiset älykkäät ja puhtaat palvelut sekä ratkaisut, jotka ohjaavat kaupunkilaisia ja alueen yrityksiä pienentämään omia kasvihuonekaasupäästöjään.

Pääkaupunkiseudun bussit ja valtaosa Helsingin kaupungin työkoneista ja kuorma-autoista vaihtavat jäte- ja tähdephajaisiin biopolttoaineisiin vuoteen 2020 mennessä. Korkealuokkaisten nestemäisten biopolttoaineiden etuna on, etteivät ne edellytä uusia ajoneuvoja tai uutta jakeluinfrastruktuuria. Biopolttoaineiden kohdennettuna käytöllä voidaan alentaa lähipäästöjä. Vanhemmissa autoissa ja työkoneissa uusiutuva diesel leikkaa hiukkaspäästöjä jopa kolmanneksen. Parhaimmillaan biopolttoaineet alentavat polttoaineen tuotannosta ja käytöstä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä 80–90 prosenttia verrattuna fossiilisiin polttoaineisiin. HSL:n pääkaupunkiseudun liikenteessä on noin 1400 bussia, jotka kuluttavat noin 40 000 tonnia polttoainetta vuosittain. Staran omassa kalustossaan käyttämä polttoainemäärä on noin 2 000 tonnia.

Vaikka vain osa kaupungin työkoneista on käyttänyt biopolttoaineita kesästä 2017 lähtien, ovat päästövähennykset jo huomattavia. Huhtikuuhun 2018 mennessä työkoneet olivat tuottaneet 1160 tonnia aiempaa vähemmän hiilidioksidia ja myös haitalliset lähipäästöt vähenivät tuntuvasti. Biopolttoaineiden käyttövaade on tarkoitus tuoda myös alihankkijoiden kilpailutuskriteereihin.

Kohti ilmastoneutraalia energiantuotantoa

Helsingin kaupungin omistama energiyhtiö Helen Oy on laatinut kehitysohjelman, jossa esitetään, kuinka Hana-saaren kivihiihtovoimalan tuottama kaukolämpö korvataan muilla energialähteillä. Korvaava tuotanto päätettiin

Älykkään ja puhtaan kasvun mahdollistavat toimenpiteet ovat oleellinen osa Helsingin hiilineutraaliusohjelmaa.

tehdä niin sanotusti hajautettuna, ja se sisältyy tähän ohjelmaan. Vuodelle 2025 Helen tavoittelee 25 prosentin uusiutuvan energian tuotanto-osuutta (12 % 2018) ja 40 prosentin päästövähennyksiä vuoteen 1990 verrattuna.

Uudet lämpöpumppulaitokset

Helen rakentaa uuden lämpöpumpun täydentämään Sörnäisissä sijaitsevaa maanalaista lämpö- ja jäähdytyslaitosta. Katri Valan puiston alla sijaitsevaan, maailman suurimpaan lämpö- ja jäähdytyslaitokseen, rakennettava uusi lämpöpumppu saadaan käyttöön vuonna 2021. Ennestään laitoksessa on viisi isoa lämpöpumppua. Uuden lämpöpumpun ansiosta laitoksen tuotantomäärää voidaan nostaa lähes 30 prosenttia nykyisestä 570 gigawattitunnista. Uudella pumpulla lämpöä otetaan talteen jo kertaalleen hyödynnetystä jäteveden lämmöstä ja sen avulla laitosta voidaan käyttää enemmän myös talvipakkasilla pienentäen samalla Itämeren lämpökuormaa. Lämpöpumppuinvestoinnin suuruus on kaiken kaikkiaan noin 20 miljoonaa euroa. Investoinnin myötä Helenin hiilidioksidipäästöt vähenevät 65 000 tonnia vuodessa.

Esplanadin lämpöpumppulaitos on ollut käytössä alkukesästä 2018 saakka. Lämpöpumppulaitos sijaitsee Esplanadin puiston alla noin 50 metrin syvyydessä. Sen yhteydessä sijaitsee myös jättimäinen, 25 miljoonan litran kylmävesivarasto. Yhdessä ne muodostavat maanalaisen Esplanadin lämpö- ja jäähdytyslaitoksen.

Biolämpölaitokset kivihiilen korvaajina

Helenin Salmisaaren uusi biolämpölaitos otettiin käyttöön vuonna 2018. Laitoksella tuotetaan uusiutuvaa kaukolämpöä Suomen suurimmassa pellettikattilassa. Salmisaaren pellettilämpölaitoksen pääpolttoaine on puupelletti. Laitos voi tuottaa uusiutuvaa kaukolämpöä 25 000 kerrostalokaksion tarpeisiin. Helen suunnittelee

myös uusien biolämpölaitosten rakentamista Helsinkiin, joista pisimmällä on Vuosaaren voimalaitosalueelle tuleva 250 megawatin tehoinen biolämpölaitos, joka otetaan käyttöön aikaisintaan 2023. Biolämpölaitoksia on tarkoitus toteuttaa vaiheittain niin, että suunnitelmien mukaan vuonna 2024 käytöstä poistuvan Hanasaaren voimalaitoksen lämmöntuotanto pystytään korvaamaan. Biolämpölaitoksilla korvataan kivihiilen käyttöä ja vastataan yhdessä lämpöpumppujen sekä energian varastoinnin kanssa kaukolämmön kysyntään.

Alueellinen uusiutuva energia

Kruunuvuorenrannan entisiin öljysäiliöihin suunnitellaan parhaillaan lämmön kausivarastoa, joka olisi alueellinen ratkaisu, joka palvelisi Kruunuvuorenrannan asukkaita. Varastoon pumpattaisiin lämmintä merivettä heinäkuussa, joka hyödynnettäisiin lämmityskaudella. Tämä voisi tuottaa jopa kolmasosan alueen lämmöstä. Helen on aloittanut selvittämään myös pienempiä alueellisia energiantuotantomahdollisuuksia. Alueellinen uusiutuva energia sisältää kortteli- tai aluetason ratkaisuja, joita voi toteuttaa Helen tai jokin muu toimija, kuten kiinteistönomistaja. Nämä voisivat olla erilaisia pienempiä lämpöpumppuratkaisuja, kuten maa-, ilma-, merilämpöpumput.

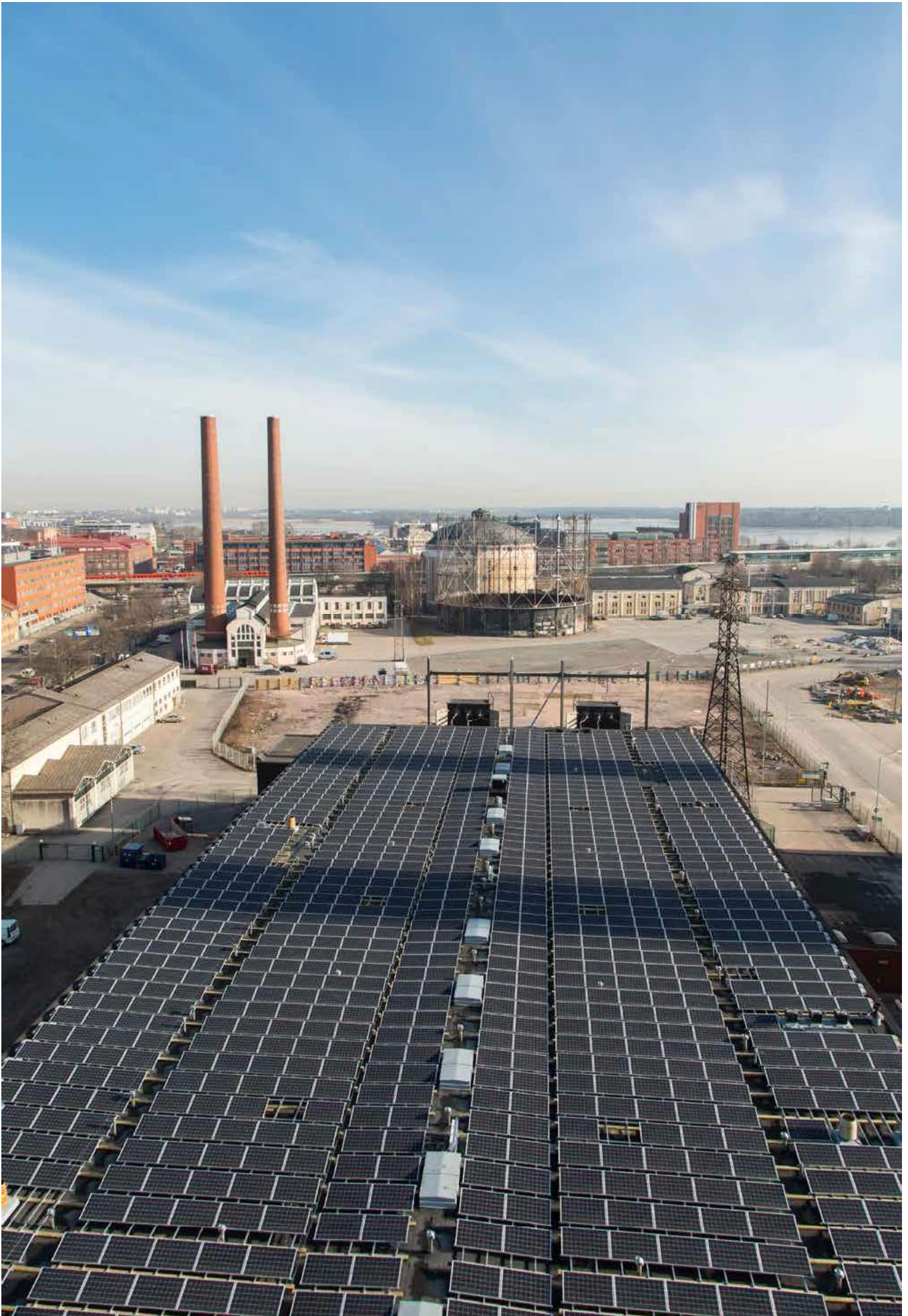
Kulutuksen ja tuotannon tapapainotus

Energiajärjestelmässä tarvitaan tulevaisuudessa yhtä enemmän joustoa, ja lämpövarastot ovat hyviä järjestelmän tasapainottajia. Helenillä on lämpövarastot Salmisaareissa ja Vuosaareissa, ja parhaillaan rakennetaan jättimäistä lämpövarastoa Mustikkamaan luoliin, joissa aiemmin on säilytetty öljyä.

Järjestelmän tasapainotusta auttaa myös lämmön kysyntäjousto, jossa Helen on maailmanlaajuisesti edelläkävijä. Helen on jo mahdollistanut kaikkien kaupungin vuokra-kerrostaloasuntojen osallistumisen lämmön kysyntäjoukseen. Helen on tuonut Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (Heka) asuntoihin uuden sisälämpötilan ja kosteuden mittaus- ja raportointipalvelun, jonka avulla asuinkerrostalojen energiatehokkuutta voidaan parantaa kustannustehokkaasti ja helposti. Palvelussa seurataan asuntojen lämpötilatasoja, mikä mahdollistaa lämmityksen tarkemman ohjauksen ulkolämpötilan perusteella. Asukkaan kannalta tämä tarkoittaa, että sisälämpötilat pysyvät tarkemmin halutussa lämpötilassa, vaikka ulkolämpötila vaihtelee lyhyen ajan kuluessa hyvinkin paljon. Kehitettyä Kiinteistövahti-palvelua aletaan tarjota nyt myös yksityisiin taloyhtiöihin.

Investointipäätös merilämpölaitoksesta

Vuosaaren voimalaitoksen yhteyteen on tehty investointipäätös 15 miljoonan euron merilämpölaitoksesta, jolla otetaan merilämpöä kesäaikaan ja tehostetaan voimalaitoksen lämmön talteenottoa. Helen on selvittänyt myös kauempaa mereltä tuotavaa suuren mittaluokan merilämpöä, joka edellyttäisi yli 20 kilometrin mittaista siirtoputkea. Muita selvityshankkeita on käynnissä esimerkiksi pienydinvoimaloihin, geotermiseen lämpöön,

Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman seurantaan on kehitetty avoimesti verkossa saatavilla oleva seurantatyökalu, josta kuka tahansa kiinnostunut voi seurata toimenpiteiden etenemistä.

hiilidioksidin talteenottoon biomassasta ja Porvoossa sijaitsevan Kilpilahden teollisuusalueen hukkalämpöjen talteenottoon liittyen.

Aurinkoenergian tuotantoa laajennetaan

Suvilahden sähköasemalle Helsinkiin on asennettu uusi 84 paneelin aurinkoseinä, jolla testataan seinäpaneelien tuottoa. Suvilahdessa voidaan vertailla katolla sijaitsevan aurinkovoimalan ja seinäasennusten energiantuotantoa, sillä sijainti on sama, mutta asennustapa on erilainen. Sähköaseman katolla sijaitsevan aurinkovoimalan tuotanto on suurinta kesäaikaan, kun taas seinäasennukselle suurimpia tuotantoaikoja ovat kevät ja syysy, jolloin aurinko paistaa matalammalta. Aurinkoseinä on integroitu suoraan sähköasemarakennukseen siten, että rakennuksen vanha tiiliseinä purettiin ja aurinkopaneelit muodostavat uuden seinäpinnan. Helenin aurinkopaneelien tuottaman energian ovat kuluttajat voineet tilata hankkimalla niin sanotun nimikopaneelin osaksi sähkösopimustaan. Helenin uusin suuri aurinkovoimalaitos on rakennettu Messukeskuksen katolle Pasilaan.

Lisäksi Helsingin kaupungin rakennuksissa lisätään aurinkoenergian käyttöä. Vuonna 2018 aurinkovoimala valmistui Tukutorin lihatukkuhallin katolle Teurastamon alueelle. Tukutorin alueelle suunnitellaan myös uutta pakastamorakennusta, jonka katolle on tulossa 350 kilowatin tehoinen aurinkovoimala. Mellunkylän pelastusaseman katolle valmistui toukokuussa 2018 edistyneitä optimisaattoripaneeleita hyödyntävä aurinkosähkövoimala. Laajasalossa sijaitsevan päiväkotit Yliskylän vuonna 2018 val-

mistunut rakennus hyödyntää sekä aurinkosähköä että maalämpöä, ja talosta on tulossa pitkälti energiaomavarainen. Aurinkopaneelit tulevat myös vuonna 2019 valmistuvan uuden päiväkotit Neulasen katolle Myllypuroon. HKL-liikelaitos asensi metrovarikon katolle loppuvuodesta 2018 480 kilowatin aurinkovoimalan. Myös metrovarikon aurinkovoimala toteutetaan paneelikohtaisilla optimisaattoreilla, jotka tuovat voimalan sähköntuotantoon tehokkuutta, joustavuutta ja turvallisuutta.

Viestintä ja osallistaminen

Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelmalle (HNN2035) on laadittu viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma. Ohjelmalle avataan verkkosivusto kesällä 2019. Kaupungin henkilökuntaa koulutetaan aiheeseen opintokokonaisuuden avulla, joka sisältää kolmen eri tason aiheita. Niissä syvennyttään hiilineutraalin Helsingin eri teemoihin, kuten kiertotalouteen. Asukkaita varten avautui Helsinki <3 Ilmasto -näyttely keskustakirjasto Oodissa toukokuussa 2019. Hiilineutraalin Helsingin kansalaiskeskustelua kehitetään myös Open Knowledge Finlandin kanssa Uutisraivaaja-hankkeessa. Lisäksi Kalasatamassa sijaitsevassa kaupungin, yritysten ja kaupunkilaisten yhteisessä kaupunkikehittämissen Urban Labissa on HNN2035-aiheista tietoa ja kaupungintalon aulassa näkyy HNN2035-tee- ma. Myös osallistuvaan budjetointiin tuli kaupunkilaisilta useita hiilineutraalia Helsinkiä edistäviä ehdotuksia.

Ohjelman jalkautus on alkanut ja kaupunginhallitukselle tehdään erillinen selvitys toimenpiteiden käynnistymisestä ja mahdollisista käynnistymisen esteistä vuoden 2020 alussa.

Seuranta avoimeksi

Toimenpideohjelman seurantaan on kehitetty avoimesti verkossa saatavilla olevaa seurantatyökalua, josta kuka tahansa kiinnostunut voi seurata toimenpiteiden etenemistä. Jokaiselle toimenpiteelle avataan seurantatyökaluun oma sivu, johon kerätään tiedot toimenpiteen edistymisestä ja mahdollisista vaikutuksista. Kaupungin työntekijät raportoivat toimenpiteiden edistymisestä. Suuri osa tiedoista pyritään saamaan tulevaisuudessa suoraan muista tietokannoista. Avoimen tiedon ansiosta tutkijat pystyvät arvioimaan toimenpiteiden vaikutuksia ja niiden taustalla olevia lähtöoletuksia ja laskelmia. Kaupunkilaisilta kerätään palautetta siitä, millaisiksi he kokevat toimenpiteet ja miten he haluaisivat olla niissä mukana. Avoin seuranta on kiinnostanut tähän mennessä myös yrityksiä. Poliittiset päättäjät voivat käyttää seurantatyökalua hyödyksi arvioidessaan, vähenevätkö päästöt sovitulla tavalla tai miten toimintaa kannattaisi

suunnata paremmin. Toimenpiteiden edetessä arviot erilaisista vaikutuksista tarkentuvat ja niiden perustelut löytyvät avoimesti. Vuonna 2018 seurantatyökalusta valmistui demoversio ja työkalua kehitetään edelleen vuoden 2019 aikana.

Ilmatoriskit selvitetty

Maaliskuussa 2018 valmistui Ilmatieteen laitoksen kanssa tehty ilmatoriskien arviointiraportti, jonka mukaan keskeisimpiä riskejä Helsingissä ovat rankkasateen aiheuttamat hulevesitulvat, vesistötulvat, liukkaus, äärimmäiset ja poikkeavat talviolosuhteet, pimeyden aiheuttamat kaamosoireet, helleaallot, kuivuus ja Itämeren rehevöityminen. Näistä tärkeimmät riskejä aiheuttavat ilmastolliset vaaratekijät ovat todennäköisesti tulvat sekä äärimmäiset talviolosuhteet. Lisäksi luontoon kohdistuvat riskit ovat huomattavia, erityisesti Helsingin luontoon muutenkin kohdistuvien paineiden vuoksi.

Sopeutumislinjaukset laadittu

Helsinki on laatinut sopeutumislinjaukset vuosille 2019–2025, joiden avulla valmistaudutaan jo käynnissä olevaan ilmastomuutokseen. Linjaukset sisältävät sopeutumisvision siitä, millainen on ilmastokestävä Helsinki vuonna 2050. Linjauksissa on neljä teemaa, joita ovat varautuminen, integrointi, kehittäminen sekä kokonaistaloudellisuus ja liiketoimintamahdollisuudet. Jokainen teema sisältää keskeiset toimenpiteet, joihin seuraavien kahden valtuustokauden aikana tulee keskittyä.

Sopeutumislinjaukset on laadittu kaupungin suunnittelun tarpeisiin ja kaupungin strategisten tavoitteiden valmistelua varten. Esitetyt toimenpiteet sisällytetään kaupungin suunnitteluun ja ohjaukseen muun muassa kaavoituksessa, varautumisessa ja valmiussuunnittelussa, hulevesien hallintaohjelmassa, tulvastrategiassa sekä viheralueiden kehittämisen, luonnonsuojelun ja luonnonhoidon ohjelmissa.

Hulevesiohjelma valmistui

Kaupunginhallitus hyväksyi hulevesiohjelman toukokuussa 2018. Hulevedet ovat rakennetulla alueella maan pinnalta, rakennuksen katolta tai muilta vastaavilta pinnoilta pois johdettava sade- tai sulamisvettä. Hulevesiohjelmalla edistetään pitkällä aikavälillä suunnitelmallista ja kestävä hulevesien kokonaishallintaa Helsingissä sekä varaudutaan myös tulevaisuuteen ottamalla huomioon ilmastomuutoksen vaikutukset ja kaupungin tiivistyminen sekä muuttunut lainsäädäntö.

Hulevesiohjelman tavoitteina ovat huleveden hyödyntäminen ympäristön viihtyvyyden lisääjänä, luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä sekä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan edistäjänä,

alueellisen ja paikallisen kuivatuksen varmistaminen ilmastomuutos huomioiden, hulevesistä aiheutuvien haittojen ehkäisy ja poistaminen, hulevesivirtaamien hallinta ja huleveden laadun parantaminen, huleveden vähentäminen seka- viemärijärjestelmässä sekä hulevesien suunnitelmallista kokonaishallintaa tukevien yhteistyö- ja toimintatapamallien käyttöönotto ja riittävän osaamisen ja resurssien varmistaminen.

Viherkerroin käytössä asemakaavoituksessa

Helsingin asemakaavoituksessa on otettu käyttöön viherkerroin, jonka avulla pyritään varmistamaan riittävän viherpinta-alan säilyminen tonteilla ja samalla ehkäisemään hulevesitulvia. Viherkerroin kuvaa, kuinka paljon tontilla on kasvillisuutta ja vettä viivyttäviä ratkaisuja suhteessa tontin pinta-alaan. Viherkerroin voi tarjota ratkaisuja tiivistyvien kaupunkialueiden säilyttämiseen vehreinä ja viihtyisinä, ja väljempien kaupunginosien viherrakenteen monipuolistamiseen ja arvokkaiden luontokohteiden monimuotoisuuden säilyttämiseen. Erilaisilla alueilla voidaan menetelmän avulla painottaa alueen piirteet säilyttäviä tai vaihtoehtoisesti negatiivisia vaikutuksia lieventäviä ratkaisuja.

Viherpintojen merkitys ilmastomuutokseen sopeutumisessa ja erilaisten ekosysteemipalveluiden kannalta korostuu kaupunkien tiivistyessä. Kasvillisuus vähentää tulvariskiä, sitoo hiilidioksidia, viilentää rakennetun ympäristön lämpösäarekkeitä ja lisää kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia. Kaupunkivihreän on useissa tutkimuksissa todettu vaikuttavan myös suoraan tonttien hintoihin.

Viherkerroinmenetelmässä kaavoittaja asettaa tontille viherkerrointavoitetaso, jonka pihasuunnittelija voi joustavasti saavuttaa käyttämällä pihasuunnitelmassa erilaisia viherelementtejä. Viherkerroin lasketaan taulukkotyökalulla. Työkalu on päivitetty siten, että hulevesien hallinnalle on annettu aiempaa suurempi painoarvo. Työkalussa myös kuvataan erilaiset hulevesiratkaisut selkeästi.

Rauha, oikeuden- mukaisuus ja hyvä hallinto

Helsinki haluaa olla vakaa, vastuullinen, turvallinen ja luotettava – ja samalla dynaaminen ja vahvasti ajassa elävä kaupunki.

SDG 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

Jokaisen ihmisen tulisi Helsingissä tuntee olonsa turvalliseksi. Turvallisuussuunnittelua toteutetaan kaupungissa paikallisista lähtökohdista kansalaisten, yhteisöjen ja viranomaisten kesken. Väestön hyvinvoinnin ja terveyden seuranta antaa lähtötiedot turvallisuuden suunnitteluun.

Kaupungin toimenpiteet päihteiden käytön vähentämiseksi ehkäisevät väkivaltaa. Lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi perustettu työryhmä on tuottanut koulutuksia ja toteuttanut viestintäkampanjoita tietoisuuden lisäämiseksi. Kaupunki toteuttaa myös kiusaamisen vastaista ohjelmaa.

Helsinki hyödyntää asukkaiden ja sidosryhmien asiantuntemusta palveluiden kehittämisessä muun muassa erilaisissa asiakasraadeissa ja temaattisissa vaikuttajatoimielimissä. Asukkaiden omatoimisuutta ja vapaaehtoistoimintaa tuetaan. Osallistuvan budjetoinnin käyttö laajenee vuonna 2019 kulttuurin ja vapaa-ajan palveluista koko kaupungin toimintoihin. Ruuti-toiminta tarjoaa nuorille osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Asiakaspalautteen ja aloitteiden käsittelyä kehitetään digitaalisten työkalujen, tekoälyn ja palvelumuotoilun avulla. Toteutamme monikanavaisen 24/7-asiakaspalvelun. Datan hyödyntämiselle ja tekoälyn soveltamiselle määritellään eettiset periaatteet. Kaupungin tuottamaa dataa avataan myös muiden tahojen hyödynnettäväksi.

Kaupungin johtamisessa ja työn kehittämisessä tuetaan henkilöstön vastuullisuutta ja omatoimisuutta sekä avointa tiedon kulkua. Kehitämme työn tekemisen muotoja, työympäristöä ja toimintakulttuuria osaamisen, johtamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta.

Viihtyisä ja turvallinen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiva

Asukaslähtöinen ja osallistava

Digitaalinen

Vastuullisesti johdettu

Taloudellisesti kestävä

Helsingin taloussuunnittelussa on tavoitteena kestävän kasvutason määrittäminen läpinäkyvästi suhteessa väestönkasvuun ja kustannustason muutokseen. Investointeja suunnitellaan 10 vuoden investointiraamissa. Helsinki huolehtii rakennetun omaisuutensa kunnosta ja hillitsee siten korjausvelan kasvua. Kaupunkikonsernia johdetaan ja kehitetään kaupungin ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamana kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti.

Edistämme kiinteistöveron pohjana olevien tietojen tarkentamista ja päivittämistä, jotta verotus toteutuisi mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Kaupungin tulopohjan kestävyyttä varmistetaan työllisyyttä ja yritystoiminnan aktiivisuutta tukevin toimenpitein. Samalla mahdollisuus tehdä omaa koulutusta ja taipumuksia vastaavaa työtä toimii kaupunkilaisten ja erityisesti nuorten hyvinvoinnin tukena.

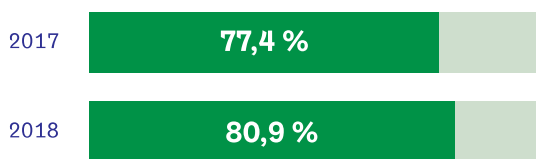
Paikallinen turvallisuussuunnittelu kohentaa hyvinvointia

Helsinki toteuttaa paikallista turvallisuussuunnittelua, jonka tavoitteena on parantaa asukkaiden turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta ennaltaehkäisemällä rikoksia, häiriöitä, onnettomuuksia ja tapaturmia. Turvallisuussuunnittelu määritellään johdonmukaiseksi ja koordinoituksi prosessiksi, jossa paikallistason turvallisuuskysymyksiä ratkaistaan eri toimijoiden yhteistyönä.

Paikallisen turvallisuussuunnittelun periaatteet päivitetään vuoden 2019 aikana, ja ne toimivat jatkossa toimintaa ohjaavana asia-

Koettu turvallisuus

(liikkuminen viikonloppuiltain omalla asuinalueella turvallista)

Lähde: Helsingin kaupunki, turvallisuustutkimus

Rikoksilla oirehtivien nuorten määrä

(per 10 000 nuorta)

- 1 Suhteutus Helsingin 10–14-vuotiaaseen väestöön vuonna 2018
- 2 Suhteutus Helsingin 15–17-vuotiaaseen väestöön vuonna 2018

Lähde: Helsingin poliisi

kirjana kaupunkitasoisesti. Arjen turvallisuuteen liittyviä tavoitteita on sisällytetty osaksi keväällä 2019 valmistuvaa Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa. Näitä ovat etenkin kaupunginosien turvallisuuden edistäminen, lähisuhdeväkivallan ja kotitapaturmien ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisy.

Helsingin turvallisuuden tilaa kuvaavat mittarit ovat osa väestön hyvinvoinnin ja terveyden seurantaa (vuosittainen HYTE-barometri sekä valtuustokausittain tehtävä hyvinvointikertomus). Kolmen vuoden välein tehtävällä laaja-alaisella turvallisuustutkimuksella selvitetään asukkaiden kokemuksia kaupungin ja asuinympäristössä turvallisuudesta. Kyselyaineisto kerättiin kuudennen kerran syksyllä 2018 ja tulokset raportoidaan vuoden 2019 aikana. Paikallisessa turvallisuussuunnittelussa hyödynnetään laajasti myös muita tietolähteitä, kuten poliisin rikos- ja tehtävätilastoja.

Pakka-toiminta vähentää päihteidenkäytön haittavaikutuksia

Päihteidenkäyttöä vähentävillä toimilla voidaan osaltaan ehkäistä myös väkivaltaa. Suomessa kehitettyä Pakka-toimintamallia (paikallinen alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisy) on toteutettu Länsi-Helsingin alueella vuodesta 2015 lähtien. Toimintamallissa ehkäistään

päihteiden käytön ja rahapelaamisen haittoja kaupungin ehkäisevän päihdetyön toimijoiden, valvontaviranomaisten sekä vähittäismyyntin ja anniskeluelinkeinojen toimijoiden yhteistyönä. Toiminnalla pyritään etenkin vähentämään päihteiden saatavuutta alaikäisten keskuudessa.

Strategiakaudella on toteutettu alkoholin, tupakan ja rahapelien ostokokeita valituilla kohdealueilla ja tehty alkoholin vastuulliseen anniskeluun liittyviä asiakasarvioiteja oppilaitosyhteistyönä. Lisäksi Pakka-toiminnan myötä on osallistuttu viestintäkampanjoihin, joilla ehkäistään alkoholin välittämistä alaikäisille.

Lähisuhdeväkivaltaa ehkäistään

Helsingissä on toiminut työryhmä lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi vuodesta 2011 ja työryhmän toimikausi jatkuu vuoteen 2021. Työryhmä edistää valtakunnallisten suositusten ja toimenpide-ehtotusten paikallista toimeenpanoa Helsingissä ja tekee esityksiä lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevistä toimenpiteistä, viestinnästä ja koulutuksesta. Työryhmä vastaa lisäksi asukkaille tarkoitettujen ohjeiden tuottamisesta ja viestintäkampanjasta sekä seuraa rikostilastojen kehitystä lähisuhdeväkivallan osalta.

Strategiakauden aikana työryhmä on päivittänyt lähisuhdeväkivaltaan liittyviä ohjeistuksia, tuottanut koulutuksia ja toteuttanut viestintäkampanjoita väkivallan ehkäisemiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi. Vuonna 2017 kampanjoitiin avunhakemiseen rohkaisevalla teemalla ”toimi ennen kuin väkivalta karkaa käsistäsi” ja vuonna 2018 henkiseen väkivaltaan liittyvällä teemalla ”satutatko sanoilla ihmistä, jota rakastat?”. Kaupungin edustajien, viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden muodostamassa työryhmässä on jaettu tietoa ilmiöstä ja pidetty yllä kaupunkitasoista tilannekuvaa.

Toteutamme kiusaamisen vastaista ohjelmaa

Kiusaamisen vastainen ohjelma otetaan käyttöön koulujen lukuvuonna 2019–2020. Suunnittelu ja toteutus tehdään yhdessä oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa. Ohjelmaan kytketään käyttöönottokampanja. Kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä ovat muun muassa sosiaalisia- ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävä ohjelma sekä jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen. Tavoitteena tulee olemaan myös, että jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa on käytössä sähköiset palautekanavat kiusaamisesta ilmoittamiseen. Tämä koskee kaikkea kiusaamista, myös sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa. Jo olemassa olevaa tukioppilastoimintaa tullaan kehittämään muun tukioppilas ja tutor -opiskelijamallien systemaattisella koulutuksella.

Koulujen ja oppilaitosten hyvinvointia seurataan muun muassa kouluterveyskyselyn ja hyvinvointiprofiilin avulla. Tavoitteena on, että jokaisella koululla ja luokalla on käytössä menetelmä, jonka avulla voi seurata oppilaiden ja opiskelijoiden arjen sujumista ja oppimisen edellytyksiä. Tätä tietoa tullaan käyttämään aktiivisesti uusien toimintatapojen kehittämiseen ja kiusaamisen ehkäisemiseen sekä siihen puuttumiseen.

Kouluissa ja oppilaitoksissa toimivat oppilaskunnat

Jokaisella oppilaitoksella Helsingissä on kaikkien oppilaiden tai opiskelijoiden muodostama oppilas- tai opiskelijakunta. Oppilas- tai opiskelijakuntaa kuullaan oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen liittyvissä asioissa. Oppijat valitsevat keskuudestaan oppilas- tai opiskelijakunnan hallituksen. Hallituksen tehtävänä on aktivoida oppilaita/opiskelijoita mukaan yhteiseen toimintaan ja toimia tiedonvälittäjänä.

Oppilas- tai opiskelijaedustajat ovat edustettuina oppilaitoksen monissa eri työryhmissä ja toimikunnissa. Stadin ammattiopistossa toimii lisäksi rekisteröity opiskelijajyhdistys STAO ry, joka ajaa kaikkien Stadin ammattiopiston opiskelijoiden etua.

Asukkaiden vaikutusvaltaa elinympäristönsä asioihin kasvatetaan

Helsingin kaupungin yhteisen osallisuusmallin avulla on luotu kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita koskeva oma tavoitteisto asukkaiden ja sidosryhmien yhdenvertaisten vaikutusmahdollisuuksien vahvistamiselle strategiakaudelle 2018–2022 (kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden osallisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelma). Asukkaiden ja sidosryhmien asiantuntemusta hyödynnetään kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden kehittämisessä. Vapaaehtoiset voivat adoptoida historiallisia monumentteja ja muistopaikkoja ja auttaa näin ylläpitämään kaupungin kulttuurihistoriaa. Vapaaehtoistyö ja muu yhteistyö asukkaiden ja sidosryhmien kanssa luo kumppanuuksia toimivamman kaupungin hyväksi.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut käyttävät osallistuvan budjetoinnin menetelmää paikallisen toiminnan suunnittelussa, nuorten osallisuusmahdollisuuksien vahvistamiseksi sekä koko kaupungin kehittämiseksi. Koko kaupungin osallistuvassa budjetoinnissa kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluille tuli vuonna 2019 reilut 350 toimintaehdotusta. Kaikki yli 12-vuotiaat helsinkiläiset voivat äänestää ehdotuksista. Suosituimmat suunnitelmat toteutetaan kaupungin 4,4 miljoonan euron määrärahalta.

Asiakasraadit auttavat tunnistamaan eri ryhmien ja kokijoiden tarpeita palveluille. Kir-

jastoheimo-asiakasraadit kehittävät kaupungin kirjastojen toimintaa paikallisesti ja teema-kohtaisesti. Helsingin kaupungin taidemuseo HAM kehittää tulevaa Helsinki Biennaalia ja muita näyttelyitään yhdessä eri yleisöryhmien kanssa. Kaupunginmuseo luo uutta kokoelmapolitiikkaa ensi kertaa vuorovaikutuksessa helsinkiläisten kanssa. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut hyödyntävät kaupungin vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostojen asiantuntemusta päätöksenteossa.

Asiakaskyselyt mittaavat asiakastyytyväisyyttä palveluissa yhä ketterämmin osana toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Digitaalisia palveluita kehitetään yhdessä eri käyttäjäryhmien kanssa mahdollisimman tavoitettaviksi ja esteettömiksi kaikille.

Ruuti-toiminta tarjoaa nuorille osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia

Ruuti on helsinkiläisten nuorten vaikuttamisjärjestelmä, joka huomioi nuorten monimuotoisuuden ja luo erilaisille nuorille mahdollisuuksia edistää tärkeiksi kokemiaan asioita heille itselleen ominaisella tavalla. Ruudin toiminta on suunnattu 13–17-vuotiaille nuorille, joita asuu Helsingissä tällä hetkellä noin 26 000. Asettamispäätöksen mukaisesti Ruudin suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala tiiviissä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Ruuti-järjestelmä on osa kaupungin osallisuusjärjestelmää ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaikki toimialat.

Ruudin tavoite on, että jokaisella helsinkiläisellä nuorella on vähintään yksi vaikuttamisen kokemus vuodessa. Jotta tavoitteen toteuttaminen tulee mahdolliseksi, on vaikuttamisjärjestelmän mahdollistettava ja tuettava useita erilaisia osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja. Ruudin toiminta jäsentyy neljän toimintamuodon kautta: omaehtoisen toiminnan tukeminen, edustuksellinen toiminta, yhteissuunnitteleva toiminta ja tapahtumallinen toiminta. Ruudin toimintaa tarkastellaan viiden toimintaperiaatteen kautta. Toimintaperiaatteet ovat taitojen oppiminen, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, toisten hyväksi toimiminen, alueellisuus ja yhdessä tekeminen sekä osallistumisen monimuotoisuus. Toimintaperiaatteet ohjaavat Ruudin toiminnan kehittämistä, toteuttamista ja arviointia.

Strategiakaudella 2017–2021 Ruudin toimintamuotoja ovat nuorten aloitejärjestelmä, nuorten projektiavustukset ja muu omaehtoisen toiminnan tuki, Helsingin nuorisoneuvoston toiminta, oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta, Nuorten Ääni -toimitus, nuorten osallistuva budjetointi (RuutiBudjetti ja Ruutiraha) sekä vaikuttamisen tapahtumat.

Osallistuvassa budjetoinnissa kaupunkilaiset ratkaisevat 4,4 miljoonan euron käytön

Helsinkiin valmistui vuonna 2017 osallisuusmalli, joka määrittää kaupungin osallisuuden periaatteet, rakenteet ja toimintatavat. Osallistuva budjetointi päätettiin käynnistää kaupungissa uutena osallisuuden toimintatapana, osana osallisuusmallia. Osallistuvassa budjetoinnissa kaupunki avaa vuosittain noin 4,4 miljoonaa euroa kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen. Raha on jaettu seitsemälle alueelle asukasmäärän mukaan ja 20 prosenttia summasta on osoitettu koko kaupunkia koskeville suunnitelmille. Kaikki kaupunkilaiset voivat tehdä ehdotuksia siitä, mihin raha käytetään. Helsingissä on kansainvälisesti verrattain alhainen osallistuvan budjetoinnin äänestysikäraja ja kaikki 12 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat kaupunkilaiset voivat äänestää. Kaupunki on sitoutunut toteuttamaan kaikki äänestyksessä menestyneet suunnitelmat. Ehdotusten keruussa, suunnitelmien tekemisessä ja äänestyksessä käytetään avoimen lähdekoodin digitaalista alustaa.

Kaupunkilaiset tekivät osallistuvaan budjetointiin yhteensä lähes 1300 ehdotusta. Osana osallistuvan budjetoinnin prosessia järjestettiin yhteiskehittämisen työpajoja eri puolilla kaupunkia. Työpajoissa ehdotuksista muokattiin konkreettisia suunnitelmia ja kuhunkin suunnitelmaan liitettiin useita ehdotuksia. Näihin osallistui yli 800 kaupunkilaista ja 170 kaupungin asiantuntijaa. Osallistuvan budjetoinnin kaikista ehdotuksista jalostettuja suunnitelmia tehtiin yhteensä 350. Suurin osa ehdotuksista kohdistui kaupungin rakennetun ympäristön kehittämiseen, esimerkiksi liikuntapaikkojen ja puistojen kunnostamiseen ja rakentamiseen.

Osallistuvan budjetoinnin toteutuksessa huomioidaan kaupunkilaisten erilaiset tarpeet ja esteet osallistumiselle. Kaupunkilaiset saivat tukea digitaalisella alustalla toimimiseen kaikissa kaupungin kirjastoissa sekä stadiluotsien järjestämissä yli 100 tapahtumassa ympäri kaupunkia. Ehdotusten jättämisen tueksi Helsinki kehitti yhteistyössä palvelumuotoilutoimisto Hellonin kanssa osallistuvan budjetoinnin korttipelin. Pelin tavoitteena on madaltaa osallistumisen kynnystä sekä auttaa ymmärtämään osallistuvan budjetoinnin prosessia.

Helsingin kaupunkistrategian seurannassa uudistuvat palvelut ja asukaslähtöisyys-osa-alueella vaikuttavuusmittarina on osallistuvan budjetoinnin äänestysprosentti. Sitä seurataan vuodesta 2018 alkaen vuosittain koko Helsingin, aluetason ja ikäryhmien mukaan. Osallistuvan budjetoinnin äänestysprosenttia seurataan niin, että äänestyskäyt-

täytymistä voidaan tutkia vastaavasti kuin valtiollisissa ja kuntavaaleissakin. Kaupunginhallitukselle tuodaan alkusyksystä 2019 selvitys osallistuvan budjetoinnin ensimmäisestä toteutuksesta, jotta osallistuvan budjetoinnin periaatteita ja toteutustapaa voidaan tarvittaessa korjata.

Helsinkiäisten palautteita käsitellään tehostetusti, myös tekoälyä käyttäen

Helsingin kaupunki on keväällä 2018 käynnistänyt kaupungin palautekanavien ja palautteiden käsittelyn uudistamishankeen. Tavoitteena on tarjota kaupunkilaisille entistä selkeämmät tavat palautteen antamiselle ja kysymysten esittämiselle. Kanavien tulee olla helposti löydettävissä ja käytettävissä. Palautteiden käsittelystä tulee tehokkaampaa ja nykyistä läpinäkyvämpää, ja kaupunkilaiset voivat seurata palautteesta seuraavia toimenpiteitä tarkemmalla tasolla. Palautekanavia kehitetään yhdessä kaupunkilaisten kanssa muun muassa palvelumuotoilun menetelmillä. Palautteiden määrää, tyyppiä, käsittelyaikoja ja toimenpiteitä seurataan. Kaupungin palvelulupaus on, että palautteeseen vastataan 7 vuorokauden kuluessa. Vuonna 2018 keskimääräinen vastausaika oli kaupunkitasolla 6,5 vuorokautta.

Vuosina 2018 ja 2019 toteutettiin pilotti, jossa kaupungin palautedataa louhittiin tekstianalytiikkatyökalulla ja saatiin näin uusia näkymiä kaupungin vastaanottamien palautteiden sisältöihin, aiheisiin ja tyypeihin. Jatkossa tavoitteena on tekoälyn ja koneoppimisen avulla luoda paremmat edellytykset palautteiden hyödyntämiselle osana palvelujen ja toiminnan kehittämistä sekä johtamisen tukena.

Kaupunki kerää avoimena oleviin suunnitelmiinsa mielipiteitä Kerro kantasi -kuulemispalvelussa, jota kehitetään vuoden 2019 aikana vuorovaikutteisempaan suuntaan mahdollistamalla muun muassa fasilitoitua keskustelua. Palveluun on vuoden 2014 joulukuusta alkaen annettu yli 26 000 mielipidettä ja siellä on toteutettu 107 kuulemistä. Kaupungin aiemmin käyttämä Kerro kartalla -palvelu korvataan uudella karttapohjaisella kyselytyökalulla, joka mahdollistaa kaupunkilaisten oikea-aikaisen matalan kynnyksen osallistumisen eri alueita koskeviin suunnitelmiin ja päätöksentekoprosesseihin.

Toteutamme monikanavaisen 24/7-asiakaspalvelun

Viitekehyksenä monikanavaisen 24/7-asiakaspalvelun toteuttamisessa on edellisen strategiakauden aikana valmistunut asiakaspalvelumalli. Mallissa Helsingin kaupunki on kehittänyt periaatteet asiakaslähtöisten palveluiden tuotta-

miseen ja asiakaskokemuksen kehittämiseen. Mallia on kehitetty yhdessä asiakkaiden, kaupungin työntekijöiden, yritysten ja viiden muun suomalaisen kaupungin kanssa ja se korostaa yhteisten, toimivien ja tehokkaiden työvälineiden merkitystä ja keskittyy työntekijöiden omaehtoiseen työnsä kehittämiseen.

Asiakaspalvelumallissa esitetään toimenpiteiksi seuraavia:

1. *Otetaan käyttöön yhteinen asiakaspalvelumalli ja yhtenäiset työvälineet*

Kaupungin eri asiakaspalveluiden aukioloajat vaihtelevat ja yhä useampi helsinkiläinen haluaa hoitaa asiansa virka-aikojen ulkopuolella. Helsingin tavoitteena on tarjota monikanavainen, hyvin toimiva ja tehokas 24/7-asiakaspalvelu, jossa asiakasta palvellaan hänelle luontevimmalla tavalla. Malli otetaan käyttöön ja sitä kehitetään yhteistyössä toimialojen ja liikelaitosten kanssa.

Monikanavaisen 24/7-asiakaspalvelun edellytyksenä ovat yhtenäiset ja toimivat työvälineet. Yhteisen kaupunkitasoisen asiakaspalvelumallin käyttöönotto luo tarpeen kaupunkitasoiselle asiakaskokemuksen johtamiselle. Yhteisen toimintamallin myötä on mahdollista ottaa käyttöön uudet tekniikat ja uudet kanavat. Sen avulla voidaan tasoittaa ruuhkia ja tarjotaan laadukasta asiakaspalvelua 24/7.

2. *Sisällytetään monikanavaisuuteen myös monitoimijuus ja yhteistyö*

Hyvä, toimiva ja tehokas asiakaspalvelu edellyttää paitsi monikanavaisuutta myös monitoimijuutta ja yhteistyötä eri organisaatioiden ja toimijoiden välillä. Tähän liittyen on jo käynnistetty lukuisia yhteistyömalleja, joissa yhteistä asiakasta palvellaan yhteistyössä eri organisaatioiden kesken.

International House Helsinki -palvelukokouksessa (IHH) on Helsingin kaupungin lisäksi mukana valtion eri viranomaisia ja Espoon kaupunki, keskustakirjasto Oodissa asiakasta palvelevat yritysten ja valtiollisten toimijoiden lisäksi kaikki kaupungin toimialat sosiaali- ja terveystoimialaa lukuun ottamatta ja lisäksi useissa meneillään olevissa hankkeissa (esimerkiksi Jalkautuva neuvonta, JaNe) tehdään tiivistä yhteistyötä eri järjestöjen kanssa.

Kaupungin johtoryhmä hyväksyi Helsingin digitalisaatio-ohjelman tavoitteet, laajuuden ja keskeisimmät kehitysalueet kokouksessaan 4.3.2019. Ohjelmaan sisältyy myös monikanavaisen asiakaspalvelun tavoitetila. Sen mukaan yhteisessä toimintamallissa otetaan käyttöön uudet tekniikat ja kanavat, jotka mahdollistavat 24/7-asiakaspalvelun.

Helsingin osallisuusmallin perustana on kaupunkilaisten tieto ja osaaminen. Parempaa Helsinkiä rakennetaan yhdessä.

Digitaalisen osallisuuden alustoja kootaan yhteen

Helsingin kaupunki kehittää digitaalisten osallistumisalustojen kokonaisuutta tiiviissä yhteistyössä kaupunkilaisten ja kehittäjäryhmien kanssa. Tavoitteena on vielä vuoden 2019 aikana yhdistää eri osallistumis- ja palautepalvelut selkeäksi kokonaisuudeksi, jossa kaupunkilaiset voivat helposti osallistua itseään kiinnostaviin aiheisiin. Kaupunkilaiset voivat tällöin myös personoida osallistumispalvelut omien kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti. Kaupunki laatii kattavan kanavastrategian, jonka mukaisesti myös osallistumisen kanavien yhtenäistäminen toteutetaan.

Yhtenä keskeisenä osallistumisen alustana Helsingin kaupunki kehittää avoimen lähdekoodin Decidim-osallistumisalustaa yhdessä Barcelonan ja muiden Euroopan kaupunkien ja kehittäjäryhmien kanssa. Alustan päälle rakennetaan palveluita, joiden kautta kaupunkilaiset ja yhteisöt voivat tuottaa uusia kehitysideoita ja jatkojalostaa niitä eteenpäin yhdessä toisten kaupunkilaisten ja kaupungin asiantuntijoiden kanssa. Helsingissä palvelua on hyödynnetty digitaalisena alustana osallistuvassa budjetoinnissa, pormestarin ideakilpailussa (Maailmantoimivin-kaupunki.fi) sekä henkilöstön kehittämisohjelmien keruussa (Ideapaahtimo).

Asukkaat osallistuvat palvelujen ja palveluverkon kehittämiseen

Helsingin osallisuusmallin perustana on kaupunkilaisten tieto ja osaaminen. Parempaa Helsinkiä rakennetaan yhdessä. Helsinki kutsuu kaupunkilaisia ja kumppaneitaan mukaan kehittämään

Helsinki on avannut kaikkien käyttöön lähes 400 tietoaineistoa ja 23 avointa rajapintaa tietojärjestelmiin.

Avointen rajapintojen määrä, ulkoiset rajapinnat

23

Avattujen tietoaineistojen määrä

400

Keskushallinnon ja kaupunkiyhteisten ohjelmien digihankkeiden määrä

19

digipalvelut

14

tukitoiminnot

12

tiedonhallinta

11

digiedellytykset

10

perus-it

5

kokeilut

kaupunkia, sen palveluita ja alueita. Meidän Stadi on yhteisöllisyyden, vaikuttavien tekojen ja kohtaamisten paikka. Kaupungin päätöksenteko on avointa ja osallistavaa. Positiivista kaupunkikokemuksesta välitetään myös hyvän palvelukulttuurin ja vuorovaikutteisen viestinnän kautta.

Helsingin osallisuuden periaatteet on kirjattu kaupungin hallintosääntöön, mikä tarkoittaa, että ne sitovat koko kaupunkiorganisaatiota. Osallisuuden periaatteet ovat yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen, omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen sekä yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen. Kaupungin kaikilla neljällä toimialalla on oma osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelma, joissa tarkemmin kuvataan, miten osallisuutta toteutetaan käytännössä.

Uusi asukasosallisuuden strategiamittari mittaa jatkossa sitä, millaisia osallisuuden menetelmiä toimialoilla on käytössään palveluiden kehittämisessä. Asukasosallisuuden toteutuminen toimialoilla -mittarilla seurataan keskeisimpien asukasosallisuuden menetelmien (verkkokyselyt ja -keskustelut, digitaaliset vuorovaikutusalustat, yleisötilaisuudet, kokemusasiantuntijat, raati-työskentely, palvelumuotoilu, yhteiskehittäminen) käyttöä toimialojen eri palvelukokonaisuuksissa. Toimialat raportoivat lautakunnille asukasosallisuuden menetelmien käytöstä kaupunkitason mittaria yksityiskohtaisemmin osallisuusraporteissaan. Mittari raportoidaan jatkossa kerran vuodessa kaupunginhallitukselle.

Kehitämme Helsinki Region Infoshare -palvelua avoimen datan clearing house -palveluna

Helsinki Region Infoshare -palvelun (HRI) tukemana Helsingin kaupunki avaa dataa, joka lisää kaupungin läpinäkyvyyttä. Muun muassa kaupungin talouteen, päätöksentekoon ja ostoihin liittyvät avoimet datat ja niistä tehdyt sovellukset ja visualisoinnit tekevät kaupungin toiminnasta läpinäkyvämpää. Avoin data mahdollistaa myös kaupungin sisäisen toiminnan tehostamista, kun data on helposti ja nopeasti löydettävissä, saatavilla ja helposti uudelleenkäytettävissä muodossa.

Helsinki Region Infoshare -palvelun tukemana Helsingin kaupunki avaa dataa, mikä takaa sekä julkisten tietojen saannin että niiden vapaan hyödyntämisen. HRI:stä löytyy laaja kirjo datojen, kuten paikkatietoja ja tilastoja sekä talouteen, toimintaan, päätöksentekoon ja ostoihin liittyviä datojen. Nämä edistävät demokratiaa ja kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä ovat pohjana muun muassa (data)journalisille, tutkimukselle sekä sovelluskehitykselle. HRI viestii aktiivisesti saatavilla olevista datoina ja auttaa mahdollisuuksien mukaan tietopyynnöissä ja datan löytämisessä sekä hyödyntämisessä.

Kaupungin talouteen, päätöksentekoon ja ostoihin liittyvät avoimet datat ja niistä tehdyt sovellukset ja visualisoinnit tekevät kaupungin toiminnasta läpinäkyvämpää. Tämä edistää demokratiaa.

Kehitämme digitaalisia työkaluja ja tuemme palvelumuotoilua

Kaupunki on tarjonnut Helsinki Labin kautta vuoden ajan apua ja neuvontaa käyttäjälähtöisten kehityshankkeiden käynnistämiseen. Mukana on ollut digitalisaatiota hyödyntäviä hankkeita kuten Ahjo-asianhallintajärjestelmän käyttökokemuksen parantaminen ja iltapäiväkerhotoimintaan ilmoittautumisen helpottaminen. Lisäksi kaupunki on lähentynyt kehittämään Helsinki Design System -kokonaisuutta, joka auttaa rakentamaan käytettävää ja yhtenäistä asiakaskokemusta yli verkkopalvelujen.

Kaupunki on muodostanut digitalisaatio-suunnitelman, jossa yksi aihekokonaisuus on data, tekoäly ja robotisaatio. Yksi kärkihankkeista on laatia datastrategia, jolla määritellään yhteiset periaatteet datan jakamiselle ja hyödyntämiselle.

Datan ja tekoälyn käyttö perustuu luottamukselle, jota kaupunki haluaa vahvistaa toimimalla avoimesti ja vastuullisesti. Tekoälyn eettisten periaatteiden muodostaminen tapahtuu laajas- yhteistyössä niin muiden kaupunkien kuin myös asukkaiden kanssa. Helsinki on järjestänyt kansainvälisen datan ja tekoälyn eettisten periaatteiden määrittelyn työpajan, jossa työ on aloitettu. Periaatteiden määrittelyä on toteutettu yhteistyössä muun muassa Lontoon kaupungin kanssa. Helsinki on liittynyt kansainväliseen Cities for Digital Rights -verkostoon, jossa on määritelty yhteisiä periaatteita datan avoimuudelle ja käyttäjien oikeuksille.

Kaupunki on hyödyntänyt robotisaation mahdollisuuksia (RPA) muun muassa taloushallinnon prosesseissa. Kaupungilla on RPA-osaamista kahdessa yksikössä (palvelukeskus ja talous-

hallintopalvelut). Robotisaation hyödyntämistä edistetään myös kaupungin digitalisaatiosuunnitelman kautta.

Helsingin taloutta hoidetaan vastuullisesti, kestävästi ja tuottavasti

Kaupungin talouden kestävä kasvutason arvioimiseksi tehdään vuosittain väestönkasvuun, kustannustason nousuun ja tuottavuuden parantamiseen perustuva laskelma. Käyttömenojen kaupunkitasoinen kokonaisraami on johdettu läpinäkyvästi strategian laskukaavalla, joka ottaa huomioon väestönkasvun ja kustannustason muutoksen sekä 0,5 prosentin tuottavuustavoitteen. Väestönkasvu perustuu kaupungin laati- maan väestöennusteeseen ja kustannustason nousu peruspalvelujen hintaindeksiin.

Talousarvioehdotukseen sisällytetään vuosina 2018–2022 asiakas- ja suoritemäärien kehitys eriteltyinä väestönkasvuun ja muihin tekijöihin. Lisäksi huomioidaan, että kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki tavoittelee yksikkökustannuksissa muiden suurten kaupunkien keskiarvoa palveluissa, joissa yksikkökustannukset ovat muita suuria kaupunkeja korkeammat. Talousarvioehdotuksiin tulee sisällyttää palveluiden yksikkökustannukset tilinpäätöksen 2018 mukaisena sekä niiden kehitys 2019–2022, sekä niihin perustuen tuottavuuskehitys.

Investointien ohjelmoinnissa keskeisinä periaatteina ovat vaikuttavuus ja oikea-aikaisuus. Investointien kokonaistaso mitoitetaan tulos- ja rahoituslaskelmiin pohjautuen strategian taloustavoitteen mukaisesti siten, ettei lainakanta asukasta kohti kasva. Vuosina 2017 ja 2018 investointien toteuma on jäänyt selvästi käytettävissä olevia määrärahoja alhaisemmaksi. Kaupungin vuosien 2020–2022 investointitaso voi näin tarvittaessa olla korkeampi verrattuna vuosien 2017 ja 2018 toteutuneeseen investointitasoon. Investointiraamissa kaupungin 10-vuotisen investointiohjelman vuotuinen kokonaisinvestointitaso on noin 758 miljoonaa euroa sisältäen liikenneliikelaitoksen sekä muiden liikelaitosten investoinnit.

Kaupunki ja veronsaajien oikeudenvälöntakeskus ovat edistäneet juridisin prosessein hankkeita, joissa on kyseenalaistettu verohallinnon olemassa olleita kiinteistöverotuksen toteutuksen tulkintakäytäntöjä. Näiden prosessien myötä (mm. korkeimman hallinto-oikeuden 29.3.2018 vuosikirjapäätös) kiinteistöverotuksen piiriin on saatu sellaista rakennuksien pinta-alaa, mitä ei ole aikaisemmin verotettu oikeudenmukaisesti. Lisäksi kaupunki on vaikuttanut valtakunnalliseen kiinteistöverotuksen kokonaisuudistukseen, jonka tarkoituksena on uudistaa kiinteistöverotuksen verotusarvoja oikeudenmukaisemmaksi sekä avoimemmaksi.

Kaupunkikonsernin omistajapolitiikka tukee palvelujen järjestämistä, taloutta ja yhteiskunnallisia tavoitteita

Kaupunkikonserni on omistus- ja hallintorakenne, jonka tarkoituksena on mahdollistaa siihen kuuluvien yksiköiden välinen yhteensopivuus ja yhteistyö, josta koituu hyötyä kaupungin asukkaille ja alueelle. Kaupunki emoyhteisönä vastaa kaupunkikonsernin kehityksen ohjaamisesta sekä kaupungin järjestämien palvelujen määrittelystä. Yhteisöjä käytetään täydentämään kaupungin omaa palvelutuotantoa ja hoitamaan kaupunkikonsernin tarvitsemia tukitoimintoja sekä kaupungin ja ulkopuolisten organisaatioiden yhteistyössä hoitamissa tehtävissä. Konserniin kuuluu noin kahdeksankymmentä tytäryhtiötä ja säätiötä.

Helsingissä kaupunginhallituksen konsernijaosto valvoo säätiöiden ja tytäryhteisöjen toimintaa. Konsernijaostossa on yhdeksän valtuuston valitsemää jäsentä ja sen toimikausi on kaksi vuotta. Jaoston tehtävänä on seurata Helsingin kaupunkikonsernin toimintaa ja sitä, että konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja säätiöt toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Valtuuston päättämä konserniohje tukee kaupunkikonsernin johtamista kaupungin tavoitteiden mukaisesti kokonaisuutena ja yhtenäisillä toimintaperiaatteilla, kaupunkikonsernin kokonaisuutena huomioon ottaen. Osana tytäryhteisöjen ohjausta Helsingin kaupungin talousarviossa asetetaan vuosittain toiminnallisia ja/tai taloudellisia tulostavoitteita merkittävimmille tytäryhteisöille. Lisäksi kaupungin määräysvallassa olevat tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja talouden kehittymisestään määrääjain laadittavilla osavuosisikatsauksilla.

Hyvä työllisyys ja sosiaalinen kestävyys liittyvät tiiviisti yhteen

Kaupungin työllisyydenhoidon toimenpiteet tähtäävät siihen, että helsinkiläiset ovat osaamistaan, koulutustaan ja kykyjään vastaavissa töissä. Erityisesti ammatillisella koulutuksella varmistetaan, että yritysten tarpeet ja työntekijöiden osaaminen kohtaavat. Työllisyydenhoidon toimenpiteinä kaupunki tarjoaa toimialoiltaan vuosittain tuhansia palkkatuki-, oppisopimus- koulutus- ja työkokeilumahdollisuuksia, tukee kaupunkistrategian painopisteiden mukaisia työllisyys-hankkeita ja nuorten kesätyömahdollisuuksia sekä osallistuu uudenlaisiin työllistymistä edistäviin ostopalvelukokeiluihin. Aloittavaa yrittäjätoimintaa edistetään uusyrityskeskus NewCo Helsingissä.

Lisäksi kaupunki kannustaa ja tukee asukkaidensa työllistymistä yksityiselle sektorille etsimällä yrityskoordinaattoritoiminnalla uusia

Lainakanta €/asukas

2017

1871 €

2018

1693 €

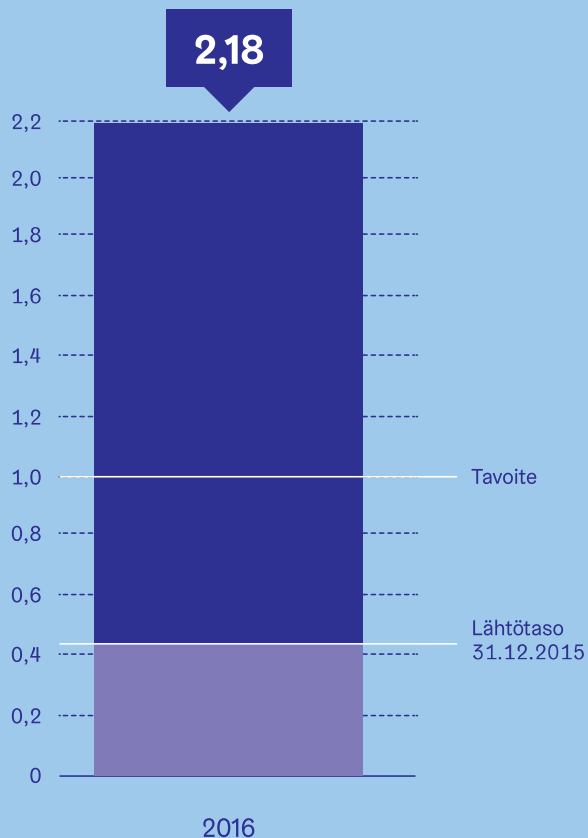
Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Arvioitu lainanotto vuonna 2019

115 milj. €

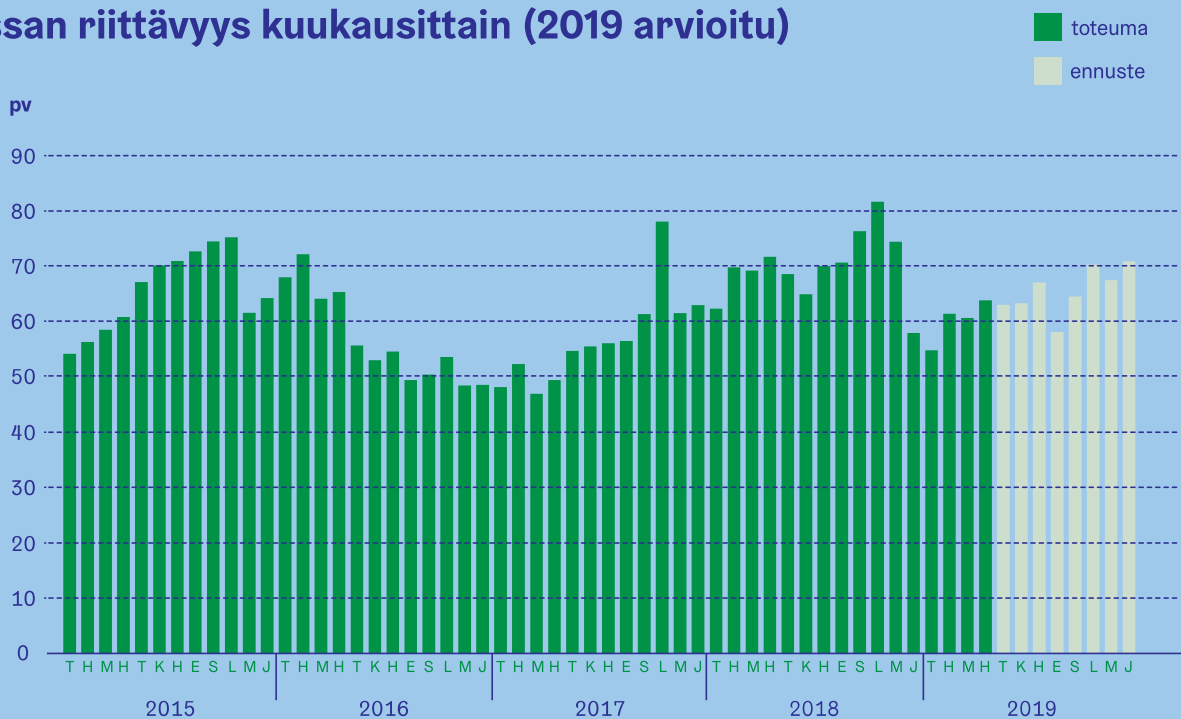
Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Helsinkiiläisten yksityisen sektorin kokoaikaisten työpaikkojen määrän kasvu suhteessa asukasluvun kasvuun

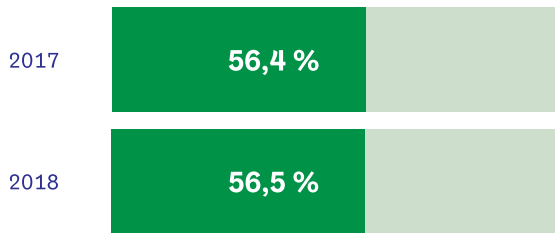
Lähde: Tilastokeskus

Kassan riittävyys kuukausittain (2019 arvioitu)

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Osuus henkilöstöstä, joka kokee vaikutusmahdollisuuden muutoksiin töissä

Lähde: Työterveyslaitos

työllistymismahdollisuuksia sekä myöntämällä rahallisenä tukena Helsinki-lisää. Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevat työttömät pyritään huomioimaan kaupungin hankintojen tarjouskilpailujen työllistämisehdoissa. Lakisääteisiä palveluita ovat monialainen yhteistoiminta (Helsingin TYP) sekä sosiaali- ja terveystoimialan järjestämä kuntouttava työtoiminta. Kaupungilla on myös monia eri kohderyhmille suunnattuja vakiintuneita työttömyyden vähentämiseen tähtäviä rakenteita, jotka ovat kohdennettuja esimerkiksi nuorille, maahanmuuttajille ja vajaatyökykyisille.

Elinkeino-osasto koordinoi ja kehittää kotouttamisasiota lakisääteisen Kaikkien Stadi -Helsingin kotouttamisohjelman 2017–2021 mukaisesti. Erityisesti edistetään työperusteista maahanmuuttoa sekä kansainvälisten osaajien houkuttelua ja asettautumista. Kotouttamisohjelman tavoitteina on, että ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset pääsevät osaamistaan, koulutustaan ja kykyjään vastaaviin tehtäviin. Työnantajana kaupunki kehittää rekrytointiaan vastaamaan monimuotoistuvan kaupungin ja helsinkiläisten tarpeita. Lisäksi Helsinki panostaa erityisesti kasvatukseen ja koulutuksen kehittämiseen osana kotouttamisohjelmaa sekä edistää hyviä väestösuhteita ja ehkäisee eriarvoistumista.

Helsinki kehittää työn tekemisen muotoja, työympäristöä ja toimintakulttuuria osaamisen, johtamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta

Avoimuuteen ja luottamukseen perustuvalla valmentavalla johtamisella tuetaan henkilöstön vastuullisuutta, omatoimisuutta ja avointa tiedon kulkua. Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma toteutetaan kaikissa kaupungin organisaatioissa. Tätä tuetaan sekä esimiehille että työyhteisöille tarjottavalla koulutuskokonaisuudella.

Henkilöstön osallistumisen käytäntöjä ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä edistetään esimerkiksi innovaatiokilpailuin

Osallisuushankkeella vahvistetaan henkilöstön osallistumismahdollisuuksia ja kehitetään uusia osallistamisen menetelmiä ja välineitä.

Valmentavalla esimiestyön otteella vahvistetaan henkilöstön työn merkityksellisyyttä ja mahdollisuutta vaikuttaa omaan työhönsä ja organisaation toimintaan. Osana henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia on kehitetty ideointi- ja innovaatiotoimintaa muun muassa toteuttamalla Ideapahtimo-kokeilu, jossa myös palkitaan hyvistä ideoista. Lisäksi hyödynnetään O365-työkaluja, jotka mahdollistavat läpinäkyvyyttä, henkilöstön osallistumista ja yhdessä kehittämistä yli organisaatorajojen.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Yhteistyö YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisen toimeenpanon onnistumiseksi

Merkittävä osa kestävän kehityksen tavoitteiden tosiasiallisesta toimeenpanosta toteutuu paikallisella tasolla. Kaupunkien rooli tavoitteiden onnistumisessa on keskeinen. Kestävän kehityksen tavoitteet muuttuvat agendasta teoiksi nimenomaan kaupunkitasolla. Tavoitteissa onnistuminen vaatii tulevaisuudessa valtioiden ja kaupunkien vahvaa yhteistyötä, mutta myös yhteistyötä paikallisella tasolla, ekosysteemin toimijoiden kesken sekä kaupungin sisällä.

Helsingin kaupunki tuotti oman toimeenpanoraporttinsa työryhmässä, jossa oli edustus useasta eri kaupungin osastosta ja yksiköstä. Tavoitteiden laajuuden takia on oleellista, että kaupunkiorganisaation koko tietotaito ja osaaminen valjastetaan prosessin käyttöön. Samaan aikaan on tarpeellista, että kokonaisuuteen sitoudutaan vahvasti kaupungin johdon tasolla.

Helsinki teki läheistä yhteistyötä New Yorkin kaupungin kanssa koko prosessin ajan. Keskeistä on kuitenkin myös varmistaa, että yhä useampi kaupunki valitsee paikallisen toimeenpanoraportoinnin mallin ja tätä kautta pystymme synnyttämään verkoston, jonka tavoitteena ei ole ainoastaan kaupunkitasoinen onnistuminen vaan maailmanlaajuinen vaikuttaminen. Yksi keskeinen osa-alue tässä on vuoropuhelu YK:n kanssa.

Valtion ja kaupungin välinen toimiva suhde on keskeinen osa kestävän kehityksen tavoitteiden onnistumista. Niissä maissa, joissa yhteistyö on mahdollista yhteisen arvopohjan ja tavoitteiden näkökulmasta tulisi pyrkiä läheiseen suhteeseen sekä raportoinnin että toimeenpanon osalta. Suomessa kuusi suurinta kaupunkia ovat aloittaneet yhteistyön valtioneuvoston kanssa, jotta kaupungit voivat antaa panoksensa seurantaan.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ovat universaaleja ja sellaisina koskettavat kaikkia. Koko ekosysteemin on toimittava yhdessä, jotta positiiviseen tulokseen päästään. Tämä tarkoittaa yhteistyötä ei vain kaupunkien ja valtioiden kesken, vaan myös yritysten, järjestöjen ja tutkimusorganisaatioiden kesken. Ekosysteemi-lähtöinen ajattelu mahdollistaa tulevaisuudessa

tuloksekkaan toimeenpanon. Helsingin hankkeen seuraava vaihe onkin osallistaa koko ekosysteemi tavoitteiden toimeenpanoon ja kriittisen massan kokoamisen kautta saavuttaa konkreettisia tuloksia tehokkaammin.

Keskeiset havainnot

Helsinki panostaa laadukkaaseen koulutukseen ja oppimismahdollisuuksiin (SDG 4)

Helsinki haluaa olla maailman vaikuttavin paikka oppia. Tavoitteena on taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Kaupunki tarjoaa jo nykyisin kaupunkilaisille laadukkaat ja vetovoimaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut.

Helsinki panostaa koulutuksen investointeihin tasavertaisten mahdollisuuksien edistämiseksi. Oppimisympäristöä laajennetaan ja monipuolistetaan, ja koulujen arvioiden mukaan oppilaat työskentelevät aikaisempaa enemmän yhdessä, tuottavat tietoa ja ratkaisevat ongelmia yhdessä. Yhteisöllinen työskentely vahvistaa myös tulevaisuudessa tarvittavaa sosioemotionaalisten taitojen kehittymistä. Digitalisaatio-ohjelman hankkeita on käynnistynyt ja sen mukaisesti on toteutettu oppilaskonehankintoja ja uudistettu koulujen esitystekniikkaa. Tasa-arvoisuutta edistävä Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018–2021 toteutetaan 28 toimenpiteen avulla, joista ensimmäisiä toimenpiteitä pilotoidaan parhaillaan. Lisäksi Helsinki on kohdentanut 2 miljoonaa euroa toisen asteen opiskelijoiden matkakustannuksiin, oppimateriaaleihin sekä kulttuurikäynteihin.

Helsinki tarjoaa viisivuotiaille maksutonta varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste on tavoitteen mukaisesti noussut. Helsinki tarjoaa jo kaikille peruskoulun päättävälle jatkokoulutuspaikan Helsingissä. Myönteinen erityiskohtelu on käytössä ja edistää tehokkaasti tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden toteuttamista. Ensimmäisen vieraan kielen opetus on vuoden 2018 syksystä lähtien aloitettu jo ensimmäiseltä luokalta. Lisäksi kaupunki panostaa kielten opetuksen tarjontaan

muun muassa kasvattamalla englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen paikkamääriä. Ympäristökasvatuksen sisällyttämisellä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ympäristöjohtamiseen ja opetussuunnitelmiin varmistetaan, että kestäviin elämäntapoihin liittyvät tiedot opitaan jo varhaiskasvatuksesta lähtien.

Helsingin kaupunkistrategian ja toimenpiteiden tavoitteet osuvat hyvin yhteen YK:n asettamien koulutusta koskevien tavoitteiden kanssa (SDG4). Tässä raportissa kuvatut toimenpiteet edistävät laajamittaisesti avoimen, tasa-arvoisen ja laadukkaan koulutuksen sekä elinikäisen oppimisen tavoitteita. Ainoastaan kehitysmaihin osoitettava suora tuki ei nouse Helsingin kaupunkistrategiassa ja toimenpiteissä esiin.

Helsinki edistää kestäväää talouskasvua, työllisyyttä ja säällisten työpaikkojen syntymistä (SDG 8)

Helsinki haluaa olla Suomen paras kaupunki yrityksille. Kaavoituksen avulla pyritään luomaan kaupunkirakennetta, joka tarjoaa yrityksille ja niiden työntekijöille houkuttelevia ja monipuolisia sijaanmahdollisuuksia hyvin saavutettaville alueille. Tähän liittyen kaupungissa kehitetään aktiivisesti myös liike-elämän logistiikan edellytyksiä. Helsinki haluaa luoda toimivan ja viihtyisän urbaanin ympäristön, joka tarjoaa hyvän kasvualustan yritysten innovaatiotoiminnalle ja joka edistää kestäväää talouskasvua ja työllisyyttä.

Helsinki on käynnistänyt useita hankkeita, joilla Helsinkiin pyritään houkuttelemaan ulkomaisia yrityksiä, investointeja, työperäistä maahanmuuttoa ja matkailijoita. Koko kaupunkia kehitetään alustana kokeiluille ja uutta luovalle innovaatiotoiminnalle, mutta erityisesti panostetaan Helsingin keskusta-alueen vetovoimaisuuteen. Tavoitteena on varmistaa keskustan kansainvälinen kilpailukyky niin yritysten sijoittumis- ja investointikohteena, kuin asuinpaikkana ja vierailukohteena. Samaan aikaan edistetään kasvuyrittäjyyttä, innovaatioekosysteemiä ja kehitetään yliopistokampuksia. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmassa edistetään useita kestäväää kulutukseen ja tuotantoon liittyviä tavoitteita. Kaupungin kansainvälistä vetovoimaa ja näkyvyyttä edistetään myös uusien, kaupunkilaisten elämänlaatua parantavien ja päästöjä vähentävien kaupunkiratkaisujen muodossa. Esimerkkinä tästä toimii Kalasataman alueen kehittäminen. Matkailua kehitetään kestävään matkailun ohjelman mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen koulutustarjonta on suunniteltu vastaamaan laadullisesti ja määrällisesti tulevaisuuden työvoimatarpeisiin. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi on käynnistetty laaja Mukana-ohjelma. Lisäksi Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut

kehittää aktiivisesti toimintaa työvoimapula-aloille ja on myös mukana kehittämässä työllisyyden ekosysteemin toimintaa.

Helsingin kaupunki edistää monin eri keinoin kestäväää talouskasvua ja työllisyyttä sekä säällisten työpaikkojen syntymistä. Kestäväää talouskasvua edistetään muun muassa luomalla yrityksille kestäväää kehitystä tukevia toimintaympäristöjä, panostamalla teknologiseen kehitykseen ja innovaatiotoimintaan sekä tukemalla yrittäjyyttä ja kasvuyrityksiä. Samalla kaupunki tukee monin eri tavoin asukkaidensa työllistymismahdollisuuksia, erityisesti niiden, joiden osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä. Lisäksi kaupunki edistää säällisten työpaikkojen syntymistä varmistamalla, että kaupunki toimii työnantajana eettisesti kestäväällä tavalla, varmistamalla, että myös työntekijät toimivat työssään kaupungin eettisten periaatteiden mukaisesti sekä noudattamalla hankinta-toiminnassaan kansainvälisen työelämän perusnormeja ja eettisiä periaatteita, edellyttämällä sitä myös sopimuskumppaneiltaan sekä olemalla aktiivinen yhteistyökumppani näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Helsingin kaupunki edistää toiminnassaan laajasti YK:n tavoite 8:n mukaisia tavoitteita. Ainoastaan tavoitteet 8.10 (“Tukea kotimaisten rahalaitosten kykyä tarjota pankki-, vakuutus-, ja rahoituspalveluja kaikille”) ja 8a (“Lisätä kauppaan tukevaa kehitysapua kehitysmaille”) jäävät kaupungin toiminnassa vähemmälle huomiolle.

Helsinki panostaa voimakkaasti eriarvoisuuden vähentämiseen (SDG 10)

Eriarvoisuuden vähentäminen niin väestöryhmien kuin alueidenkin välillä on yksi Helsingin kaupunkistrategian keskeisimmistä tavoitteista. Kaupungin sosiaalipolitiikassa nojataan inhimillisyyteen, tukitoimenpiteiden oikea-aikaisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Tavoitteena on, että hyvinvointia tuetaan jo ennen ongelmien ilmaantumista. Siksi apua ja tukea tarvitsevat pyritään tavoittamaan ajoissa, erityisesti heidät, jotka tarvitsevat paljon tukea ja hoitoa. Erilaisien toimenpidekokonaisuuksien tähdätään laaja-alaiseen systeemiseen muutokseen, jonka myötä syrjäytyminen, ylisukupolvinen syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä. Tasavertaisten mahdollisuuksien luominen on keskeinen osa eriarvoisuuden vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Sukupuolten välinen tasa-arvo on läpäisevä periaate kaikessa kaupungin toiminnassa.

Helsingin kaupunki on käynnistänyt useita eriarvoisuuden vähentämiseen tähtääviä toimenpidekokonaisuuksia. Nämä toimenpidekokonaisuudet pitävät sisällään laajan joukon eri väestöryhmille suunnattuja tuki- ja palvelu-

toimenpiteitä. Näiden rinnalla pyritään luomaan tasavertaisia mahdollisuuksia osallisuuteen ja toimijuuteen esimerkiksi panostamalla kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen saavutettavuuteen. Terveyttä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja tukevat toimenpiteet ovat osa tätä kokonaisuutta. Toimenpiteiden taustalla on vahvasti myös sosiaalinen ulottuvuus. Nämä kaikki vaikuttavat osaltaan myös alueiden väliseen kehitykseen. Asuinalueiden tasapainoista kehitystä tuetaan vahvasti myös kaupunkisuunnittelun ja asuntopolitiikan keinoin. Tukitoimenpiteitä kohdistetaan erityisesti niille alueille, joille on kasautunut erilaisia huono-osaisuutta ennakoivia tekijöitä.

Helsingin kaupunki toimii muutenkin aktiivisesti edistääkseen eriarvoisuuden vähentämiseen tähtäävää kehitystä. Kaupunki kantaa osaltaan vastuuta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista muun muassa myöntämällä tarveharkintaista, perustoimeentulotukea täydentävää toimeentulotukea ja ehkäisevää toimeentulotukea, jonka tarkoituksena on edistää tuen piiriin kuuluvien henkilöiden ja perheiden sosiaalista turvallisuutta ja oma-toimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulo-

tuesta. Työnantajana Helsingin kaupunki pyrkii työntekijöidensä tasa-arvoiseen kohteluun ja palkkatasa-arvoon. Lisäksi kaupunki osallistuu harmaan talouden torjuntaan ja pyrkii erilaisin toimenpitein vaikuttamaan siihen, että lainsäädäntö ja erilaiset yhteiskunnalliset käytännöt kehittyvät sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Kokonaisuuteen sisältyvät myös eriarvoisuuden liittyvien kehityskulkujen seuranta ja tietoperustan vahvistaminen.

Helsingin eriarvoisuuden vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet kohdistuvat ennen muuta kaupungin asukkaisiin ja alueisiin, kaupungin omiin työntekijöihin sekä kaupungin omaan toimintaan. Samalla kaupunki pyrkii kuitenkin myös aktiivisesti vaikuttamaan lainsäädännön ja yhteiskunnallisten käytäntöjen kehittymiseen yhdensuuntaisesti YK:n tavoitteiden kanssa. Sen sijaan vähemmälle huomiolle kaupungin omassa toiminnassa jäävät YK:n asettamat tavoitteet, jotka tähtäävät erityisesti kehitysmaiden ja kehitysmaissa asuvien tilanteen parantamiseen (YK:n tavoite 10.6, 10.7, 10.a ja 10.b) sekä maahanmuuttajien tekemien rahalähetyskulujen alentamiseen (YK:n tavoite 10.c). Tosin esimerkiksi ihmisten liikkuvuuteen ja siirtolaisuuteen liittyen on huomattava, että Helsinki panostaa

merkittävällä tavalla ulkomaalaistaustaisten asukkaidensa kotoutumiseen ja kantaväestön kanssa tasavertaisten mahdollisuuksien luomiseen.

Helsinki kantaa modernia ilmastovastuuta (SDG 13)

Helsinki korostaa toiminnassaan ekologisia arvoja. Helsingin tavoitteena on olla globaalin vastuun paikallisen toteuttamisen kansainvälisesti verkottunut edelläkävijä. Tavoitteeseen pyritään integroimalla ilmastomuutosta koskevat toimenpiteet strategioihin ja suunnitteluun, voimistamalla sopeutumiskykyä ilmastomuutokseen sekä lisäämällä ilmastomuutokseen liittyvää koulutusta ja tietämystä. Helsinki hyväksyttiin Carbon Neutral Cities Alliance -kaupunkiverkoston (CNCA) jäseneksi maaliskuussa 2019. Helsinki on myös vahvistanut liittyvänsä C40-ilmastoverkoston Sustainable Consumption -ohjelmaan.

Helsinki on tehnyt jo vuosia määrätietoista ilmastotyötä ja on saanut laskettua päästöjä 27 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Aikaisempi hiilineutraaliustavoite oli vuodelle 2050, mutta nykyisen strategian myötä tavoite kiristettiin vuoteen 2035. Tämän seurauksena kaupungille laadittiin kattava ja kunnianhimoinen Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma, joka sisältää kaikkiaan 147 toimenpidettä ja jolla pyritään toimimaan laajasti ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia vastaan. Toimenpideohjelmaa toteutetaan liikenteen, rakentamisen ja rakennusten käytön, kiertotalouden, smart & clean -liiketoiminnan, energiantuotannon, viestinnän ja osallistamisen sekä ilmastotyön koordinoinnin, seurannan ja arvioinnin osa-alueilla.

Helsingin kaupungin tavoitteena on tehdä nopeita toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteet toteuttavat erityisesti YK:n asettaman ilmastotavoitteen (SDG 13) alatavoitteita 13.2 (“Ilmastomuutosta koskevien toimenpiteiden integroiminen kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun”) ja 13.3 (“Ilmastomuutoksen hidastamiseen ja sopeutumiseen liittyvän koulutuksen ja tietämyksen lisääminen sekä kansalaisten ja instituutioiden valmiuksien parantaminen”). Ilmastomuutokseen liittyviin riskitekijöihin sopeutumista silmällä pitäen kaupunki on laatinut ilmastomuutokseen sopeutumisen linjaukset vuosille 2019–2025, joten toimenpiteiden tasolla sopeutuminen on huomioitu, vaikka sitä ei kaupunkistrategiassa nostetakaan erikseen esiin. Sen sijaan YK:n tavoitteissa mainittuja kehitysmaita ja kehittyviin saarivaltioihin kohdistuvia toimenpiteitä Helsingin omassa toiminnassa ei tunnistettu.

Helsinki edistää laaja-alaisesti rauhanomaista ja oikeudenmukaista yhteiskuntakehitystä sekä tehokasta ja vastuullista hallintoa (SDG 16)

Helsinki haluaa olla vakaa, vastuullinen, turvallinen ja luotettava, mutta samalla dynaaminen ja vahvasti ajassa elävä kaupunki. Tavoitteen saavuttamiseksi kaupunki kehittää ja uudistaa toimintamallejaan ja palvelujaan. Kaupungin toiminnassa korostuu erilaisten palvelujen tuottaminen, mutta kaupunki ymmärtää roolinsa yhä enemmän myös edellytysten luojana ja mahdollistajana. Asukkaiden ja sidosryhmien osallisuutta, osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia tuetaan ja vahvistetaan monin eri keinoin. Samalla Helsinki tehostaa omia päätöksentekomallejaan ja palveluprosessejaan. Digitalisaation hyödyntäminen on tässä keskeisessä roolissa.

Helsingin kaupunki vahvistaa kaupunkilaisten turvallisuuden tunnetta muun muassa tekemällä laaja-alaista turvallisuusyhteistyötä eri viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Toimenpiteet kohdistuvat rikosten, häiriöiden, onnettomuuksien ja tapaturmien ennalta ehkäisyn ohella muun muassa päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen sekä lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyyn. Turvallisuuden tunnetta vahvistetaan myös tarjoamalla asukkaille apua ja tukea erilaisissa arjen ongelmatilanteissa. Lisäksi kaupunki panostaa kaupunkilaisten käyttöön tarkoitettujen tilojen turvallisuuteen ja terveellisyteen sekä luo kaupunkisuunnittelun keinoin edellytyksiä turvalliseen kaupunkiympäristölle.

Turvallisuuden rinnalla Helsinki pyrkii vahvistamaan asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden luottamusta kaupunkiorganisaatioon ja sen toimintaan sekä siihen, että kaupunkia johdetaan ja kaupungin henkilöstöpolitiikkaa toteutetaan eettisesti, vastuullisesti ja kestävästi. Luottamusta rakennetaan ennen muuta avoimuuden kautta – Helsingin toimintamalli perustuu mahdollisimman suureen avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Tätä varten Helsinki kehittää digitaalisia ratkaisuja, jotka tekevät helpoksi seurata ja osallistua itseä kiinnostaviin ja koskeviin asioihin sekä avaa julkista tietoa kaikkien hyödynnettäväksi.

Kaupungin vakautta, vastuullisuutta ja pitkäjänteistä palvelukykyä ylläpidetään myös taloussuunnittelun ja omistajapolitiikan keinoin. Helsinki kantaa merkittävän vastuun julkisen talouden tasapainottamisesta myös kansallisesti ja huolehtii samalla oman kokonaistuottavuutensa parantamisesta. Kaupungin investointikykyä huolehditaan muun muassa mitoittamalla investoinnit tasolle, joka kyetään rahoittamaan strategiakaudella tulo-rahoituksella siten, ettei lainakanta asukasta kohden kasva. Kaupunkikonsernin omistajapolitiikassa periaatteena on, että kaupungin omistaminen ja määräysvalta tukevat palvelujen järjestämistä, kaupungin taloutta tai muuten kaupungin

yhteiskunnallisia tavoitteita pitkällä aikavälillä. Näin kaupunki kantaa oman vastuunsa julkisen talouden tasapainottamisesta ja huolehtii kaupungin kokonaistuottavuuden parantamisesta.

Helsingin ennakoitu vahva kasvu kasvattaa jatkossa maan ainoan metropolin roolia koko maan hyvinvoinnin turvaajana. Helsinki tavoittelee valtion kanssa toimivaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Lisäksi Helsinki vahvistaa kansainvälistä toimintaansa kärkinään erityisesti digitalisaatio ja ilmastomuutoksen torjunta, jotka ovat voimakkaimpia globaaleja muutostekijöitä ja siten luontevia kansainvälisen toiminnan profiloitumisalueita. Kaupunkidiplomatiaa hyödynnetään elinkeinopoliittisten intressien edistämiseksi Aasiassa ja erityisesti Kiinassa. Lisäksi kaupunki kehittää kaksoiskaupunkikonseptia Tallinnan kanssa, edistää pohjoismaista yhteistyötä ja vahvistaa kaupunkisuhteita venäläisiin kaupunkeihin.

Helsingin tavoitteet ja toimenpiteet tukevat laaja-alaisesti YK:n tavoitetta rauhanomaisten ja oikeudenmukaisten yhteiskuntien sekä tehokkaiden ja vastuullisten hallintomallien edistämiseksi. Helsingin toimenpiteet kohdistuvat erityisesti asukkaiden turvallisuuden vahvistamiseen, rikosten torjuntaan, kaikkia koskevan vastuullisen, luotettavan, läpinäkyvän ja tehokkaan hallinnon kehittämiseen sekä asukkaiden ja muiden toimijoiden osallisuuden ja osallistumismahdollisuuksien vahvistamiseen. Sen sijaan kaupunki ei osallistu kehitysmaiden osallistumisen laajentamiseen ja vahvistamiseen maailmanlaajuisissa hallintojärjestelmissä (YK:n tavoite 16.8).

Raportointiin liittyviä kehittämistarpeita

Helsingin strategia on kunnianhimoinen ja laaja-alainen asiakirja ja se sopii tavoitteiltaan hyvin yhteen YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa. Raportissa onnistuttiin havainnollistamaan, että Helsingissä on jo toteutettu tai on meneillään paljon toimenpiteitä, jotka edistävät YK:n tavoitteita kaupunkitasolla. Toisaalta havaittiin, että YK:n alatavoitteissa on viittauksia kansainväliseen kehitysyhteistyöhön, joka on Suomessa ensisijaisesti valtion tasoista toimintaa.

Helsingin ensimmäisessä toimeenpanoraportissa keskityttiin pääasiassa kaupunkistrategiaan, strategiaa toteuttaviin kärkihankkeisiin ja Hiili-neutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaan. Näin ollen raportti kuvaa Helsingin kytköksiä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin edellä mainittujen aineistojen näkökulmasta tarkasteltuna. Vaikka näkökulma on strategisesti kokonaisvaltainen, se ei kata kaikkea kaupungin peruspalvelutantoa tai -toimintaa. Raportoinnin laajentaminen koko organisaatioon mahdollistaisi paremman kattavuuden ja syvällisemmän ymmärryksen kaupungin toiminnan yhteyksistä kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Ensimmäisen toimeenpanoraportoinnin jälkeen on mahdollista arvioida raportoinnin tulevaa tasoa. YK:n tavoitteiden seurantaan soveltuvia mittareita olisi tarpeellista kehittää ja täydentää edelleen. Seurantamittariston osalta haasteena on vertailukelpoisen mittariston kehittäminen. Sen takia tähän raporttiin on valikoitu valmiita mittareita pääosin Helsingin kaupunkistrategian seurantamittaristosta.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet alatavoitteineen ovat laaja kokonaisuus. Alatavoitteiden yhtymäkohdat paikallisen tason toimintaan olisi hyvä analysoida yksityiskohtaisemmin, jotta voitaisiin paikantaa aidosti sellaiset tavoitteet, joiden edistämässä Helsingillä on kehitettävää. Toisaalta alatavoitteista olisi hyvä tunnistaa sellaiset, jotka eivät ole relevantteja kaupunkitasoisessa tarkastelussa. Näihin analyyseihin tulisi ottaa mukaan laajasti asiantuntijoita kaikilta toimialoilta. Tarkasteluun olisi hyvä tuoda myös taloudellinen analyysi, jotta voitaisiin arvioida resurssien kohdentamista. Kaupungin ekosysteemin mukaanotto tarkasteluvaiheessa nostaisi myös esiin yhtymäkohtia toimintoihin, jotka eivät ole yksin kaupungin käsissä.

Seuraavat askeleet

Raportin tulosten valossa käydään kaupungin sisällä keskustelu siitä, miten kaupungin strategian jalkautusta tulisi kehittää, jotta kestävän kehityksen tavoitteet kaupunkiorganisaatiossa toteutuisivat mahdollisimman hyvin. Tulokset pyritään jalkauttamaan tehokkaasti kaupungin sisällä. Tämä edellyttää riittävää koordinoitua sekä kaupungin kaikkien toimijoiden laaja-alaista sitouttamista. Tietoisuus kestävän kehityksen tavoitteiden edistämisestä omassa työssä lisää onnistumisen mahdollisuutta.

Kaupunki viestii tuloksista aktiivisesti sidosryhmille ja kaupunkilaisille, jotta tietoisuus kestävän kehityksen tavoitteiden merkityksestä kaupungin jokapäiväisessä toiminnassa lisääntyy. Tietoisuuden kasvun myötä kaupungin on mahdollista löytää lisää tapoja tavoitteiden onnistumiseen jalkautukseen.

Helsinki jatkaa myös aktiivista kansainvälistä vaikuttamistyötä, jonka tavoitteena on saada muita kaupunkeja mukaan sitoutumaan vapaaehtoiseen toimeenpanoraportointiin. Helsinki pyrkii yhteistyössä muiden kaupunkien kanssa vaikuttamaan siihen, että keskeisillä kansainvälisillä foorumeilla ja verkostoissa – sekä erityisesti YK:ssa – kaupunkien painoarvo tunnustetaan ja kaupungeilla on tulevaisuudessa mahdollisuus osallistua myös agendan ja tavoitteiden luomiseen – ei vain niiden toimeenpanoon. Helsinki työskentelee aktiivisesti kestävän kehityksen tavoitteiden globaalin tunnettuuden paranemisen hyväksi.

Agendasta teoksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2019

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Taitto ja informaatiomuotoilu

Merkitys

Valokuvat

Kuvat Visit Helsingin aineistopankista, ellei toisin mainittu

kansi	Tuomas Uusheimo
sivut 3 ja 52	Jussi Hellsten
sivu 6	Jarvis Lawson
sivu 13	Dorit Salutskij
sivut 14, 20 ja 68	Konsta Linkola / Helsingin kaupunki
sivu 22	Veikko Somerpuro / Helsingin kaupunki
sivu 27	Kimmo Brandt / Helsingin kaupunki
sivut 31 ja 65	Riku Pihlanto
sivu 36	Julia Kivelä
sivu 41	Aki Rask / Helsingin kaupunki
sivu 46	Petri Anttila
sivu 51	Kuvatoimisto Kuvio
sivu 59	Katri Tamminen / Helen
sivu 62	Jarmo Nieminen
sivu 77	Yiping Feng ja Ling Ouyang

Paino

Grano Oy

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2019:24

ISBN 978-952-331-612-6 (painettu julkaisu)

ISBN 978-952-331-613-3 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

Painotuotteet
4041 0002

Helsinki